

341

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 7

*Wielki Skononow Politi Politechniki
Polska 9.*

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALN. KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
UKŁADY GOSPODARCZE Z FRANCJĄ — w-SKI	739	HANDEL WEWNĘTRZNY	757
POLSKO-WŁOSKIE UKŁADY HANDLOWO-PŁATNICZE — L.	742	Nowelizacja przepisów wykonawczych do rozporządzenia o wystawach i targach gospodarczych — M. Szyszkowski	
DOŚWIADCZENIA EGZEKUCJI ADMINISTRACYJNEJ— TADEUSZ DIETRICH	744	KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	758
KRONIKA GOSPODARCZA:		RYNEK AKCYJNY	759
Najbliższe zamierzenia elektryfikacyjne — W. Günther		KOMUNIKACJA I TRANSPORT	759
Z MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU	752	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	760
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH	752	KRONIKA TYGODNIOWA:	
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	761
PRZEMYSŁ NAFTOWY	753	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	761
GOSPODARKA ELEKTRYCZNA	753	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
ROLNICTWO	754	PIENIĄDZ I KREDYT	762
Gospodarka cukrowo-buraczana w okresie kampanijnym 1937/38 — W. K.		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	765
Obroty zwierzętami rzeźnymi na rynku warszawskim w 1936 r.— B. D.		Z BANKU POLSKIEGO	766
HANDEL:		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	757	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
		JUGOSŁAWIA	766
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	767
		BIBLIOGRAFIA	768

UKŁADY GOSPODARCZE Z FRANCJĄ

PODPISANE dn. 22 maja b. r. w Paryżu układy gospodarczo-finansowe z Francją są poważnym niewątpliwie wydarzeniem w całokształcie naszej polityki handlowej i traktatowej. Mimo bowiem wyraźnie bliskich stosunków politycznych i kulturalnych, jakie istnieją pomiędzy obu krajami, polsko-francuskie stosunki gospodarcze i finansowe znajdowały się od dawna już i w stanie nieuporządkowania formalnego i—co gorsza—nierozwiązane w sposób merytoryczny. Aby we właściwy sposób uprzytomnić sobie ostatnio zawarte układy, musimy na tym miejscu raz jeszcze przypomnieć, w jak anormalny sposób kształtowały się one w ciągu ostatniego 15-lecia.

Pierwsze umowy gospodarcze z Francją—z dn. 6/II 1922 r.—były normalnymi umowami, zawieranymi przez potężnego sojusznika z o wiele słabszym sprzy-

mierzencem, znajdującym się—notabene—w owej chwili pod względem gospodarczym i politycznym in statu nascendi. Brak równowagi wzajemnych korzyści i ustępstw w umowach tych był tak widoczny, że należałoby je właściwie zaliczyć nie do umów gospodarczych, ale raczej politycznych, jako że „wzajemność” uzyskiwaliśmy wówczas na tym właśnie polu. Już po niespełna 3 latach jednak doszedł do skutku układ handlowy z dn. 9/XII 1924 r., gdzie równowaga korzyści i ustępstw obu stron została nieco wyrównana. O pełnym wyrównaniu nie było jeszcze w ogóle mowy. Uwidocznili się to niezbitcie w odmiennym traktowaniu eksportów obu krajów pod względem celnym, mianowicie—przez udzielenie wywozowi francuskiemu do Polski pełnej klauzuli największego uprzywilejowania w tej dziedzinie, podczas gdy wywóz

polski do Francji korzystał tylko częściowo z taryfy minimalnej na terenie metropolii, kolonie zaś i protektoraty nie były w ogóle w stosunku do towarów polskich związane w istotnie formalny sposób.

Jeśli chodzi nie o formę, ale o treść stosunków gospodarczych i finansowych obu krajów—to wzajemny ich bilans płatniczy wykazywał wówczas tendencję do wyrównywania się. Po stronie przychodów francuskich figurowały przede wszystkim sumy, uzyskiwane z nadwyżek bilansu handlowego w stosunku do Polski, która w miarę poprawy koniunktury i porządkowania stosunków walutowych zwiększała swój przywóz zarówno inwestycyjny jak i konsumpcyjny, sumy, uzyskiwane od turystów polskich we Francji, procenty i amortyzacja kredytów, dawniej już Polsce udzielonych. Po stronie przychodów polskich niedobory te były pokrywane, niejednokrotnie nawet z lekką nadwyżką, strumieniem nowych kredytów Państwa, samorządów czy jednostek prywatno-gospodarczych, jakich udzielała Francja. Stopniowa liberalizacja międzynarodowych stosunków gospodarczych, pozorne uspokojenie polityczne (Locarno), poprawa koniunktury światowej—wszystko to działało zwiększając na rozmiar obrotów płatniczych obu krajów. W tych warunkach nic dziwnego, iż po ogólnej liberalizacji polityki handlowej Francji w stosunku do zagranicy (układ francusko-niemiecki z 1927 r.) przyszła kolej na wyrównania braków formalnych w stosunkach umownych z Polską. Konwencja handlowa, która doszła do skutku dn. 24/IV 1929 r. i miała zastąpić układ z 1924 r., jest pierwszą umową handlową polsko-francuską, opartą na równowadze wzajemnych korzyści i ustępstw w zakresie wymiany handlowej (wzajemne udzielenie sobie przez obu kontrahentów nieograniczonej KNU).

Konwencja ta, jak wiadomo, nigdy nie zdołała wejść w życie. Parlament francuski nie chciał jej przyjąć—ponoć ze względów pewnych drobnych ustępstw na rzecz Polski, które nie dawały się już wówczas pogodzić z tezami, panującymi we Francji na temat polityki handlowej w stosunku do zagranicy. Pozostała więc nadal w mocy przestarzała konwencja z 1924 r.—z tą tylko zmianą, iż Francja udzieliła nam jednostronnie pełnej taryfy minimalnej dla naszego wywozu, co już w dużej mierze usuwało brak równowagi, tkwiący w tym układzie. Nadchodził jednak już wówczas kryzys światowy, który całkowicie wstrząsnął podstawami merytorycznymi wzajemnych stosunków obu krajów. Bilans płatniczy polsko-francuski poczynął skłaniać się ku ujemności na naszą niekorzyść.

Dlaczego musiało tak właśnie być? Dlatego, że kryzys oddziaływał na stosunki międzynarodowe w zakresie gospodarczym w sposób, który z kolei w tym właśnie kierunku „zagrał” na stosunkach obu krajów. Międzynarodowy obieg kapitałów po wstrząsach finansowych i walutowych na całym świecie wykreślił na dłuższy czas ze swych kierunków krążenia przesuwając się od krajów wierzycielskich do krajów dłużniczych. Tym sposobem główna pozycja przychodowa Polski w bilansie płatniczym z Francją uległa gwałtownej redukcji. Natomiast w dziedzinie obrotu towarowego wzrost wywozu polskiego do Francji, który na skutek spadku naszych cen w stopniu o wiele silniejszym od francuskich w latach 1930 i 1931 zaczął rozwijać się bardzo szybko, został zahamowany w połowie 1931 r. ostrą francuską polityką kontyngentową, sprowadzającą go znów do poziomu z lat 1298—

1930. Powstała więc sytuacja, w której na odcinku towarowym wbrew kanonom swobodnej gry sił gospodarczych nie mogliśmy z Francją uzyskać dodatniego bilansu handlowego, na odcinku zaś obrotów niewidocznych przerwany został w dużej mierze dopływ kredytów z Francji do Polski, rozpoczął się zaś w 1931 r. gwałtowny odpływ ich z Polski do Francji (naskutek wstrząsów walutowych w Niemczech, Stillhalteabkommen itd.). Bilans płatniczy polsko-francuski stawał się w tych warunkach wyraźnie ujemny dla Polski.

Ten stan rzeczy spowodował szereg rozmów natury gospodarczej w latach 1932 i 1933, zakończonych bądź częściowymi i nieznacznymi wynikami (układ kontyngentowy z dn. 12/VIII 1932 r.), bądź niezakończonych rezultatami w ogóle (rokowania z 1933 r.). W ciągu lat 1934 i 1935 obroty handlowe polsko-francuskie opierały się o 3-miesięczne prowizoria kontyngentowe, odnawiane raz po raz z różnymi zmianami, jako podstawa zaś obrotów tych trwała nadal stara konwencja z 1924 r.—pozbawiona, notabene, jednostronnie przez Francję w październiku 1933 r. pełnej taryfy minimalnej, udzielonej po podpisaniu układów z 1929 r. na korzyść Polski. W takim stanie rzeczy nic dziwnego, że bilans handlowy polsko-francuski wykazywał stale saldo ujemne na naszą niekorzyść, czyniąc jeszcze niekorzystniejszym dla nas ogólny nasz bilans płatniczy z Francją.

Zasadnicza zmiana nastąpiła dopiero po wprowadzeniu w Polsce ograniczeń dewizowych w końcu kwietnia 1936 r. Wówczas to z uwagi na istnienie w konwencji z 1924 r. artykułu XVI, stypulującego zasadę swobodnego transferu wszelkich wierzytelności finansowych z Polski do Francji, zasadę, która nie dała się godzić z nowym ustawodawstwem dewizowym w Polsce, wypowiedziana została przez nas na dzień 10/VII 1936 r. konwencja handlowa z 1924 r. Nie było jednak czasu na całkowitą jej rewizję przed terminem jej wygaśnięcia. Dlatego też w rokowaniach, które się odbyły wówczas i zakończone zostały podpisaniem prowizorycznego układu handlowego z dn. 18/VII 1936 r., załatwiono tylko sprawy nie cierpiące zwłoki. Należało do nich ustalenie zasady transferów handlowych i finansowych z Polski na rzecz Francji w okresie przejściowym—do czasu znegocjowania ostatecznie dużej umowy handlowej, płatniczej i kontyngentowej. O tę umowę właśnie rozpoczęły się rokowania nowe w styczniu b. r. i zakończone zostały pełnym porozumieniem w I połowie maja b. r., po czym uroczyste podpisanie układów odbyło się dn. 22/V b. r. w Paryżu.

Dla zdania sobie sprawy, na czym polegają zawarte obecnie układy, należy zawsze porównywać je z prowizorium, zawartym w lipcu 1936 r. W porównaniu tym odzwierciedlają się najlepiej może wszystkie cechy charakterystyczne nowego naszego stosunku umownego z Francją. Rzecz jasna, że mówimy tu tylko o sprawach obrotu towarowego i płatniczego pomiędzy obu krajami, gdyż inne sprawy (osiedleńcze, morskie, tranzytowe itd.), stanowiące przedmiot każdego dużego traktatu handlowego, zostały znegocjowane ostatecznie zupełnie na nowo i zastępują obecnie odpowiednie postanowienia umowy z 1924 r.

Co do spraw obrotu towarowego i finansowego pomiędzy obu krajami—to ustalono implicite w lipcu ub. r. zasadę, iż bilans dewizowy polsko-francuski musi pozostać wyrównany, że—mianowicie—Polska

może przeznaczyć na swe zobowiązania towarowe i finansowe wobec Francji tylko tyle dewiz, ile sama od niej otrzymuje. W tych warunkach konieczne się stało ustalenie pierwszeństwa dla pokrywania tych właśnie dwóch kategorii zobowiązań i sprawę tę rozstrzygnięto w lipcu ub. r. w sposób następujący.

1. — Płatności za przywóz francuski do Polski miały być czynione z dewiz, uzyskanych z wywozu polskiego do Francji. Innymi słowy, przywóz francuski do Polski nie mógł być w żaden sposób większy od naszego wywozu do Francji. Aby to uzyskać, ustalono, iż przywóz francuski do Polski nie przekroczy nigdy poziomu wartościowego, jaki osiągnął w 1935 r., nasz wywóz zaś do Francji odbywać się będzie w ramach dotychczasowego systemu francuskich kontyngentów autonomicznych — zafiksowanego dla nas w prowizorium. Jeśli w tych warunkach obrót zostałby całkowicie zrównoważony, wszystkie dewizy „z towaru” oddane zostałyby na towary francuskie, przywożone do Polski. Gdyby nasz wywóz miał spaść poniżej wartości wywozu francuskiego do Polski w 1935 r., ten ostatni musiałby zostać odpowiednio zmniejszony. Gdyby wreszcie autonomiczne kontyngenty francuskie pozwoliły nam na wywożenie do Francji więcej, niż wynosi wartość wywozu francuskiego, ograniczona do poziomu z 1935 r. (czyli powstałoby saldo dodatnie dla Polski), nadwyżka w dewizach zostałaaby przelana na nasze zobowiązania finansowe w stosunku do tego kraju.

2. — Co do tych właśnie zobowiązań finansowych, to mieliśmy w myśl układu lipcowego przeznaczać na nie z jednej strony ową ewentualną nadwyżkę z obrotu handlowego, z drugiej — dewizy, uzyskane od Francji z tytułów nietowarowych, a więc bądź dewizy z przesyłek naszych emigrantów do kraju, bądź z normalnego napływu kapitałów francuskich do Polski, bądź w ogóle ze wszystkich możliwych źródeł tych dewiz. Gdyby sumy te nie mogły wystarczyć na pokrywanie zobowiązań naszych wobec Francji w dziedzinie finansowej (czego zresztą należało się spodziewać...), zamrożone sumy francuskie w Polsce mogłyby zostać odmrażane przy użyciu całej gamy sposobów pośrednich — tak jednak, aby nie wynikła z tego żadna dodatkowa strata dewizowa dla Polski.

Jakże wygląda teraz sprawa na podstawie układów z dn. 22/V? Trzeba najprzód stwierdzić, iż prowizorium lipcowe przedstawiało niewątpliwie dla strony francuskiej duże niedogodności. Z jednej strony wywóz francuski do Polski nie mógł nigdy wzrosnąć ponad swój poziom z 1935 r., z drugiej — zobowiązania nasze wobec Francji nie mogły być nigdy transferowane w pełnym ich rozmiarze. W międzyczasie nastąpiła znów znana transakcja pożyczkowa na korzyść Polski, która w pewnej mierze ułatwiła jednorazowy znacznie większy dopływ dewiz z Francji do nas. W tych warunkach po dokładnym zbadaniu całości obrotów płatniczych polsko-francuskich obie strony mogły się zgodzić na następujące załatwienie sprawy:

1. — Zamiast nieprzekraczalnego plafonu wywozu francuskiego do Polski i autonomicznych francuskich ograniczeń wobec naszego wywozu na rynek francuski przyjęta zostaje zasada dodatniego bilansu handlowego dla Polski — bilansu, wyrażonego w zafiksowaniu stałego stosunku pomiędzy wywozem francuskim do nas i naszym wywozem do Francji. Widzieliśmy, iż według układu lipcowego mogliśmy mieć z Francją bądź bilans zrównoważony bądź dodatni — i to dodatni w bar-

dzo różnych rozmiarach. Obecnie ustalone jest, iż będziemy mieli zawsze dodatni bilans, i to dodatni w stałym stosunku 80 do 100 na naszą korzyść — według liczb naszej statystyki handlu zagranicznego. Nad utrzymaniem tego stosunku czuwać ma specjalnie powołana do tego polsko-francuska komisja mieszana, złożona z urzędników wszystkich zainteresowanych resortów obu krajów. Jeśli nasz wywóz do Francji będzie wzrastał, strona francuska uzyskuje w układzie tym to, iż wzrost ten będzie „ciągnął” za sobą wzrost wywozu francuskiego do Polski. Jeśli będzie spadał, wywóz francuski do nas spadać będzie odpowiednio również. Ale zawsze dodatnie saldo bilansu handlowego wynosić będzie nie mniej i nie więcej niż 20% naszego poziomu wywozu.

2. — Co do strony finansowej, to fakt udzielenia nam przez Francję trwale dodatniego bilansu handlowego oraz dojście do skutku zeszlencowych układów pożyczkowych spowodowały, iż obie strony uznały możliwość uregulowania na rok bieżący, tj. na rok 1937 — transferów francuskich wierzytelności u nas z Polski do Francji w stopniu szerszym niż na podstawie układu z lipca 1936 r. Obliczenie to, wymagające niewątpliwie dużego trudu, opierało się na założeniu, że i nadal bilans dewizowy polsko-francuski musi pozostać absolutnie zrównoważony, przy czym transfery z Francji do Polski z tytułu układów pożyczkowych do bilansu tego nie wchodzi, stanowiąc jednorazowy wkład dewizowy do Polski na specjalne zupełnie cele. Niejako „z olówkiem w rękę” uznano w tych warunkach, iż jednak starczy nam dewiz na wywiązanie się z naszych „bieżących i normalnych” zobowiązań finansowych w tym roku, co — oczywiście — jest dla francuskich wierzycieli rzeczą pożądaną. Inna już rzecz — co do tych wierzytelności, które pozostały w Polsce zamrożone przed dniem 10/VII ub. r., kiedy wygasła konwencja z 1924 r., a z nią razem jej art. XVI. Co do tych sum mogliśmy dać tylko zapewnienie, iż w miarę naszych możliwości dewizowych stopniowo będziemy je odmrażać.

Mówiąc krócej, nowe układy utrwaliły w dalszym ciągu zasadę równowagi polsko-francuskiego bilansu płatniczego. Ponieważ jednak ze strony Francji udało się nam uzyskać powiększenie w bilansie tym naszych przychodów, można było odpowiednio na rzecz jej rozluźnić naszą politykę w stosunku do rozchodów. Ze wzajemnego porozumienia stron obu urodziła się nowa koncepcja — korzystniejsza dla jednej i dla drugiej.

Zasady naczelné, o których mowa zawarte są w układzie płatniczym, wchodzącym w skład kompleksu umów z dn. 22/V, oraz tzw. porozumieniu handlowym czyli układzie kontyngentowym. Całość jednak nowego tego stosunku wymiennego pomiędzy obu krajami opiera się na ostatecznym już obecnie traktacie handlowym i nawigacyjnym, który zastępuje nareszcie całkowicie konwencję z 1924 r., utrzymującą się dotychczas jeszcze przy życiu w częściach, w których nie została ona zmieniona przez prowizorium z lipca 1936 r.

Traktat handlowy i nawigacyjny zbudowany jest na wzór wszystkich „dużych” traktatów handlowych pomiędzy dwoma krajami o bardzo różnorodnych interesach gospodarczych. Obok zasady obustronnej ograniczonej KNU (nieograniczonej klauzuli Francja nie udziela nikomu) — zawiera on 2 listy zniżek celnych — bardzo obszerną polską na rzecz Francji z clamini bardzo stabilizowanymi, lecz wyrażonymi w zniżkach procentowych, i niewielką francuską, stanowiącą zniżki obec-

nej francuskiej taryfy minimalnej (rzecz zupełnie wyjątkowa w praktyce francuskiej polityki handlowej ostatnich lat...). Stało się to możliwe dzięki doskonale rozwijającemu się od lat kilku porozumieniu pomiędzy polskimi i francuskimi organizacjami rolniczymi co do zwiększenia wzajemnej wymiany wytworów rolnictwa i hodowli — bez stwarzania samej produkcji rolniczej obu krajów niepotrzebnej konkurencji.

Niezależnie jednak od zniżek celnych i artykułów, ściśle związanych z wymianą handlową, traktat z dn. 22/V zawiera, wzorem innych podobnych umów, obszerną część osiedleńczą (prawa obywateli, spółek, opodatkowania itd.), gdzie po raz pierwszy w historii stosunków polsko-francuskich trzeba było uwzględnić powstałe w międzyczasie interesy tej części naszej emigracji we Francji, która, wyszedłszy z łona pracowników fizycznych, chronionych przez konwencje emigracyjne, zaczęła na własną rękę prowadzić czy to rzemiosło czy to handel, stając się przez to przedmiotem umów handlowych. Ponadto szereg artykułów o stosunkach obu krajów na morzu stanowią część „nawigacyjną” traktatu.

W przeciwieństwie, jak wspomiano już, do konwencji z 1924 r. nowy traktat bardzo obszernie i dokładnie ustala stosunki Polski z koloniami francuskimi, z protektoratami pozaeuropejskimi Francji oraz z krajami, które znajdują się pod jej mandatem. Tyczy się to zarówno samej wymiany towarowej (która na skutek postanowień umów z dn. 22/V winna ulec zwiększeniu), jak i praw naszych obywateli i spółek na terytoriach zamorskich Francji. Odpowiednie klauzule gwarantują prawa naszych okrętów w portach kolonialnych.

W sumie, traktat handlowy i nawigacyjny stanowi oczekiwaną od szeregu lat podstawę rozwoju stosunków gospodarczych pomiędzy obu krajami — podstawę, która z pewnością przetrwa dłuższy okres czasu.

Na marginesie niejako 3 głównych umów, podpisanych w dn. 22/V b. r., a więc traktatu handlowego, układu płatniczego i porozumienia w sprawie kontyngentów, doszedł do skutku ograniczony układ turystyczny, regulujący kwestię transferu dewiz w związku z przewidywanym ruchem turystycznym z Polski na wystawę paryską 1937 r. Zgodnie z naczelnym założeniem naszych stosunków gospodarczych z Francją, wymagającym, aby bilans płatniczy był zrównoważony, ów dodatkowy rozchód dewizowy z tytułu wyjazdu polskich turystów na wystawę musiał być włączony do ogólnego rozliczenia tego bilansu. Aby umożliwić ten rozchód, trzeba było bądź zwiększyć nasz dochód dewizowy z Francji (dodatkowe kontyngenty na nasz wywóz), bądź ograniczyć dochód dewizowy Francji (zmniejszyć wywóz francuski do Polski). Francuski sztywny system kontyngentowania przywozu uniemożliwił rozwiązanie pierwsze — tak, że w rezultacie trzeba było pójść drogą drugą i odpowiednie pokrycie na wydatki naszych turystów znaleźć w zmniejszeniu francuskiego wywozu. To właśnie zdecydowało, iż suma, przeznaczona na wydatki te, jest stosunkowo niewielka (16 miln. fr.), gdyż strona francuska, rezygnując z większej ilości turystów polskich, wzbraniała się zmniejszyć w silniejszym stopniu swój wywóz towarowy do Polski. W analogiczny sposób zresztą zostały załatwione te sprawy z innymi krajami, posiadającymi ograniczenia dewizowe (Niemcy, Czechosłowacja itd.).

W-ski

POLSKO-WŁOSKIE UKŁADY HANDLOWO-PŁATNICZE

W DNIU 18 MAJA B. R. podpisany został w Rzymie układ kontyngentowy oraz układ płatniczy (rozrachunkowy). W najbliższym czasie podpisana będzie związana z układem kontyngentowym i płatniczym umowa turystyczna oraz układ finansowy. W ten sposób stosunki ekonomiczne polsko-włoskie ulegają unormowaniu — po dłuższym dość nienormalnym okresie, zwłaszcza na odcinku naszej wymiany handlowej.

Stosunki handlowe polsko-włoskie, przez szereg lat rozwijające się pomyślnie, natrafiły w ciągu lat 1935 i 1936 na b. poważne trudności. Punktem wyjścia było tu wprowadzenie przez Włochy w 1935 r. ograniczeń dewizowych, następnie — uczestnictwo Polski w sankcjach, wreszcie — wprowadzenie ograniczeń dewizowych przez Polskę, co nastąpiło jeszcze w okresie sankcyjnym. Już samo wtłoczenie nie skrępowanego obrotu towarowego w ramy ścisłego clearingu musiałyby stanowić czynnik hamujący, przynajmniej w przejściowym okresie. Zastosowanie zaś sankcyj stworzyło sytuację zupełnie wyjątkową, redukując kolosalnie zarówno liczby importu jak i eksportu — pomimo łagodzącej roli zgłoszonych przez Polskę w Genewie ekscypcyj (umowa z Fiatem i ze stoczną Monfalcone).

Ustalenie statystyczne wpływu sankcyj na stosunki handlowe polsko-włoskie nie jest sprawą zbyt prostą. Wzięcie za podstawę oceny porównanie liczb z okresu obowiązywania sankcyj z liczbami odpowiedniego

okresu poprzedzającego nie daje właściwego obrazu, gdyż zestawienie powyższe nie ujmuje pewnych faktów, poprzedzających bezpośrednio sankcje, jak wzmoczenie przez Włochy importu niektórych produktów w przewidywaniu akcji międzynarodowej, oraz — z drugiej strony — pewnych faktów, które ujawniły się już po uchyleniu sankcyj, jako skutki pośrednie, wyrażające się z kolei w zmniejszeniu naszego eksportu (rolniczego) w związku z przemianami na rynku wewnętrznym włoskim oraz zabiegami dewaluacyjnym. Dlatego słuszniejsze będzie zestawienie obrotów nienormalnego okresu 1935 ÷ 1936 z rokiem 1934 (w tys. zł):

	Przywóz	Wywóz	Saldo
1934	33 689	37 034	+ 3 345
1935	25 892	29 799	+ 3 907
1936	16 678	22 019	+ 5 341

Zniesienie sankcyj, w czym Polska wyprzedziła zresztą inne państwa, wysunęło konieczność uregulowania na nowej podstawie stosunków gospodarczych polsko-włoskich — podstawie, dostosowanej do zmian, zaszłych po obu stronach. Dwustronna pełna reglamentacja obrotu towarowego przygotowała grunt do ścisłego clearingu. Równocześnie powstało nowe specjalne zagadnienie: trudności transferu dewizowego z Polski, a stąd domaganie się pokrycia bieżących zobowiązań finansowych Państwa i instytucji polskich bez uciekania się do wywozu dewiz.

W wyniku wszczętych w końcu lipca ub. r. rokowań zawarte zostały w dn. 14/IX 1936 r. prowizoryczne

układy: płatniczy, ustalający sposób rozrachunku między Polską i Włochami przy handlu wzajemnym, i związany z nim układ kontyngentowy (do końca 1936 r.), oraz układ finansowy, załatwiający spłatę bieżących długów polskich wobec Włoch w drodze wywozu węgla. Prowizorium powyższe stworzyło etap przejściowy, przyszłe zaś rokowania wypracować miały bardziej trwałe unormowanie wzajemnych stosunków. Ostatecznie — prowizorium prolongowane zostało w swoim całościu do dn. 1/IV 1937 r., a przewidziane rokowania handlowe i finansowe, rozpoczęte w końcu lutego, doprowadziły do podpisania w dn. 18/V układów: kontyngentowego i płatniczego (rozrachunkowego) oraz do sfinalizowania umowy turystycznej i układu finansowego. Omówieniu tych, już podpisanych, układów poświęcamy niniejszy artykuł.

* * *

Plafon kontyngentowy ustalono w ten sposób, że lista eksportowa wynosi 91 615 000 lirów (zł 25 422 830), lista zaś importowa — 72 623 000 lirów (zł 20 173 000). Na turystykę przeznaczono jest 20% naszej listy eksportowej, czyli w teoretycznej kalkulacji 18 823 000 lirów. Jeśli wziąć pod uwagę, że z układu kontyngentowego wyłączony został węgiel, mający pokrywać różne nasze tytuły dłużnicze, a także kompensować roczne dostawy (części samochodowe) Fiata, oraz tytoń — ustalone wzajemnie kontyngenty wydają się stanowić b. szerokie ramy dla rozwoju stosunków handlowych. Potwierdza to następujące zestawienie obrotów, przy porównaniu ich z sumami list kontyngentowych (w tys. zł):

	1934	1935	1936
Przywóz ogólny	33 689	25 892	16 678
„ tytoniu	10 938	4 124	5 149
„ ogólny bez tytoniu	22 751	21 768	11 529
	1934	1935	1936
Wywóz ogólny	37 034	22 839	14 195
„ węgla i koksu	29 799	19 666	10 133
„ ogólny bez węgla i koksu	22 019	16 163	5 856

W zestawieniu z plafonem z układu prowizorycznego, który wynosił w skali rocznej (po uwzględnieniu dewaluacji) 67 500 000 lirów po każdej stronie — stwierdzić należy znaczne powiększenie ogólnych sum kontyngentowych.

Podwyższenie plafonu, ustalonego według możliwości eksportowych włoskich, nie daje — wobec istnienia clearingu i rzeczywistej niepewności zbytu szeregu naszych artykułów — pełnej gwarancji wzrostu obrotów. Niemniej, biorąc pod uwagę dłuższy termin obowiązywania umowy, możliwość zmian na rynku włoskim w kierunku zwyczajki cen, co mogłoby urealnić niektóre niepewne pozycje naszego wywozu, dalej pewne ubezpieczenia, jakie zapewnia przy znacznej prężności eksportu włoskiego system clearingowy i związane z nim konieczne regulacje ewentualnych „zamrożeń” w drodze specjalnych porozumień kontyngentowych, wreszcie, przewidziane w umowie możliwości zmian w kontyngentach — można ocenić pozytywnie wspomniane rozszerzenie formalnej podstawy obrotu towarowego.

Niejednakowa, jak dotychczas, prężność eksportu włoskiego i polskiego nasuwa, oczywiście, pewne wątpliwości. Według ogłoszonych danych statystycznych pierwsze 4 miesiące 1937 r. dają nam wprawdzie saldo dodatnie (eksport nasz wynosi zł 14 479 tys., import — zł 10 006 tys.) — przy wliczeniu jednak do sumy eksportu węgla, który pokrywa nasze tytuły dłużni-

cze i w tym sensie jest z obrotu towarowego wyłączony. Jeśli wziąć natomiast za podstawę stan kont clearingowych — różnicę prężności wywozu włoskiego i polskiego określają następujące liczby: „zamrożenia” włoskie w Zahanie wynosiły w dn. 1/IV b. r. sumę zł 6 630 tys., w dn. 25/V b. r. — zł 9 330 tys. W sprawie „zamrożeń”, narosłych do dn. 1/IV, zawarte zostało obok układu kontyngentowego specjalne porozumienie, mające zlikwidować owe zamrożenia częściowo węglem, częściowo odpowiednio wybranymi artykułami rolniczymi. Pozostaje jednak suma — zł 2 700 tys., która obciąża „hipotekę” świeżo zawartej umowy, niezależnie od faktu, że zawarte już porozumienie „odmrożeniowe” również absorbować będzie część naszego eksportu w obecnym okresie.

W zrozumieniu tej sytuacji, wynikłej z dużych przemian rynku włoskiego w okresie sankcyjnym i posankcyjnym, a także i zmian w naszej sytuacji gospodarczej, przede wszystkim na odcinku rolniczym — układ zawiera kilka specjalnych postanowień, mających na celu usprawnienie działania układu i zachowanie równowagi w obrotach. Dotyczą one utworzenia mieszanej komisji rządowej, przewidzianej już zresztą w umowie prowizorycznej, szybszego wydawania pozwoleń przywozu, przenoszenia kontyngentów nie wykorzystanych, wzajemnych extra-kontyngentów etc. Wszystko to mierza do nadania układowi maksymalnej elastyczności.

Układ zawarty został na okres od dn. 1/IV b. r. do dn. 31/XII 1938 r., z klauzulą o milczącym przedłużeniu układu na okresy półroczne i z normalną klauzulą o wypowiedzeniu. Stanowi to element pożądaney stabilizacji stosunków.

Odnosnie do naszej listy eksportowej — to kontyngenty wynoszą łącznie, jak już wspomniano — 91 615 000 lirów. W porównaniu z układem prowizorycznym podkreślić należy przede wszystkim znaczne rozbudowanie nomenklatury towarowej, która wyraża się w 50 odrębnych pozycjach (w układzie prowizorycznym — 15). Rozbudowana została w pierwszym rzędzie nomenklatura artykułów przemysłowych, prawie nie reprezentowanych w układzie prowizorycznym. Wiąże się to praktycznie z redukcją pozycji „inne towary”, która została sprowadzona po obu stronach do minimalnej wysokości. Było to poządane z uwagi na kłopoty naszego eksportu z włoskim systemem boletowym.

Większość kontyngentów stanowią w dalszym ciągu artykuły rolnicze, a mianowicie blisko 72%. Wymienić tu należy: konie, bydło, trzodę, drób żywy i bity, mięso, jaja, masło, cukier, słód, żyto, jęczmień, owies, strączkowe, sadzeniaki, len, grzyby, włosie, pierze, mączkę ziemniaczaną, fryzy dębowe, sklejkę lotniczą, nasiona nieoleiste, chmiel, pulpe buraczaną, żołądki, rogi i kopyta, rośliny lecznicze etc. Wśród artykułów przemysłowych wymienić należy: stal szlachetną, parafinę, cynk i blachę cynkową, maszyny włókiennicze, ozokeryt i cerezyną, meble gięte, produkty chemiczne etc. etc.

Jeśli idzie z kolei o listę importową — to kontyngenty wynoszą łącznie, jak podawaliśmy — zł 20 173 000, przy czym nomenklatura jest jeszcze bardziej szczegółowa. Wymienić należy: jabłka i inne owoce świeże, winogrona, pomarańcze i mandarynki, cytryny, owoce suszone, rośliny żyjące, rudę cynkową, oliwę, wino, siarkę, jedwab i przędzę jedwabną, szereg artykułów tekstylnych, różne maszyny i aparaty, produkty chemiczne, instrumenty muzyczne itd. itd.

Charakter sezonowy szeregu kontyngentów został po obu stronach specjalnie zabezpieczony. Układ zawiera

ponadto klauzule „gwarancyjne”, dotyczące niektórych pozycji wywozowych.

Z układem kontyngentowym łączy się ściśle układ płatniczy (rozrachunkowy), regulujący polsko-włoski clearing. Nie odbiega on zasadniczo od dotychczasowego prowizorium.

Zmianę stanowi właściwie zastąpienie Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego (Zahanu) przez Polski Instytut Rozrachunkowy, jako odpowiednik włoskiego Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero. Kompetencje Zahanu utrzymane zostały na krótki okres przejściowy, a mianowicie do dn. 15/VI b. r. Układ uzupełnia porozumienie obu instytucji, polskiej i włoskiej, dotyczące przejścia funkcji Zahanu i transferu salda.

W związku z umową turystyczną i przyjęciem zasady, że 20% wpływów z polskiego eksportu w ramach układu kontyngentowego przeznaczają się na pokrycie polskiej turystyki do Włoch — układ płatniczy zawiera postanowienie, na zasadzie którego Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero przekazywać będzie na konto Polskiego Instytutu Rozrachunkowego 80% sum zainkasowanych, co zaś do pozostałych 20% przewiduje się odrębne porozumienie, dotyczące obsługi naszej turystyki. Wpływy z eksportu włoskiego przekazywać będzie nasz Instytut oczywiście w całości na konto Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero.

Transakcje kompensacyjne prywatne nie będą w obrotach polsko-włoskich dopuszczane, z wyjątkiem transakcji już zaakceptowanych i wykonywanych w momencie podpisania układu, tj. w dn. 18/V b. r. Wyłom w tej zasadzie, o czym zresztą układ płatniczy nie mówi, stanowić będzie umowa z Fiatem, w ramach której import części samochodowych będzie kompensowany całkowicie węglem odnośnie do obrotów jeszcze nieskompensowanych w 1937 r. (ok. 2/3) oraz na przyszłość. Jest to dla obu stron korzystne techniczne uproszczenie — wobec dotychczasowych kłopotliwych praktyk

kompensowania wyrobów fiatowskich różnymi artykułami, przeważnie rolniczymi.

Układ płatniczy, zawierający szereg jeszcze innych postanowień, wszedł w życie w dn. 18/V b. r. i pod względem czasu obowiązywania dzielić będzie losy układu kontyngentowego, z którym tworzy integralną całość.

* * *

Analiza omówionych wyżej układów pozwala ocenić najbardziej pozytywnie wysiłek zgodny obu stron celem stworzenia odpowiednich warunków formalnych dla dalszego rozwoju stosunków ekonomicznych między obu krajami. Stoją one pod znakiem dużych możliwości, ale też również i wielu przeszkód, wynikających przede wszystkim z przemian na rynku włoskim w okresie sankcyjno-wojennej ekonomii i w chwili obecnej. Nie bez znaczenia jest tutaj i lekka zwyżka koniunktury rolniczej w Polsce.

Niedostateczna prężność eksportu polskiego do Włoch stanowić winna główną troskę powołanej mieszanej komisji rządowej, której zadaniem będzie stałe czuwanie nad funkcjonowaniem układów i równowagą obrotów. Chodzi o to, aby tej równowagi szukać na wyższym, a nie na niższym poziomie — zgodnie z intencją negocjatorów. Węgiel polski, posiadający w stosunkach polsko-włoskich swoje specjalne przeznaczenie, a także i wszechstronne i zmieniające się zainteresowania — nie powinien być traktowany jako uniwersalne lekarstwo na ewentualne „zamrożenia”. Komisja mieszana, dysponując szeregiem środków formalnych, dla swego niełatwego zadania utrzymania równowagi i wyższego poziomu obrotów, w ramach ustalonych umów — mogłaby znaleźć sposób w maksymalnym poparciu zbytu tych produktów polskich, które najlepiej wytrzymują kalkulację wywozową.

Układ finansowy i techniczna umowa turystyczna wymagałyby, po ich podpisaniu, odrębnego omówienia.

L.

DOŚWIADCZENIA EGZEKUCJI ADMINISTRACYJNEJ

ROK 1932 BYŁ przełomowy dla egzekucji administracyjnej, skarbowej zaś w szczególności. Prowadzona uprzednio przez różne władze administracyjne — bądź we własnym zakresie działania, bądź za pośrednictwem władz sądowych — została egzekucja administracyjna scalona w rękach władz skarbowych. Scalenie to nie było wprawdzie zupełne, gdyż niektóre władze, jak np. władze wojskowe, sądowe, administracji ogólnej, samorządowe, Państwowy Bank Rolny i komisje uzdrowiskowe — utrzymały nadal prawo samodzielnego ściągania w trybie administracyjnym niektórych własnych należności, jednakże powyższe wyłączenia od ogólnej zasady były dla całości zagadnienia egzekucyjnego mało znaczące — tak, że można było uznać z zupełną słusnością, iż poczynając od dn. 1/X 1932 r. mieliśmy w całym Państwie dwa rodzaje egzekucyj, jednolicie zorganizowanych: sądową i administracyjną, przy czym tę ostatnią prowadzoną przez władze skarbowe.

Motywy, które skłoniły prawodawcę polskiego do scalenia egzekucji administracyjnej w ręku władz skarbowych, były bardzo ważne. Jak wynika z uzasadnienia do projektu rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 25/VI 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 62,

poz. 580) chodziło o zapewnienie, zwłaszcza w dobie kryzysu gospodarczego, jednolitej polityki egzekucyjnej, jaką Państwo powinno w tej dziedzinie posiadać i o prowadzenie jej według z góry ułożonych wytycznych. Ta dążność opierała się na dwóch przesłankach: 1) chęci pewnej ochrony egzekuta, wyrażającej się w zamiarze niedopuszczania do tego, aby akcja egzekucyjna rozmaitych organów, kierowana raz po raz na tych samych płatników wyczerpywała ich lub rujnowała, utrudniając ściąganie należności i wywołując rozgoryczenie, 2) chęci zapewnienia gospodarczej równowagi między gospodarstwem prywatnym i publicznym — równowagi, będącej wpływem świadomego ustosunkowania globalnej sumy dającego się osiągnąć dochodu ciał publicznych do dochodu i rentowności gospodarstwa prywatnego. Ubocznie osiągnano równocześnie rzecz bardzo poważną, tj. ujednoczenie przepisów w zakresie całej egzekucji administracyjnej, nie wyłączając skarbowej, prowadzonej dotychczas w każdym zaborze na podstawie odmiennych przepisów zaborczych, przez co ulatwiono z jednej strony nadawanie jednolitego kierunku tej egzekucji, z drugiej zaś — obronę praw egzekuta.

Wprowadzając tę formę organizacji administracyjnej

go postępowania egzekucyjnego, prawodawca stał wobec wielkiej niewiadomej, jaką była zdolność opanowania nowych warunków pracy przez administrację skarbową. Dlatego nowa organizacja postępowania egzekucyjnego wprowadzona została jedynie tytułem próby, wyraźnie zaznaczonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dn. 25/VI 1932 r. Dla ułatwienia władzom skarbowym tego nowego zadania uchroniono je przed zalewem pozostających u dotychczasowych władz egzekucyjnych wniosków egzekucyjnych, powołując rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 23/VII 1932 r. („*Mon. Pol.*” Nr 169, poz. 199) specjalne komisje, których zadaniem było ocenienie, które należności, objęte wnioskami, spoczywającymi u tych władz, należy uznać za nieściągalne, a tym samym nie podlegające przekazaniu władzom skarbowym.

Mimo tych środków ostrożności scalona egzekucja administracyjna niemal już w chwili swych narodzin weszła w poważny kryzys organizacyjny. Okazało się przede wszystkim, że większość wierzycieli, nie wyłączając samego Skarbu Państwa, posiadała dotychczas w egzekucji nieliczne tylko dojrzałe do egzekucji należności. Ponieważ większość należności wierzycieli obcych nie była przedmiotem egzekucji, nie mogła też być przedmiotem obrad powołanych specjalnych komisji, aczkolwiek pod obrady tych komisji, ze względu na swą nieściągalność, niewątpliwie nadawałaby się. Rozpatrywanie i ocena ściągalności należności Skarbu Państwa w ogóle nie należało do kompetencji wzmiankowanych komisji. Poza tym wprowadzenie rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 25/VI 1932 r. stało się jak gdyby sygnałem do jednorazowego wystawienia tytułów wykonawczych na wszystkie dojrzałe do egzekucji należności.

W tych warunkach administracja skarbową została zarzucona w latach budżetowych 1932/33, 1933/34 taką masą zewsząd napływających wniosków egzekucyjnych, że zachodziły wprost obawy o zdolność utrzymania w porządku napływającego materiału z punktu widzenia czysto kancelaryjnego, a jednolitość polityki egzekucyjnej udawało się utrzymywać za dużymi trudnościami. Wystarczy nadmienić, że ilość tytułów wykonawczych — zarówno skarbowych, jak i obcych — nadesłanych do egzekucji, wynosiła od chwili scalenia egzekucji administracyjnej do dnia 31/III 1933 r. 11 444 295, a w roku budżetowym 1933/34 — 17 778 808.

Tymczasem liczba przeznaczonych do obsługi tego materiału personelu egzekucyjnego z natury rzeczy musiała być ograniczona możliwościami finansowymi Skarbu Państwa. Możliwości te z kolei określone były przez sumę wpływów Skarbu Państwa z tytułu kosztów egzekucyjnych, których podnoszenie powyżej sum, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dn. 25/VI 1932 r., nie było ze względów gospodarczych możliwe. Liczba 1 500 referentów egzekucyjnych, przeciętnie w tym okresie zatrudnionych, była nie wystarczająca dla opanowania i właściwego poprowadzenia akcji egzekucyjnej. Wytworzył się więc stan, zagrażający samej idei scalenia egzekucji w ręku władz skarbowych.

Na działalność władz egzekucyjnych poczęły napływać zewsząd skargi, wytykające braki w organizacji postępowania egzekucyjnego. Zobowiązani wskazywali wypadki usiłowania powtórnego ściągania należności, już zapłaconych, niedokładność i brak uprzejmości przy załatwianiu ich spraw przez organa wykonawcze

władz skarbowych, powolność i nierównomierność postępowania egzekucyjnego, niedostateczne przeszkolenie i obeznanie z przepisami urzędników egzekucyjnych, wierzyciele zaś skarżyli się na powolność egzekucji ich należności i niemożność choćby pośredniej kontroli nad postępem akcji egzekucyjnej.

Władze skarbowe czyniły wszelkie możliwe wysiłki polepszenia sytuacji. Wzmocniono wydajność pracy personelu, doprowadzając przeciętną ilość tytułów wykonawczych, likwidowanych dziennie przez jednego poborcę skarbowego — z 19 w roku budżetowym 1932/33 do 33 w roku budżetowym 1936/37, podniesiono poziom obeznania z nowymi przepisami funkcjonariuszów egzekucyjnych drogą systematycznego ich szkolenia, wystosowano do władz I instancji szereg pouczeń, dotyczących sposobu organizowania pracy, położono nacisk na równomierne traktowanie wierzycieli obcych i Skarbu Państwa oraz wzmocniono kontrolę aparatu egzekucyjnego. Spodziewano się też pewnego odciążenia władz skarbowych od nierealnych wniosków egzekucyjnych w związku z przygotowywaną akcją ulg podatkowych, ujętą przez ustawę z dn. 10/III 1932 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 29, poz. 291), oraz unormowania się stosunków po przyswojeniu sobie przez aparat skarbowy nowych metod pracy i po wyczerpaniu się zaległości we wnioskach egzekucyjnych u wierzycieli za lata, poprzedzające rok 1932.

Wysiłki te i przewidywania nie okazały się płonne. Administracja skarbową zdołała dość szybko dostosować się do nowych wymagań. Ilość napływających tytułów wykonawczych poczęła spadać, a umorzenia, przewidziane w rozporządzeniach Ministra Skarbu: z dn. 15/III 1932 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 31, poz. 319), z dn. 10/IV 1932 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 34, poz. 356), 25/XI 1933 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 94, poz. 731), 28/III 1935 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 22, poz. 135), 15/IV 1935 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 29, poz. 225), w art. 12 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 14/XI 1935 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 82, poz. 505) oraz w okólnikach: z dn. 23/III 1933 r. L. D. V 11560/1/33, z dn. 7/IX 1935 r. L. D. V 30500/1/35 w sprawie likwidacji tzw. kont martwych („*Dz. Urz. Min. Sk.*” Nr 25, poz. 576) i z dn. 14/II 1936 r. w sprawie umorzenia drobnych zaległości podatkowych („*Dz. Urz. Min. Sk.*” Nr 5, poz. 167) — zachwiały masą zalegających u władz skarbowych niezrealizowanych tytułów wykonawczych i pozwoliły na pewne opanowanie wytworzonej sytuacji. W celu pogłębienia skutków tych zarządzeń rozszerzono zakres kompetencji naczelników urzędów skarbowych do umarzania zaległości podatkowych do zł 100 (obecnie nawet do zł 500) oraz do załatwiania odwołań w granicach sumy spornej do zł 300. Dalszą sanacją stosunków było urealnienie wymiarów w wyniku stosowania nowej ordynacji podatkowej oraz rachunkowe połączenie z należnościami głównymi (kapitałem podatkowym) dodatku kryzysowego, uregulowanego ustawą z dn. 22/X 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 99, poz. 760) i dodatków 10% i 15%, uregulowanych ustawą z dn. 26/III 1935 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 22, poz. 127), jak również zniesienie podatków: nadzwyczajnego od niektórych zajęć zawodowych, wojskowego, od placów budowlanych oraz zawieszenie poboru w latach 1936/37 daniny majątkowej w II i III grupie kontyngentowej, wreszcie, zastąpienie w zakresie niektórych podatków płatności w ratach kwartalnych przez płatność w ratach półrocznych,

Wszystkie te zarządzenia były jednak nie wystarczające. bowiem: 1) regulowały głównie tylko jeden wy-cinek zagadnienia egzekucyjnego, tj. egzekucję należności skarbowych, nie dotykając, jeśli chodzi np. o umorzenia, prawie zupełnie należności wierzycieli obcych, 2) zajmowały się w sposób niedostateczny zagadnieniem organizacji pracy w działach egzekucyjnych.

Tymczasem prowadzone równoległe z wydanymi wyżej zarządzeniami badania wskazywały, iż źródło zła leży nie tylko w nadmiernej ilości zalegających nierealnych tytułów wykonawczych skarbowych, odnoszących się do zaległości nieściągalnych, ale także i w nadmiernej ilości takich samych tytułów wierzycieli obcych. Badania te wskazywały ponadto, iż dla uzdrowienia sytuacji na przyszłość niezbędne jest: 1) zahamowanie nadmiernej ilości nadśyłanych do egzekucji bieżąco tytułów wykonawczych, zwłaszcza na należności drobne, 2) skierowanie egzekucji administracyjnej, sprowadzonej wskutek nadmiaru czynności manipulacyjnych do roli czynnika inkasującego, na powrót do roli czynnika, stosującego przymus, 3) usunięcie głównych wad w organizacji technicznej prac działów egzekucyjnych.

Usunięcie nadmiernej ilości zalegających nierealnych tytułów wykonawczych wierzycieli obcych nie mogło się odbyć tą samą drogą, co usunięcie takich samych tytułów skarbowych. Wierzyciele obcy nie mogli iść — ze względów budżetowych — na zbyt daleko idące ulgi i umorzenia. W każdym razie sukcesem idei scalenia egzekucji było przynajmniej częściowe ujednoczenie polityki ulg, zwłaszcza w zakresie tzw. ulg moratoriumnych (rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 25/XI 1933 r. — „Dz. Ust. R. P.” Nr 94, poz. 731) oraz ulg tzw. amnestyjnych (rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 15/IV 1935 r. — „Dz. Ust. R. P.” Nr 29, poz. 225). Podobnie udało się osiągnąć w 1937 r. jednolita politykę umorzeniową w zakresie umorzenia drobnych należności (do zł 1).

Mimo tych prac stan organizacyjny egzekucji administracyjnej był wciąż jeszcze nie zadowalający, a ilość tytułów wykonawczych — zbyt duża, co gorsza zaś stan tytułów — nie zawsze zgodny ze stanem wpływów tytułów, zapisanym w ewidencjach.

Dopiero rok 1936 przyniósł decydujące posunięcia na wszystkich odcinkach zagadnienia organizacji egzekucji. Nowela do ordynacji podatkowej wprowadziła zasadę przedawnienia prawa ściągania należności dodatkowych z upływem 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności. Następnie, okólnikiem z dn. 9/V 1936 r. L. D. V 5846/1/36 zarządziło Ministerstwo Skarbu uporządkowanie działów egzekucyjnych przez porównanie zapasu tytułów wykonawczych z zapisami w ewidencjach i dostosowanie układu akt ściśle do wymogów uprzednio wydanych zarządzeń instrukcyjnych. Zarazem zarządzono przesunięcie części personelu egzekucyjnego, zatrudnionego w służbie zewnętrznej, do prac biurowych i jeszcze raz zwrócono uwagę na konieczność usprawnienia egzekucji należności wierzycieli obcych.

W celu zmniejszenia ilości napływających tytułów wykonawczych na należności drobne zorganizowano pobór I i II raty podatku gruntowego za rok 1936 przez delegowanych urzędników bezpośrednio u zobowiązanych — zachęcając do wpłat dobrowolnych. Poza tym okólnikiem z dn. 26/V 1936 r. L. D. V 6505/1/36 wprowadzono zasadę — jeśli chodzi o urzędy skarbo-

we i niektórych wierzycieli obcych — niewystawiania tytułów wykonawczych na należności drobne dopóty, donóki łączna kwota wszystkich zaległości, które mogłyby być objęte poszczególnym tytułem, nie przekroczy zł 8. Zasada ta rozciągnięto okólnikiem z dn. 1/II 1937 r. L. D. V 9369/1/36 na wszystkich wierzycieli, nadśyłających większe ilości tytułów wykonawczych na drobne należności.

Jeszcze w połowie 1935 r. przyciągnięto Instytut Naukowy Organizacji i Kierownictwa do zbadania i oceny braków w organizacji i technice prac działów egzekucyjnych urzędów skarbowych. W październiku 1935 r. Instytut zakończył swe prace, stwierdzając, iż w aparacie egzekucyjnym dają się zauważyć 4 zasadnicze braki: 1) brak koordynacji, 2) przerost czynności manipulacyjnych, 3) przewlekłe załatwianie spraw, 4) nieracjonalne przechowywanie i rejestrowanie akt. Brak dostatecznej koordynacji ujawniał się, zdaniem Instytutu, zwłaszcza pomiędzy działem egzekucyjnym i rachunkowo-kasowym urzędów skarbowych, a znajdował wyraz między innymi w sposobie załatwiania oczekujących płatników. Płatnik zmuszony jest niejednokrotnie do uciążliwych wędrówek po lokalu urzędu skarbowego, a nieraz nawet po różnych urzędach, zanim uda mu się załatwić całkowicie sprawę regulacji swej należności. Przerost czynności manipulacyjnych występuje szczególnie jaskrawo w pracy referentów egzekucyjnych. Urzędnicy ci lwią część swego czasu poświęcają na takie np. funkcje, jak segregowanie, stemplowanie, podklejanie, porządkowanie itp. Cierpi na tym załatwianie prac zasadniczej wagi, do których pełnienia referenci są przede wszystkim powołani. Przewlekłość załatwiania spraw jest, zdaniem Instytutu, notoryczna. Wystarczy zauważyć, że okres, dzielący wystawienie upomnienia od momentu doręczenia go zobowiązanemu, wynosi przeciętnie miesiąc. Nieracjonalność przechowywania akt egzekucyjnych wraża się w trudnościach, jakie zachodzą przy odszukiwaniu tytułów i innych dokumentów, dotyczących należności danego zobowiązanego.

Jeśli chodzi o środki zaradcze — to Instytut wskazał szereg potrzebnych reform. M. in. wysunięto potrzebę połączenia dotychczasowych działów egzekucyjnych i części rachunkowej działu rachunkowo-kasowego w jeden dział poborowy i przetrucenia obowiązku doręczania zobowiązanym upomnień — w razie nieuiszczenia należności — na wierzycieli.

W początkach 1936 r. Ministerstwo Skarbu przystąpiło do ustalenia zmian w organizacji postępowania egzekucyjnego. Sposobność ku temu dawała konieczność przystosowania przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 25/VI 1932 r. do przepisów wprowadzonego w międzyczasie kodeksu sądowego postępowania egzekucyjnego (K. P. C. część II).

W połowie 1936 r. wiadome już było, że uzdrowienie postępowania egzekucyjnego bez przeniesienia obowiązku doręczania upomnień na wierzycieli nie da się przeprowadzić. Od tej reformy bowiem zależne było generalne pociągnięcie, zmierzające do likwidacji nadmiaru czynności manipulacyjnych. Drugie takie generalne rozwiązanie spoczywało w zakresie należności podatku gruntowego, niezwykle licznych, a zarazem drobnych, z których tworzyły się masy tytułów wykonawczych. Ugruntowana więc była także świadomość konieczności zmian w zakresie rachunkowości i poboru podatku gruntowego od drobnych rolników oraz wykorzystania tych zmian dla celów łączenia w gmi-

nach wiejskich wszystkich dojrzałych do egzekucji należności tego samego zobowiązanego.

Konieczność tych reform nie od razu przeniknęła do świadomości wszystkich wierzycieli. Wyszuli oni początkowo koncepcję powrotu do stosunków sprzed 1932 r., upatrując zło głównie w zasadniczej niemożności należytego opanowania obszernego materiału egzekucyjnego przez władze skarbowe. Koncepcja ta jednak musiała rychło upaść, gdyż sprzeciwiali się jej przede wszystkim sami zobowiązani, upatrując słusznie wielkie korzyści dla siebie z posiadania przez Państwo możliwości stosowania jednolitych zasad polityki egzekucyjnej i z potaniaenia kosztów postępowania egzekucyjnego. Następnie, część wierzycieli wysuwała koncepcję kompromisową, polegającą na oddaniu, na razie tylko związkowi samorządowemu, prawa egzekucji własnych należności pieniężnych. I ta koncepcja musiała upaść, ponieważ takie wyłączenie spowodziłoby zasadę scalenia egzekucji do fikcji, bowiem więcej ilościowo byłoby wyjątków od tej zasady, aniżeli wypadków jej zastosowania; poza tym odstąpienie części egzekucji administracyjnej władzom samorządowym skłoniłoby również innych wierzycieli do wysunięcia żądania przekazania im uprawnień egzekucyjnych w zakresie ich należności pieniężnych, a w wypadku zadośćuczynienia i tym żądaniem—idea scalenia egzekucji zostałaby już całkowicie przekreślona; przywróconoby tedy stan egzekucji wielotorowej, prowadzonej przez organa różnych wierzycieli, który to stan uznany był za wadliwy. Zobowiązany miałby do czynienia z szeregiem władz egzekucyjnych i ich organów, co spowodziłoby znaczne i niepożądane zamieszanie—tak prawne, jak i faktyczne—przez różnorodność interpretacji tych samych przepisów egzekucyjnych i przez różnorodność praktyki egzekucyjnej, jak również przez kolizje, zachodzące przy zbiegu różnych egzekucyj administracyjnych, kierowanych na jeden przedmiot. Koszty przy tym aparatu egzekucyjnego władz samorządowych są znacznie wyższe niż aparatu skarbowego, dla utrzymania więc tego aparatu zachodziłaby konieczność podniesienia kosztów egzekucyjnych, co stanowiłoby podwyższenie obciążeń zobowiązanych. Wreszcie, sama idea scalenia egzekucji nie spotykała się z poważniejszą krytyką, a skargi na wyniki działalności egzekucyjnej władz skarbowych sprowadzają się w gruncie rzeczy do podkreślenia takich niedomagań, których usunięcie jest całkowicie możliwe bez zrywania z samą zasadą scalenia egzekucji.

W ten sposób została jedyna koncepcja, polegająca na odciążeniu władz skarbowych od nadmiaru tytułów wykonawczych i nadmiaru czynności manipulacyjnych. W razie jednak przyjęcia tej koncepcji władze samorządowe oraz władze administracji ogólnej wysuwały postulat konsekwentnego dalszego rozszerzenia idei scalenia egzekucji przez przejęcie od tych władz egzekucji tych należności, które dotychczas pozostawione były kompetencjom egzekucyjnym władz samorządowych lub władz administracji ogólnej, były zaś trudno ściągalne i powodowały nadmierne obciążenie finansowe tych władz.

Realizacją tej koncepcji są 4 akty prawodawcze: 1) rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 31/III 1937 r. o wymiarze i poborze państwowego podatku gruntowego („Dz. Ust. R. P.” Nr 32, poz. 250), 2) i 3) uchwalone w dn. 15/V 1937 r., a nie ogłoszone jeszcze w „Dzienniku Ustaw R. P.” 2 nowele do rozporządzeń Rady Ministrów z dn. 25/VI 1932 r.:

a) o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych („Dz. Ust. R. P.” Nr 62, poz. 580) i b) o wyłączeniu niektórych rodzajów świadczeń pieniężnych spod egzekucji urzędów skarbowych („Dz. Ust. R. P.” Nr 62, poz. 581) i 4) uzgodniony już i mający się ukazać w jednym z najbliższych numerów „Monitora Polskiego” nowy tekst instrukcji tzw. wierzycielskiej o stosowaniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 25/VI 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych.

Pierwszym z tych rozporządzeń przekazano zarządom gmin wiejskich prawo rozkładu i poboru państwowego podatku gruntowego od wszystkich płatników w podatkowych jednostkach zbiorowych¹⁾ (zabór rosyjski) oraz wszystkich płatników indywidualnych, którzy nie opłacają oddzielnego dodatku tzw. progresywnego do podatku gruntowego (zabór rosyjski i wszystkie inne dzielnice). W praktyce oznacza to przekazanie gminom prawa poboru podatku gruntowego od wszystkich płatników, którzy opłacają tytułem podatku gruntowego rocznie nie więcej niż zł 110. Zarazem nałożono na gminy obowiązek doręczania zobowiązany upomnień w ciągu 20 dni po upływie ustawowego terminu płatności. Jednocześnie wymienioną wyżej nowelą do rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 25/VI 1932 r. nadano zarządom gmin wiejskich charakter wierzycieli zastępczych. Wprowadzenie instytucji wierzycieli zastępczych w osobie zarządu gmin wiejskich stanowi w tych warunkach poważną zmianę w dotychczasowej organizacji administracyjnego postępowania egzekucyjnego. Z tą chwilą nie tylko Skarb Państwa, ale i każdy inny wierzyciel będzie miał prawo upoważnić zarząd gminy wiejskiej do zastępowania go jako wierzyciela w zakresie pierwszych czynności egzekucyjnych (pobranie należności, wystawienie tytułu wykonawczego, doręczenie upomnienia, przekazanie tytułu do egzekucji władzy skarbowej), co umożliwi łączenie przez zarządy gmin wiejskich w jednym tytule wykonawczym różnych należności, pochodzących od różnych wierzycieli, a tym samym zmniejszenie ogólnej ilości nadsyłanych władzom skarbowym do egzekucji tytułów wykonawczych. Dla zobowiązanych, zamieszkujących w gminach wiejskich, ten tryb doręczania upomnień będzie stanowić pewną ulgę odnośnie opłat za upomnienie, gdyż zobowiązany—miast opłacać koszty doręczenia każdego upomnienia oddzielnie—uiszczać będzie opłatę tylko za jedno upomnienie, a więc z reguły niższą.

Tą samą nowelą przeniesiono na wierzycieli prawo i obowiązek doręczania upomnień przed wszczęciem właściwych kroków egzekucyjnych. Przeniesienie to odciąża władze skarbowe w zakresie prac, związanych z doręczaniem tych upomnień. Niezależnie od tego spowoduje ono bardzo poważne zmniejszenie się ilości napływających do władz skarbowych tytułów wykonawczych, gdyż—jak wskazuje praktyka—przeciętnie ok. 40% tytułów wykonawczych bywa pokrywanych przez zobowiązanych po otrzymaniu upomnienia, a przed wszczęciem dalszych kroków egzekucyjnych.

Poza tym, omawiana zmiana dotychczasowego trybu postępowania uprości znakomicie prace techniczne w urzędach skarbowych, umożliwiając zastąpienie dotychczasowych ewidencji tytułów wykonawczych przez spisy tytułów wykonawczych, sporządzane przebitko-

¹⁾ Jednostkę zbiorową tworzą z reguły wszyscy mieszkańcy wsi lub kolonii.

wo przez wierzycieli, oraz zniesienie w działach egzekucyjnych urzędów skarbowych specjalnych grup tytułów wykonawczych (tzw. grupa I), przeznaczonych do wykonywania wszystkich nader skomplikowanych i niezwykle uciążliwych prac manipulacyjnych przed wszczęciem kroków egzekucyjnych (wydzieranie upomnień, zapisywanie do kontroltek, doręczanie, kontrola doręczeń, podklejanie, sortowanie, zapisywanie do ewidencji, aktualizowanie itd.).

Dla wierzycieli przeniesienie na nich obowiązku doręczenia upomnień ma również znaczenie korzystne, gdyż spowoduje ono szybsze pobieranie przez wierzycieli ich należności, możliwość zaniechania prowadzonej przez wielu z tych wierzycieli osobnej akcji upominawczej oraz możliwość pobierania za tę akcję obecnie specjalnych opłat. Również doniosłe znaczenie dla wierzycieli ma zastąpienie dotychczasowej ewidencji tytułów wykonawczych, prowadzonej we władzach skarbowych, przez spisy tytułów wykonawczych, prowadzone przez wierzycieli. Modyfikacja ta rozwiązuje dezycyderaty wierzycieli w płaszczyźnie ich żądań, umożliwiając kontrolę tempa likwidacji wierzycielskich tytułów wykonawczych, ciężaru gatunkowego tych tytułów, ogólnej sumy należności, przekazanych do egzekucji przez wierzyciela, i ogólnej sumy należności danego wierzyciela, zlikwidowanej w danym okresie.

W związku z przeniesieniem na wierzycieli obowiązku doręczenia upomnień zachodziła konieczność rozdzielania dotychczasowej tabeli opłat w egzekucyjnym postępowaniu administracyjnym na 2 tabele: tabelę kosztów upomnienia, z której należności przypadają będą na rzecz właściwych wierzycieli, i tabelę opłat w egzekucyjnym postępowaniu administracyjnym, z której należności przypadają będą na rzecz władz skarbowych. Zarazem obniżono opłaty od mniejszych należności, podwyższono zaś od większych. Podwyższenie kosztów egzekucyjnych od należności większych było dla Skarbu Państwa niezbędne, gdyż Skarb Państwa przez przeniesienie obowiązku doręczenia upomnień na wierzycieli traci dotychczasowe wpływy z tytułu doręczenia upomnień przez własne organa, a przez obniżenie opłat egzekucyjnych od mniejszych należności traci część wpływów od największej liczby zobowiązanych. Ponieważ już obecnie suma wpływów z tytułu kosztów egzekucyjnych tylko bardzo niewiele przewyższa sumę wydatków, związaną z utrzymaniem aparatu egzekucyjnego, przeto po wprowadzeniu noweli należy się spodziewać w tej dziedzinie deficytu—mimo wskazanego podwyższenia opłat od należności większych (ponad zł 200). Podwyższenie opłat w zakresie należności większych nastąpiło w granicach do 25%, i jedynie w odniesieniu do opłat za—nieliczne stosunkowo—przeprowadzanie licytacji jest większe. Zmniejszenie natomiast opłat od należności mniejszych nastąpiło w granicach do 83%. Należy jednak zaznaczyć, że granica zł 200 ma zastosowanie tylko w najgorszych dla zobowiązanego warunkach, tzn. przy zająciu konieczności wykorzystania wszelkich środków egzekucyjnych, łącznie z zajęciem wierzytelności, które zachodzi stosunkowo rzadko. Jeśli nie uwzględnić zajęcia wierzytelności, wskazana granica przesunie się do zł 100. Konkretnie biorąc, obniżenie opłat nastąpiło: 1) za doręczenie upomnień—w granicach 33÷50% (do zł 300), 2) za pobranie należności u zobowiązanego bez dokonania zajęcia—w granicach 33÷84% (do zł 50), 3) za dokonanie zajęcia—w granicach 33÷67% (do zł 20), 4) za rozpisanie licytacji—w grani-

cach 33÷84% (do zł 300), 5) za przeprowadzenie licytacji—w granicach 33÷67% (do zł 50).

Ponieważ, jak wspomniano wyżej, niektórzy wierzyciele żądali rozszerzenia scalenia egzekucji przez przejęcie od nich pozostawionych im dotychczas należności, przeto projekt drugiej noweli przewiduje przekazanie do egzekucji skarbowej niektórych należności, egzekwowanych dotychczas przez władze gminne lub władze administracji ogólnej, a mianowicie: 1) kar pieniężnych w celu wymuszenia czynności (nakładanych na podstawie art. 108 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. o postępowaniu administracyjnym—„Dz. Ust. R. P.” Nr 36, poz. 341), 2) kar pieniężnych celem przymuszenia, nakładanych na podstawie art. 45÷48 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji—„Dz. Ust. R. P.” Nr 36, poz. 342), 3) grzywien, nakładanych przez władze administracji ogólnej w trybie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. o postępowaniu karno-administracyjnym („Dz. Ust. R. P.” Nr 38, poz. 3654)⁴⁾ grzywien, nakładanych przez wojewodów na podstawie art. 62 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 19/I 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej („Dz. Ust. R. P.” Nr 80/1936, poz. 555).

Inne zmiany, wprowadzone do rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 25/VI 1932 r., są przeważnie natury redakcyjnej. Niektóre z tych zmian mają ponadto za zadanie przystosowanie rozporządzenia do odpowiednich przepisów K. P. C., inne zaś—ochronę praw wierzyciela.

Wypada nadmienić, że w nowej instrukcji wierzycielskiej usankcjonowano ostatecznie zasadę nienadsyłania do egzekucji wniosków egzekucyjnych na każdą drobną należność oddzielnie, podnosząc nawet przewidzianą granicę górną z zł 8 do zł 10. W każdym jednak razie wierzycielowi przysługuje prawo nadesłania (w końcu roku kalendarzowego) wniosku nawet na należność poniżej zł 10. Ograniczenie powyższe nie odnosi się do wysyłania upomnień. Poza tym nałożono w nowych przepisach na wszystkich wierzycieli, nie wyłączając Skarbu Państwa, obowiązek wysyłania, przed przesłaniem upomnienia zobowiązanemu, bezpłatnego wezwania do uiszczenia należności—jeśli należność wynosi mniej niż zł 1.

Wprowadzenie omówionych wyżej zmian w dotychczasowej organizacji administracyjnego postępowania egzekucyjnego poprzedziło Ministerstwo Skarbu gruntownym, powtórnym uporządkowaniem działów egzekucyjnych urzędów skarbowych, zarządzonym okólnikiem z dn. 12/V 1937 r. L. D. V 4663/1/37, wzmacniając jednocześnie—przejściowo na okres do końca roku budżetowego 1937/38—obsadę personelu biurowego działów egzekucyjnych. W działach tych utworzono specjalne referaty likwidacyjne, podzielono całość prac porządkowych na kolejne etapy, zarządzając zaktualizowanie wszystkich wniosków egzekucyjnych i protokołów zajęć, wprowadzenie stałej codziennej aktualizacji wysokości należności w tytułach wykonawczych i przeprowadzenie energicznej indywidualnej akcji umorzeniowej należności nieściągalnych. W chwili wejścia w życie omówionych zmian organizacyjnych (dn. 1/VII 1937 r.) większość tych prac porządkowych winna znajdować się już w fazie końcowej.

W ten sposób znaleźliśmy się u progu zasadniczych zmian w organizacji egzekucji administracyjnej. Prze-

prowadzone zmiany są wielkim krokiem naprzód i powinny—łącznie z już dokonanym postępowaniem nadmiernej ilości napływających tytułów wykonawczych—doprowadzić do usanowania pracy działów egzekucyjnych urzędów skarbowych. Dalsze prace, może mniej uchwytne, ale nie mniej—a może raczej

właśnie więcej jeszcze—doniosłe, oczekują prowadzącę polskiego przy opracowywaniu zmian wewnętrznego trybu urzędowania działów egzekucyjnych urzędów skarbowych. Przyszłość wykaże, że są tu możliwe daleko idące uproszczenia.

Tad. Dietrich

KRONIKA GOSPODARCZA

NAJBLIŻSZE ZAMIERZENIA ELEKTRYFIKACYJNE

REFERAT DYREKTORA BIURA ELEKTRYFIKACJI NA OTWARCIU IX WALNEGO ZGROMADZENIA STOWARZYSZENIA ELEKTRYKÓW POLSKICH

Mam mówić o najbliższych zamierzeniach elektryfikacyjnych; ze względu na czas, jaki mi został przydzielony, i ze względu na obszerność tego tematu, wiążącego się z obecnym stanem elektryfikacji Polski i większymi projektami na przyszłość, dyktowanymi koniecznością rozwoju ekonomicznego naszego Państwa—nie będę mógł objąć całości i będę musiał ograniczyć się tylko do najważniejszych fragmentów.

Mam upoważnienie od Pana Ministra Przemysłu i Handlu rozwinąć pewne tezy, postawione przez Niego w czteroletnim planie inwestycyjnym w dziale elektryfikacji. Plan ten, przedstawiony w Izbach Ustawodawczych, uwzględnia przede wszystkim możliwie największą rozbudowę okręgowych sieci rozdzielczych wysokiego napięcia i budowę niektórych dalekosiężnych linii przesyłowych b. wysokiego napięcia, mniej korzystnych pod względem rentowności, ale niezbędnych obecnie z wielu względów państwowych i dających podwalinę celowej gospodarki zasobami energetycznymi Państwa.

Myliłby się ten, kto by z planu tego chciał wysnuć wniosek, że sprawa budowy w Polsce nowych wytwórni energii elektrycznej, że konieczność, że tak powiem, inwestowania w najbliższym czasie nowych kilowatów, nie była dostatecznie doceniana i rozważana; proszę wziąć jednak pod uwagę możliwości realne: na pierwszy rok 4-letniego planu inwestycyjnego mamy na całą Polskę zaledwie zł 12 miln., a przecież to jest koszt jednej elektrowni o średniej mocy. Przez użycie tych pieniędzy przede wszystkim na możliwą rozbudowę okręgowych sieci rozdzielczych, przez wzmoczenie przez to konsumpcji i postępu elektryfikacji w głąb, może w wielu miejscach kraju powstać takie zapotrzebowanie elektryczności i takie warunki zbytu tego szlachetnego towaru, jakim jest energia elektryczna, że inicjatywa prywatna uzna, że tu jest dla niej wielkie pole do działania.

Te poczynania w dziale elektryfikacji i wysiłki państwowe uważam tylko za pracę pomocniczą i przygotowawczą dla stworzenia warunków samorządnego rozwoju—dla stworzenia takiego stanu rzeczy, żeby było oczywiste dla każdego przeciętnego obywatela, handlowca, przemysłowca czy finansisty, że inwestycje elektryfikacyjne są przedsiębiorstwami pewnymi, w ciągu dalszego swego rozwoju doskonale rentownymi i niezbędnymi dla podźwignięcia życia gospodarczego Polski.

Polska już od paru lat w znacznej swej części weszła w fazę elektryfikacji okręgowej, jako bardziej racjonalnej pod względem ekonomicznym i gospodarczym. Rozwój ten przy silnym współdziałaniu Ministerstwa

Przemysłu i Handlu postępuje w znacznym stopniu samorzutnie—w sposób analogiczny, jak to miało miejsce w krajach Europy, na zachód od nas położonych. Wzorując się na doświadczeniach obcych i unikając błędów, popełnianych przez nich z konieczności pionierskiej, tę fazę ewolucji elektryfikacyjnej należy w Polsce przekroczyć jak najprędzej, przechodząc do fazy następnej, dążącej do skoordynowania i odpowiedniego rozdziału wszystkich zasobów energetycznych, przetwarzanych na energię elektryczną, do racjonalnego rozproszania tej energii na całe Państwo.

Państwa Europy Zachodniej, które taką politykę energetyczną zapoczątkowały u siebie, choć jej jeszcze nie zakończyły w zupełności, porobiły już miliardowe oszczędności na globalnym zużyciu swych surowców energetycznych, przez co w znakomity sposób podniosły samowystarczalność swej gospodarki.

Należy zdawać sobie sprawę z tego, że jedyną podstawą prędkiej rentowności tych inwestycji, które związane są z szerokim planem elektryfikacyjnym, jest właśnie ukończona faza rozwoju elektryfikacji okręgowej w szerszym i głębszym—faza, która musi jednak w naszych warunkach trwać pewien okres czasu, co najmniej, uważam, 10-letni; ale należy sobie również zdać sprawę z tego, że my z zapoczątkowaniem racjonalnej gospodarki surowcami energii elektrycznej i z umiejętnym dysponowaniem rezerwami tych surowców nie możemy 10 lat czekać; nie pozwalają na to nie tylko ogólniejsze względy ekonomiczne, ale i najwyższy nasz nakaz, jakim jest obronność Państwa; toteż, popierając elektryfikację okręgową i budząc inicjatywę prywatną, stajemy wobec problemu konieczności natychmiastowej budowy dalekosiężnych linii przesyłowych b. wysokiego napięcia.

Czteroletni plan inwestycyjny w dziale tym zawiera niewiele. Przede wszystkim projektowana jest linia przesyłowa o przyjętym już poprzednio napięciu 150 kV Starachowice—Warszawa, jako dalszy ciąg będącej na ukończeniu linii przesyłowej o tym samym napięciu Mościce—Starachowice.

Linia przesyłowa Mościce—Starachowice już na jesieni b. r., po uruchomieniu wybudowanej w Starachowicach podstacji, połączy Mościce z kompleksem połączonych między sobą drobnych elektrowni, rozsianskich w okręgu elektryfikacyjnym radomsko-kieleckim.

Po uzupełnieniu tej linii do Warszawy—między innymi z zadaniem zasilania zelektryfikowanego kolejowego węzła warszawskiego—Mościce, elektrownie okręgu

radomsko-kieleckiego i elektrownie warszawskie wchodzi w jeden kompleks energetyczny, pozwalający na traktowanie już na szerszą skalę zagadnienia rezerw.

Ukończenie linii Starachowice—Warszawa przewidziane jest na początek roku 1939.

W związku z powyższym 4-letni plan inwestycyjny przewiduje również budowę odcinka linii przesyłowej b. wysokiego napięcia, łączącego Rożnów wraz z Czchovem z Mościcami; linia ta musi być ukończona równocześnie z ukończeniem elektrowni wodnej w Rożnowie. Do wyżej wspomnianego więc kompleksu przyłącza się wtedy Rożnów wraz z Czchovem.

Trzecim odcinkiem linii przesyłowych bardzo wysokiego napięcia, do którego budowy przystępuje się w b. r., jest linia przesyłowa, również o napięciu 150 kV, łącząca Mościce z Rzeszowem. Linia ta, bardzo ważna ze względu na nowy rejon przemysłowy, powstający w widłach Wisły i Sanu, będzie pierwszym odcinkiem tzw. podkarpackich szyn zbiorczych, idących od naszych złóż węglowych na Górnym Śląsku aż do Lwowa poprzez Kraków, Mościce, Rzeszów i Przemyśl. Te szyny zbiorcze zasilane będą w przyszłości przez podkarpackie źródła energetyczne nie tylko z Rożnowa, ale i z projektowanych elektrowni wodnych na Sanie, i od tych szyn zbiorczych — poza wspomnianą już magistralą Mościce—Starachowice—Warszawa—będzie szła na północ magistrala prawobrzeżna od Rzeszowa poprzez Nisko i Kraśnik do Lublina, skąd w przyszłości pójdzie rokada do Warszawy.

Te trzy odcinki linii przesyłowych b. wysokiego napięcia, projektowane na najbliższą przyszłość, mianowicie: Rożnów—Mościce, Starachowice—Warszawa i Mościce—Rzeszów, wraz z będącą na ukończeniu wspomnianą już linią Mościce—Starachowice, stanowią zaczątek państwowej wielkiej sieci rozdzielczej b. wysokiego napięcia, która, łącząc ze sobą źródła energetyczne z wielkimi ośrodkami zbytu energii elektrycznej, pozwoli na planową gospodarkę energetyczną, regulowaną przez czynnik nadrzędny.

Wracając do elektryfikacji okręgowej za pomocą sieci rozdzielczych o średnim wysokim napięciu, należy zaznaczyć, że wśród okręgów elektryfikacyjnych, ustalonych rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 18/III 1937 r., mamy szereg okręgów, w których nadane uprawnienia rządowe rozciągają się bądź na całe okręgi lub na znakomite większości ich obszarów; do takich okręgów należą okręgi elektryfikacyjne: lwowski, lubelski, tarnowski, radomsko-kielecki, częstochowsko-piotrkowski, łowicko-kujawski i łódzki. W okręgach tych minimalny postęp elektryfikacji na każdy rok jest przeważnie określony aktem uprawnienia — tak, że można z dużą dozą zgodności z rzeczywistością przewidzieć, w jakim czasie najpóźniej i do jakich terenów dotrze światło i napęd elektryczny: tak np. na obszarze uprawnienia Zeorku (okrąg radomsko-kielecki) w b. r. mają być zelektryfikowane wszystkie skupienia ludzkie, posiadające ponad 3 000 mieszkańców; na terenie uprawnienia okręgu częstochowsko-piotrkowskiego w b. r. — wszystkie miasteczka i wsie ponad 5 000 mieszkańców, a w 1939 r. — ponad 3 000 mieszkańców itd. Należy tu podnieść, iż na terenach uprawnionych elektryfikacja postępuje przeważnie w tempie znacznie szybszym, niż to musiał przewidywać akt uprawnienia.

W niektórych okręgach elektryfikacyjnych trzeba już było rozpocząć komasację całego szeregu drobnych uprawnień, znajdujących się w jednych rękach; ma to np. miejsce w okręgu pomorskim, gdzie wszystkie

drobne uprawnienia „Gródka” skomasowane zostaną w jedno uprawnienie okręgowe. W bież. roku w okręgu tym zelektryfikowana zostanie znaczna część naszego wybrzeża morskiego o charakterze kąpielowym.

W dalszym ciągu w całym szeregu okręgów elektryfikacyjnych, dojrzałych do elektryfikacji okręgowej, mają powstać specjalne spółki sieciowe lub tworzą się międzykomunalne związki elektryfikacyjne, które będą mogły uzyskać uprawnienia rządowe na dane okręgi. Takimi okręgami są: warszawski, kaliski, krakowski i przemyski. W razie dojścia tych organizacji do skutku w okręgach tych rozpocznie się planowa gospodarka elektryczna. Mamy niezłomną nadzieję, że nastąpi to w bieżącym roku. Zwłaszcza ważny jest tu okrąg warszawski, który dojrzał już od dawna w zupełności do elektryfikacji, i w którym, jak wiemy, cały szereg miejscowości podstawowych od wielu lat czeka na racjonalniejsze warunki pod tym względem.

Tak mniej więcej przedstawiają się najbliższe zamierzenia elektryfikacyjne w ramach naszych możliwości wewnętrznych; są to zamierzenia, ale nie potrzeby; rozpiętość między zamierzeniami tymi i potrzebami jest bardzo wielka.

Aby zdać sobie sprawę ze skali naszych potrzeb, musimy uświadomić sobie dwa fakty; jeden natury wewnętrznej życia gospodarczego naszego Państwa, drugi — natury zewnętrznej.

Pierwszym faktem jest wybitnie wyróżniający się wzrost zapotrzebowania energii elektrycznej, który przejawiał się u nas w ostatnim niemal roku. Weźmy do rąk statystykę miesięczną Ministerstwa Przemysłu i Handlu; w sierpniu ub. r. w ilości wytworzonych kilowatogodzin przez wszystkie elektrownie polskie o mocy ponad 1000 kV zainstalowanych wznieśliśmy się nieznacznie ponad krzywą z roku 1929, tj. roku naszej „prosperity”, i już nie obniżyliśmy się do tej krzywej; w grudniu tego samego roku liczba wytworzonych kilowatogodzin wzrosła o 7% w stosunku do 1929 r., a o 17% wzrosła w stosunku do tegoż miesiąca roku poprzedzającego, tj. w stosunku do grudnia 1935 r. Również i rok bieżący wykazuje w stosunku do ubiegłego roku stały i znaczny przyrost wytworzonych kilowatogodzin; tak np. w marcu b. r. liczba wytworzonych kilowatogodzin w stosunku do liczby z marca ub. r. wzrosła o 19%. Jeżeli przyjmiemy, że wzrost ten będzie postępował w dalszym ciągu, co jest rzeczą najprawdopodobniejszą, to w końcu naszego 4-letniego planu inwestycyjnego będziemy mieli wzrost zapotrzebowania energii elektrycznej w stosunku do 1936 r. przeszło o 50%, tj. będziemy musieli wytwarzać ilość kilowatogodzin przeszło 1½ raza większą od tej, jaką wytworzyliśmy w ub. r. Jest to sprawa bardzo ważna, nad którą już dziś należy się poważnie zastanowić, aby ją planowo i możliwie największą korzyścią dla całej gospodarki Państwa rozwiązać; nie można dopuścić do przyszłego głodu energii elektrycznej, któryby wycieńczył organizm gospodarczy Państwa.

Drugim faktem, rzucającym światło na nasze konieczności z działu elektryfikacji, jest nasze zacofanie pod tym względem w stosunku do innych państw i narodów. Wzrost zapotrzebowania energii elektrycznej na całym cywilizowanym świecie po wojnie światowej stał się żywiołowy, a my — pomimo wyżej wykazanego wzrostu u nas — nie tylko nie dopędzamy naszych sąsiadów z zachodu, ale pozostając coraz bardziej w tyle, daliśmy się wyprzedzić naszym sąsiadom ze wschodu; w ostatnich latach, sądząc z wytworzonych kilowatogodzin

na 1 mieszkańca, wyprzedziły nas w znakomity sposób Czechosłowacja i Z. S. R. R., do niedawna pozostające w tyle za nami pod tym względem. Według ostatnich danych statystycznych przed nami są: Australia, Węgry i Meksyk, za nami pozostaje tylko Irlandia i Portugalia. Nie koniec na tym, rozmiary różnic są ogromne: podczas gdy Norwegia i Kanada wytwarzają przeszło 2 000 kilowatogodzin na 1 mieszkańca, a Szwajcaria, Szwecja i Stany Zjedn. Am. — przeszło 1 000 kWh, u nas produkcja energii elektrycznej na głowę wynosi w chwili obecnej zaledwie 91 kWh; dla porównania podaję: Holandia, Dania, Z. S. R. R. i Czechosłowacja wytwarzają przeszło 200 kWh na 1 mieszkańca, a Węgry i Meksyk — przeszło 100 kWh.

Pan Minister Przemysłu i Handlu w przemówieniu swym w Komisji Budżetowej Sejmu przy omawianiu planu inwestycyjnego w dziale elektryfikacji rzucił liczbę 25 lat naszego zacofania w stosunku do Europy Zachodniej pod względem elektryfikacji; jeden z kolegów z praktyki przemysłowej obliczał mi, że gdyby rozwój elektryfikacji szczęśliwszych pod tym względem od nas sąsiadów został dziś jakąś różdżką czarodziejską wstrzymany, to abyśmy mogli dojść do nich, czekających na nas w ten sposób w swym rozwoju, musielibyśmy przez te 25 lat inwestować rocznie po zł 40 miln.; prawda, że obliczenia te nie mogą być ścisłe, ale ogólny obraz, który one stwarzają — jest prawdziwy.

Aby mieć dane ściślejsze, pozwolę sobie jeszcze raz wrócić do statystyki. Jeżelibyśmy wytwórczość energii elektrycznej w 1929 r. w ogóle oznaczyli liczbą 100, to wytwórczość w 1935 r. na całej kuli ziemskiej wynosiłaby 123, a w Polsce 93, w 1936 r. zaś — odpowiednio: 140 i 103, czyli wytwórczość energii elektrycznej całej kuli ziemskiej wzrosła od 1929 r. o 40%, w Polsce tylko o 3%. Ten dystans musi maleć — to musi być hasłem wszystkich naszych wysiłków w dziedzinie elektryfikacji.

Zdając sobie sprawę z potrzeb Państwa w dziale elektryfikacji, Rząd nie chce ograniczać najbliższych zamierzeń inwestycyjnych do przedstawionego powyżej 4-letniego programu; każda inicjatywa prywatna, zmierzająca do lokowania kapitału w inwestycje elektryfikacyjne, zgodne z ogólnym planem, przyśpieszająca naszą ewolucję w tym względzie, jest mile widziana. Gdybyśmy mogli, że tak powiem, przeskoczyć nasz 4-letni plan i porobić niezwłocznie cały szereg inwestycji, które przy pomocy tylko funduszy publicznych mogłyby być realizowane dopiero w następnym 4-leciu, to dla tego celu wartoby było nawet na pewnych określonych warunkach, gwarantujących również korzyści dla naszego przemysłu elektrotechnicznego i dla rozwoju naszych sił technicznych, zadłużyć się u obcych.

Gdyby można było za pomocą kapitałów prywatnych, uzyskanych na tych warunkach, wybudować nieodzowną

dla nowopowstających zakładów przemysłowych między Wisłą i Sanem elektrownię o mocy ok. 50 000 kW na gazie i pyłe węglowym, gdyby można było przyspieszyć połączenie linią przesyłową b. wysokiego napięcia Górnego Śląska z Mościcami dla zaoszczędzenia spalnego pod kotłami gazu jasielskiego, połączenie Górnego Śląska przez Łódź z Warszawą, jak również połączenie Rzeszowa przez Przemysł do Lwowa, czyli przyspieszyć całkowite wykończenie podkarpackich szyn zbiorczych, o których wspomniałem na początku, gdyby można było przyspieszyć budowę kompleksu elektrowni wodnych na Sanie — cel stworzenia lepszych warunków dla tężenia ekonomicznego Państwa i jego obronności byłby w znakomity sposób osiągnięty.

Wspomniałem o naszym przemysle elektrotechnicznym. Jego rozwój jest ściśle związany z zamierzeniami inwestycyjnymi elektryfikacyjnymi. Dzięki rozpoczętym poprzednio większym inwestycjom, jak budowa linii przesyłowej Mościce—Starachowice, elektryfikacja warszawskiego węzła kolejowego, budowa Rożnowa, budowa elektrowni w Gdyni, oraz szeregowi drobniejszych inwestycji dla naszego przemysłu elektrotechnicznego — stworzone zostały lepsze warunki rozwoju; prawda, że w wielu wypadkach wskutek wycieńczenia w czasie najgłębszego kryzysu musiał on się oprzeć o obcą pomoc finansową i o obce licencje, tym niemniej przemysł ten możemy uważać za nasz.

W realizacji przedstawionych powyżej zamierzeń elektryfikacyjnych dla naszego przemysłu otwierają się jeszcze bardziej korzystne warunki rozwoju — tak nawet, iż sędzę, że bez większych inwestycji nie będzie mógł on sprostać wszystkim zamówieniom, wynikającym choćby bezpośrednio z 4-letniego planu inwestycyjnego.

Nasz przemysł elektrotechniczny stanie wkrótce wobec dylematu: albo uwierzyć w stałą poprawę koniunktury w dziedzinie elektryfikacji i poczynić wszelkie wysiłki, aby przez odpowiednie wkłady przygotować się do jeszcze większego rozwoju i sprostać zwiększeniu zapotrzebowania, albo ulegając pesymizmowi i lękając się ryzyka przez nieprzystosowanie się zawczasu być zmuszony stawiać tak długie terminy większych obstalunków, że część ich będzie musiała być kierowana za granicę.

Moja opinia, która nie pretenduje bynajmniej do tego, aby miała być radą dla przemysłu elektrotechnicznego, wynika ze wszystkiego, co przed chwilą powiedziałem. Wierzę niezbitnie, iż jeżeli mamy żyć samodzielnym życiem politycznym i ekonomicznym, to krzywa statystyczna wytwórczości energii elektrycznej stale będzie szła w górę, a to jest przede wszystkim miarodajne i dla przemysłu elektrotechnicznego.

W. Günther

UCHWAŁY KOMITETU EKONOMICZNEGO MINISTRÓW.—

W dn. 26/V b. r. odbyło się pod przewodnictwem Pana Wicepremiera E. Kwiatkowskiego posiedzenie Komitetu Ekonomicznego Ministrów. Celem przysięcia z pomocą dotkniętym klęską gradów i powodzi gospodarstwu rolnym na terenie woj. kieleckiego, krakowskiego i pomorskiego Komitet Ekonomiczny postanowił przeznaczyć doraźnie dotację na pomoc siewną w kwocie zł 700 tys. Będzie ona użyta na zaopatrzenie poszkodowanych i niezamożnych rolników w niezbędne nasiona, sadzeniaki i paszę. Ponadto Min. Komunikacji przystąpi do naprawienia uszkodzonych linii kolejowych, dróg i mostów.

Następnie Komitet Ekonomiczny postanowił zwiększyć o zł 15 miln.

kredyty budowlane na rok bieżący. Te dodatkowe kredyty przeznaczone będą na dokończenie rozpoczętych już uprzednio domów, przy czym rozdzielone będą przede wszystkim dla tych miast, w których prowadzone w ramach ogólnego planu inwestycyjnego roboty dały najmniejsze rezultaty w liczbie zatrudnienia bezrobotnych.

W dalszym ciągu posiedzenia, po wysłuchaniu sprawozdania P. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Przemysłu i Handlu M. Sokolowskiego o obrocie towarowym z zagranicą, Komitet Ekonomiczny zalecił przedstawienie wniosków w sprawie poprawienia salda w bilansie handlowym w związku z koniecznością zwiększonego importu surowców na pokrycie potrzeb wzrastającej produkcji w kraju.

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

WIZYTA PANA MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU ANTONIEGO ROMANA W PARYŻU.

W dn. 21 b. m. przybył do Paryża Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman, którego powitali na dworcu Pan Minister Handlu Bastid i Pan Ambasador R. P. Łukasiewicz w towarzystwie wyższych urzędników i przedstawicieli sfer gospodarczych.

Pan Minister Roman podczas swego pobytu w Paryżu był przyjęty przez Pana Prezydenta Republiki Lebruna, złożył wizyty Członkom Rządu i odbył z nimi szereg konferencji na tematy, związane z dalszym rozwojem polsko-francuskich stosunków gospodarczych.

Z okazji pobytu Pana Ministra Romana został wydany szereg przyjęć, w których brali udział Członkowie Rządu oraz przedstawiciele francuskich kół politycznych, przemysłowych, finansowych i rolniczych.

W dn. 22 b. m. odbyło się na Quai d'Orsay w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, w gabinecie Pana Ministra Delbosa, uroczyste podpisanie polsko-francuskiego traktatu handlowego i nawigacyjnego oraz związanych z traktatem aktów dodatkowych. Ze strony francuskiej traktat podpisali Panowie Ministrowie: Spraw Zagranicznych Delbos i Handlu Bastid, ze strony polskiej — Pan Minister Roman i Pan Ambasador Łukasiewicz.

W dn. 24 b. m. Pan Minister Roman wziął udział w uroczystym otwarciu Międzynarodowej Wystawy Sztuki i Techniki.

Pan Minister Bastid wręczył Panu Ministrowi Romanowi w czasie jego wizyty w Ministerstwie Handlu odznaki wielkiego oficera Legii Honorowej, jednocześnie dekorując P. Dyrektora Departamentu Ditricha Krzyżem Oficerskim, a P. Radcę Gedroyca Krzyżem Kawalerskim tegoż orderu.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

RZĄDOWE PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH

Rząd wniósł projekt ustawy w sprawie ratyfikacji umowy z dn. 20/II 1937 r. między Polską a Niemcami w sprawie przedłużenia umowy gospodarczej z dn. 4/XI 1935 r. Umowa ta przewiduje przedłużenie umowy gospodarczej polsko-niemieckiej do końca lutego 1939 r. oraz wprowadza szereg zmian do umowy gospodarczej z dn. 4/XI 1935 r., mianowicie w związku z wydanymi tak przez Polskę jak i przez Niemcy zarządzeniami w dziedzinie obrotów handlowych z zagranicą. Tak np. w zakresie naszego eksportu rolniczego do Niemiec — umowa przewiduje zmiany, idące w kierunku zwiększenia wywozu artykułów hodowlanych. W tym też celu zmieniono odpowiednio postanowienia porozumienia weterynaryjnego. Jeśli chodzi o nasz eksport przemysłowy — zachowujemy nasze dotychczasowe pozycje. Jeśli chodzi o import niemiecki do Polski — to rozszerzona została lista ustępstw celnych dla towarów niemieckich, co zwiększy sam import, a jednocześnie zwiększy i eksport Polski do Niemiec. Układ rozrachunkowy polsko-niemiecki, dotąd obowiązujący, dotyczył rozrachunku należności za wzajemne dostawy towarowe. Ostatnia umowa handlowa, przedłużająca umowę gospodarczą, przewiduje włączenie do rozrachunku także i należności ubocznych z obrotem towarowym związanych, jak prowizyj, kosztów podróży handlowych, licencji, patentów itd. Nie może to jednak naruszyć stosunku 1 : 1 w obrotach ściśle towarowych.

Projekt ustawy o ratyfikacji przedłużenia prowizorycznego układu handlowego między Polską a Francją z dn. 18/VII 1936 r. i o zmianie art. 5 tego układu — przewiduje przedłużenie prowizorycznego układu do dn. 15/V 1937 r. Art. 5 tego układu stanowił, że rokowania o ostateczną rewizję niektórych postanowień konwencji handlowej z dn. 9/XII 1924 r. zostaną zakończone przed dn. 31/XII 1936 r. Ponieważ rokowania o nowy traktat nie zostały zakończone, aby uniknąć stanu beztraktatowego układ z dn. 18/VII 1936 r. był 3 razy przedłużany — ostatecznie do dn. 15/V 1937 r., co nastąpiło w drodze wymiany not w dn. 17 i 18/II 1937 r. i dn. 30/IV 1937 r.

Projekt ustawy o ratyfikacji podpisanego w Bernie dn. 31/XII 1936 r. protokołu dodatkowego do układu dodatkowego z dn. 3/II 1934 r. do konwencji handlowej między Polską a Szwajcarią — przewiduje prolongatę do końca czerwca 1937 r. zniżek celnych na szereg produktów chemicznych, uzyskanych przez Szwajcarię początkowo do końca 1934 r., następnie zaś do końca 1935 i 1936 r. Chodzi tu tylko o produkty chemiczne w kraju nie wyrabiane, których przywóz jest niezbędny dla naszego przemysłu.

Projekt ustawy o ratyfikacji porozumienia Polski z W. Brytanią w formie not, wymienionych w Warszawie dn. 22/III

1937 r., w sprawie czenia opon pneumatycznych do kół pojazdów konnych — rozciąga na zasadzie KNU zniżkę konwencyjną, przewidzianą w protokole do umowy handlowej polsko-belgijskiej z dn. 2/III 1936 r., a dotyczącą opon pneumatycznych do kół pojazdów konnych — również i na analogiczne artykuły, pochodzące z W. Brytanii. Cło to wynosi zł 160 od 100 kg.

Projekt ustawy o ratyfikacji podpisanego w Budapeszcie dn. 24/IV 1936 r. III protokołu dodatkowego do konwencji handlowej między Polską a Węgrami z dn. 26/III 1925 r. — przewiduje szereg korzystnych dla nas zniżek celnych, jak na dykty, kajaki sklądane, oraz bezcłowy przywóz włośia i szczeciny. W zamian za to Polska przyznała Węgrom kilka zniżek celnych na sery węgierskie, morełówkę, oraz artykuły farmaceutyczne.

Projekt ustawy o ratyfikacji protokołu taryfowego między Polską a Estonią, podpisanego w Tallinie dn. 23/II 1937 r. — reguluje nasze stosunki handlowe z Estonią do dn. 31/XII 1937 r. Zniżki taryfowe polskie opiewają na ryby słodkowodne (okres 3 miesięcy wiosennych) oraz wędzone.

Projekt ustawy o ratyfikacji prowizorycznego porozumienia handlowego między Polską a Irakiem w formie not, wymienionych w Bagdadzie dn. 6/III 1937 r. — zawiera postanowienia KNU w dziedzinie wymiany towarowej pomiędzy obu krajami. Obroty handlowe polsko-irackie — aczkolwiek niewielkie — są od 1932 r. stale dodatnie dla Polski.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU

Dn. 21 maja b. r. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym przez I czytanie przeszły następujące projekty ustaw ratyfikacyjnych: w sprawie umowy z dn. 20/II 1937 r. o przedłużeniu umowy gospodarczej między Polską a Niemcami z dn. 4/XI 1935 r., o przedłużeniu w drodze wymiany not z dn. 17 i 18/III i dn. 30/IV 1937 r. prowizorycznego układu handlowego między Polską a Francją z dn. 18/VII 1936 r. i o zmianie art. 5 tego układu, o ratyfikacji protokołu dodatkowego z dn. 31/XII 1936 r. do układu dodatkowego do konwencji handlowej między Polską a Szwajcarią z dn. 26/VI 1922 r., w sprawie układu między Polską a Szwajcarią, dotyczącego uregulowania płatności handlowych z dn. 31/XII 1926 r., w sprawie ratyfikacji protokołu dodatkowego z dn. 18/II 1937 r. do konwencji handlowej i nawigacyjnej między Polską a Czechosłowacją z dn. 10/II 1934 r., w sprawie ratyfikacji protokołu z dn. 24/IV 1937 r. do konwencji handlowej między Polską a Węgrami z dn. 26/III 1925 r., o ratyfikacji porozumienia z dn. 22/III 1937 r. w sprawie czenia opon pneumatycznych do kół pojazdów konnych między Polską a W. Brytanią, o ratyfikacji protokołu taryfowego

między Polską a Estonią z dn. 23/II 1937 r., o ratyfikacji protokołu dodatkowego z dn. 7/II 1937 r. do układu dodatkowego do traktatu handlowego między Polską a Unią Ekonomiczną Belgijsko-Luksemburską z dn. 30/XII 1922 r., w sprawie ratyfikacji prowizorycznego porozumienia handlowego między Polską a Irakiem z dn. 6/III 1937 r., w końcu o ratyfikacji protokołu z dn. 1/VI 1936 r., dotyczącego zmian konwencji zarządzającej żeglugę powietrzną z dn. 13/X 1919 r.

Na tymże posiedzeniu przeszły m. in. przez I czytanie: projekt ustawy o przedłużeniu okresu urzędowania tymczasowych organów ustrojowych gminy m. st. Warszawy, projekt ustawy o dodatkowym kredycie na rok 1937/38, oraz projekt ustawy o sprzedaży i bezpłatnym odstąpieniu niektórych nieruchomości państwowych.

PRACE KOMISYJ SEJMU

Komisja Skarbowa

W dn. 25/V b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Skarbowej, na którym Pos. Boładź referował projekt ustawy w sprawie zmiany ustawy z dn. 11/VIII 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. Wobec zgłoszenia przez referenta szeregu poprawek, zmieniających projekt – zostaną one rozdane członkom komisji, dyskusja zaś generalna nad projektem ustawy odbędzie się na następnym posiedzeniu komisji dn. 31/V b. r.

PRACE KOMISYJ SENATU

Komisja Spraw Zagranicznych

Dn. 25/V b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych Senatu, na którym Sen. Pawelec referował projekt ustawy o ratyfikacji układu między Polską a Szwajcarią, dotyczącego likwidacji sum, wpłaconych do odnośnych instytucji kompensacyjnych na rzecz wierzycieli polskich i szwajcarskich, podpisanego w Warszawie dn. 19/XI 1936 r.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

PRZEMYSŁ NAFTOWY

PRZEMYSŁ NAFTOWY W KWIECNIU 1937 R.—Wydobycie ropy w kwietniu b. r. wynosiło 4 163 cyst. brutto – wobec 4 242 cyst. w marcu, a mianowicie (w cysternach): w okr. jasielskim 923 (967)¹⁾, drohobyckim 2 853 (2 880) i stanisławowskim 387 (395). Z tych ilości – na ropę marki podstawowej przypadało 2 193 (2 217) i na marki specjalne 1 970 (2 025).

Gazów ziemnych wydobyto 43 408 tys. m³ (44 778), mianowicie (w tys. m³): w okr. jasielskim 12 236 (13 476), drohobyckim 25 757 (25 616) i w stanisławowskim 5 415 (5 686).

Cena ropy boryslawskiej, zakupywanej przez „Polmin”, wynosiła bez zmiany zł 1 350 za cysterne 10-tonową loco zbiorniki.

Za gaz ziemny w Boryslawiu płacono gr 4-25 za 1 m³ (+28).

Czynnych było 808 (802) kopalń ropy i gazów, zatrudniających 9 822 (9 561) robotników.

Ruch terenowy w dalszym ciągu zaznaczył się silnym ożywieniem w pow. stryjskim i żydaczowskim – w gminach, położonych na południowschód od daszawskiego rejonu gazowego.

Zgłoszono zamiar otwarcia 15 nowych kopalń ropy i gazów w pow. kałuskim w gm.: Wierchnia, Zbora, Zawadka, szeregu kopalń w pow. Dolina w gminie tej samej nazwy i w gm. Perehińsko. Ponadto zgłoszono zamiar otwarcia nowej kopalni w Majdanie–Przysłupiu (pow. Nadwórna).

Daje się odczuć bardzo znaczne ożywienie ruchu wiertniczego przez uruchomienie 39 nowych otworów świdrowych – podczas gdy w tym samym okresie ub. r. uruchomiono 11, a w 1935 r. – zaledwie 8.

W dn. 29/IV b. r. po przeszło 3-tygodniowych pertraktacjach została zawarta pomiędzy pracodawcami i pracownikami przemysłu naftowego nowa umowa. Wprowadza ona nowy podział robotników na kategorie i usuwa pewne usterki umowy dawnej oraz wprowadza podwyżkę 7% dla robotników kopalnianych i 6% dla rafineryjnych.

Rafinerie olejów mineralnych przerobiły w miesiącu sprawozdawczym 4 068 cyst. ropy (w marcu 4 251 cyst.).

Otrzymano 3 789 cyst. różnych produktów naftowych (3 892 cyst.), w tym (w cysternach po 10 ton): benzyn 782, nafty 1 158, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 1 053, olejów smarowych 489, parafiny 214, oraz innych produktów naftowych 93.

Następnie, Sen. Sieroszewski referował projekt ustawy o ratyfikacji porozumienia między Polską a W. Brytanią w formie wymiany not z dn. 30/I 1937 r. o zmianie tekstu polskiego listy pierwszej, załączonej do umowy handlowej między Polską a W. Brytanią i Północną Irlandią, podpisanej w Londynie dn. 27/II 1935 r. Komisja oba powyższe projekty ustawy przyjęła.

Komisja Społeczna

Dn. 25/V b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Społecznej, na którym Sen. Maciejewski referował projekt ustawy o zapewnieniu pracy i zaopatrzeniu uczestników walk o Niepodległość Państwa Polskiego. Dyskusji nie ukończono, a podczas debat zgłoszone zostały poprawki.

Komisja Administracyjna

Dn. 25/V b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Administracyjnej, na którym Sen. Seib referował rządowy projekt ustawy o zmianie granic województw: poznańskiego, pomorskiego, warszawskiego i łódzkiego. Komisja projekt ten bez zmian przyjęła, uchwalając 2 rezolucje: jedną – wzywającą Rząd do włączenia do województwa pomorskiego reszty gmin rejonu kujawskiego, oraz drugą – wzywającą Rząd do uwzględnienia w przepisach wykonawczych do ustawy specjalnej opieki dla ludności przylączonych do województwa pomorskiego terenów z województwa warszawskiego, chroniącej tę ludność przed skutkami, wynikającymi z nieznanomości praw zwyczajowych wobec różnic, zachodzących pod tym względem między Pomorzem i terenami przylączonymi.

Komisja Gospodarcza

Dn. 26/V b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Gospodarczej, na którym Sen. Głowacki referował projekt ustawy o zmianie dekretu Prezydenta Rzplitej o zabezpieczeniu interesów osób, ubezpieczonych w Towarzystwie Ubezpieczeń na życie „Phönix” za pośrednictwem głównego przedstawicielstwa na Polskę. Po dłuższej dyskusji komisja przyjęła ten projekt ustawy, wprowadzając nowe brzmienie art. 2, w którym termin, zawieszający wypłaty, przesunięty został do dn. 1/VII 1940 r., oprócz tego oznaczone zostały normy, zmniejszające wysockość odszkodowań.

Wysłano z rafinerji z przeznaczeniem dla spożycia w kraju łącznie 2 526 cyst. (2 603 cyst.), w tym (w cysternach po 10 ton): benzyn 639, nafty 681, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 583, olejów smarowych 287, parafiny 61, oraz innych produktów naftowych 275.

Wysłano z rafinerji z przeznaczeniem na eksport łącznie 1 314 cyst. (1 356 cyst.), w tym (w cysternach po 10 ton): benzyn 486, nafty 160, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 269, olejów smarowych 213, parafiny 127, oraz innych produktów naftowych 59.

Zapasy produktów naftowych w rafineriach w dn. 30/IV b. r. wynosiły ogółem 16 153 cyst. różnych produktów naftowych (w dn. 31/III 1937 r. 16 010 cyst.), w tym (w cysternach po 10 ton): benzyn 2 069, nafty 1 315, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 1 335, olejów smarowych 5 278, parafiny 635, oraz innych produktów naftowych 5 521.

Zapasy ropy w rafineriach wynosiły w dn. 30/IV 2 298 cyst. (w dn. 31/III 2 197 cyst.).

Czynnych było w kwietniu 27 zakładów, zatrudniających 3 229 robotników.

Zakłady gazolinowe przerobiły w miesiącu sprawozdawczym 22 680 tys. m³ gazu (23 525 tys. m³). Otrzymano z przeróbki 339 cyst. gazoliny (336 cyst.), ekspedycje na rynek krajowy, do rafinerji oraz na składy fabryczne wynosiły 340 cyst. (324 cyst.), wysłano za granicę 3 cyst. (5 cyst.).

Czynnych było 27 zakładów, zatrudniających 349 robotników.

Oprócz tego gazolinarnie wyprodukowały 14 cyst. płynnych gazów naftowych (13 cyst.). Zapotrzebowanie krajowe wynosiło 13 cyst. (12 cyst.), eksport – 5 cyst. (2 cyst.).

GOSPODARKA ELEKTRYCZNA

ZJAZD ELEKTRYKÓW POLSKICH

W dn. 23 + 26 b. m. obradował w Warszawie Zjazd Elektryków Polskich – jako IX Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

W uroczystym otwarciu Zgromadzenia wziął udział Pan Minister Pocht i Telegrafów Inż. F. Kaliński, reprezentujący Pana Prezydenta Rzplitej, oraz PP. Wiceministrowie: Dr A. Rose i Pułk. T. Argasiński. Zgromadzenie otworzył Prezes Stowarzyszenia Prof. Groszkowski, po czym przemawiali: P. Podsekretarz Stanu w Min. Przemysłu i Hau-

¹⁾ W nawiasach – dane za marzec 1937 r.

dlu Rose oraz przedstawiciel Stowarzyszenia Elektryków Czechosłowackich.

Zjazd wysłał depesze do Pana Prezydenta Rzplitej Prof. Mościckiego, do Wodza Naczelnego Pana Marszałka Śmigłego-Rydza i do Pana Premiera Gen. Stawoj-Skladkowskiego.

Zgromadzenie obradowało w sekcjach: elektryfikacyjnej, szkolnictwa elektrotechnicznego, przemysłowej i telekomunikacyjnej; poza tym obra-

dowała Centralna Komisja Słownictwa Elektrotechnicznego. Wysłuchano i przedyskutowano szereg referatów i przyjęto szereg rezolucyj, uchwalonych przez plenum w dn. 26 b. m.

Referat, wygłoszony na Zjeździe przez Dyrektora Biura Elektryfikacji, P. Inż. Günthera, poświęcony omówieniu najbliższych zadań elektryfikacyjnych, podajemy na innym miejscu¹).

ROLNICTWO

GOSPODARKA CUKROWO-BURACZANA W OKRESIE KAMPANIJNYM 1937/38

Obecnie, po zakończeniu kontraktowania przez cukrownie buraków i po uznaniu przez Ministra Skarbu, w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Ministrem Przemysłu i Handlu, prowizorycznych kontyngentów wewnętrznych cukrowni za ostateczne—można już omówić szczegółowej zmiany, jakie zajdą w gospodarce cukrowo-buraczanej w okresie kampanijnym 1937/38.

Jak wiadomo, dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XII 1935 r. o regulowaniu gospodarki cukrowej i buraczanej („Dz. Ust. R. P.” Nr 88, poz. 548) ustanowił ogólne wytyczne tej gospodarki, a ponadto dał Rządowi możliwość regulowania spraw tej dziedziny produkcji w ramach ustalonych wytycznych. Uchwała Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dn. 17/II 1936 r. w sprawach cukrowo-buraczanych uregulowała udział procentowy większej i małej własności rolnej w dostawach buraków cukrowych dla poszczególnych cukrowni na okres 2-letni 1936/37 ÷ 1937/38. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 12/XII 1936 r. o zasadach podziału nadwyżki kontyngentu wewnętrznego cukru („Dz. Ust. R. P.” Nr 91, poz. 634) ustaliło zasady corocznego podziału tej nadwyżki na okres najbliższych 5 lat 1937/38 ÷ 1941/42.

Treść i znaczenie wymienionych wyżej przepisów zostały omówione w swoim czasie na lamach tyg. „Polska Gospodarka”¹).

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 14/XII 1936 r., wydanym w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Przemysłu i Handlu, o rejonach produkcji oraz o kontyngencie wewnętrznym i zapasie cukru na okres kampanijny 1937/38 („Dz. Ust. R. P.” Nr 91, poz. 636) wyznaczono rejon produkcji i ustalono na czas od dn. 1/X 1937 r. do dn. 30/IX 1938 r. ogólny kontyngent cukru białego w ilości 3 750 000 q. W rozporządzeniu tym został również dokonany szczegółowy podział tego kontyngentu pomiędzy cukrownie²).

Z porównania wysokości kontyngentu wewnętrznego cukru w kampanii 1937/38 (3 750 000 q) z kontyngentem wewnętrznym z kampanii 1936/37 wynika, że nadwyżka kontyngentu wewnętrznego w kampanii 1937/38 wynosi 391 303 q cukru. Nadwyżkę tę rozdzielono pomiędzy cukrownie według zasad, ustalonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dn. 12/XII 1936 r.

Poniższe zestawienie ilustruje zgrupowanie cukrowni według województw w stosunku do wielkości przydzielonego im kontyngentu wewnętrznego cukru w kampanii 1936/37 i 1937/38:

Przydział z kontyngentu wewnętrznego cukru	Ilość cukrowni, którym przyznano przydział		Położenie cukrowni w kamp. 1937/38
	1936/37	1937/38	
do 30 000 q	3	—	
30 000 ÷ 40 000 q	20	2	1—woj. wołyńskie 1—woj. warszawskie
40 100 ÷ 50 000 q	13	27	3—woj. zachodnie 9—woj. warszawskie 3—woj. łódzkie 5—woj. lubelskie 3—woj. kieleckie 2—woj. wołyńskie 1—woj. śląskie 1—woj. tarnopolskie

50 100 ÷ 60 000 q	6	9	4—woj. zachodnie 2—woj. warszawskie 1—woj. lubelskie 1—woj. wołyńskie 1—woj. stanisławowskie
60 100 ÷ 70 000 q	3	5	3—woj. zachodnie 2—woj. łódzkie
70 100 ÷ 80 000 q	9	5	2—woj. zachodnie 2—woj. lubelskie 1—woj. warszawskie
80 100 ÷ 90 000 q	5	6	6—woj. zachodnie
90 100 ÷ 100 000 q	—	5	2—woj. zachodnie 1—woj. warszawskie 2—woj. lwowskie
powyżej 100 000 q	2	2	2—woj. zachodnie
Razem:		61	61

Z powyższego zestawienia wynika, że w kampanii 1937/38 większość cukrowni, których kontyngent wewnętrzny cukru przekracza 60 tys. q, jest położona w województwach zachodnich (woj. poznańskie i pomorskie), gdyż na liczbę 23 tych cukrowni na województwa poznańskie i pomorskie przypada 15, reszta zaś, tj. 8 cukrowni—na pozostały obszar Rzeczypospolitej. Należy przy tym zaznaczyć, że cukrownia Chelmska posiada kontyngent wewnętrzny cukru w ilości 158 791 q (największa cukrownia w Polsce) oraz cukrownia Opalenica—150 225 q. Kontyngenty poniżej 60 tys. q cukru zostały przydzielone 38 cukrowniom, z których 7 znajduje się w województwach zachodnich, a pozostała ilość, tj. 31 cukrowni—w województwach centralnych, południowych, na Wołyniu i Śląsku.

Z porównania danych kampanii 1936/37 i kampanii 1937/38 wynika, że ilość cukrowni o małych kontyngentach, a więc w zasadzie najdrożej pracujących, w kampanii bieżącej znacznie się zmniejszyła. Podczas gdy w kamp. 1936/37 mieliśmy 3 cukrownie o kontyngencie wewnętrznym cukru, nie przekraczającym ilości 30 tys. q, oraz 20 cukrowni, których kontyngent wewnętrzny wahał się w granicach 30 ÷ 40 tys. q cukru, to w kamp. 1937/38 posiadamy tylko 2 cukrownie, których kontyngent nie przekracza 40 tys. q.

Przydziały kontyngentu wewnętrznego cukru, które wynikają z wskazanego wyżej rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 14/XII 1936 r., miały charakter prowizoryczny. Obecnie, jak to już zostało zaznaczone na wstępie, na podstawie zawiadomienia Ministerstwa Skarbu, rozesłanego do właściwych cukrowni, przydziały te stały się kontyngentami ostatecznymi dla poszczególnych cukrowni, a to w myśl art. 6 ust. 4 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XII 1935 r. Z ogólnej ilości 61 cukrowni—22 cukrownie zachodniopolskie otrzymały łącznie 1 691 719 q cukru wewnętrznego, co stanowi 45·11% w stosunku do całego kontyngentu, na pozostały zaś teren Polski—dla 39 cukrowni—przypadło 2 058 281 q cukru wewnętrznego, tj. 54·89% ogólnego kontyngentu.

Jak wspomniano wyżej, na kamp. 1937/38 został wyznaczony kontyngent cukru w wysokości 3 750 000 q, co razem z cukrem zapasowym i eksportowym daje ilość 4 875 000 q cukru. Po przeliczeniu tej ilości cukru na buraki (współczynnik przeliczenia waha się dla poszczególnych cukrowni w granicach 5·59 ÷ 6·98), oraz po uwzględnieniu, że szereg cukrowni zakontraktowało pewne ilości buraków ponad kontyn-

¹) P. zeszyty: 49/1935, str. 1553, 9/1936, str. 247, 51—52/1936, str. 1 538 i 1 554.

²) P. zesz. 51—52/1936, str. 1 555.

¹) P. str. 749.

gent wewnętrzny, obowiązkowy zapas i eksport—można stwierdzić, że na kamp. 1937/38 zostało zakontraktowane na całym obszarze kraju ok. 31 268 tys. q buraków cukrowych, co odpowiada w przybliżeniu 147 395 ha areалу buraczanego.

Obszar plantacji buraków cukrowych w Polsce w okresie ostatnich 10 lat przedstawiał się następująco (w ha):

Kamp.	
1928/29	234 293
1929/30	238 897
1930/31	185 020
1931/32	145 639
1932/33	116 059
1933/34	99 044
1934/35	111 999
1935/36	118 715
1936/37	121 432
1937/38	147 395

Należy zaznaczyć, że areal buraczany w odniesieniu do kampanii 1928/29 + 1936/37 został podany według obliczeń Gł. Urz. Stat., areal zaś kamp. 1937/38 został wzięty z tymczasowych zestawień Ministerstwa Skarbu.

Z powyższego zestawienia wynika, że ogólny areal plantacji buraków cukrowych od kamp. 1934/35 ma stale tendencję rosnącą, i że obecny stan plantacji jest większy od rozmiarów kamp. 1936/37 o 25 963 ha, co stanowi ok. 21·4%. Obszar ten jest jednak mniejszy o 91 502 ha od arealu plantacji buraczanych w kamp. 1929/30, w której to kampanii mieliśmy największe natężenie uprawy buraków cukrowych w Polsce.

Stopniowe zwiększanie arealu buraczanego w kraju, poczynając od kampanii 1934/35, należy przypisać wzrostowi spożycia cukru w Polsce, na co wpływ mają: ogólna poprawa koniunktury gospodarczej, zniżka ceny cukru w detalu, dokonana w grudniu 1935 r. z zł 1·25 na zł 1 za 1 kg, oraz wzrost liczebnego stanu ludności w Polsce.

Obecnie cukrownie zakończyły już zawieranie umów z poszczególnymi plantatorami buraka cukrowego na okres kampanijny 1937/38. Umowy te były zawierane w ramach ogólnych postanowień, uzgodnionych pomiędzy właścicielami cukrowni i właścicielami związków plantatorów. Na kampanię 1937/38—podobnie jak na kamp. 1936/37—zostały opracowane wzory umów ramowych.

Jeden z tych wzorów, uzgodniony na terenie województw zachodnich pomiędzy tamtejszymi związkami cukrowni i plantatorów, posłużył jako podstawa do zawierania umów indywidualnych w woj. poznańskim i pomorskim; drugi wzór, opracowany przez związki warszawskie, został przyjęty na pozostałym terenie Rzplitej, przy czym jednak w bardzo wielu cukrowniach z terenu działania związków warszawskich przyjęty został wzór ramowej umowy poznańskiej. W umowach ramowych na kamp. 1937/38 nie zasłyły zasadnicze zmiany w porównaniu do analogicznych umów z ub. kampanii.

Jeśli chodzi o sprawy organizacyjne plantatorów buraka cukrowego, to podkreślić należy, że w kamp. 1937/38 powstała nowa organizacja: Związek Drobnych Plantatorów Buraka Cukrowego przy Centralnym Towarzystwie Organizacji i Kółek Rolniczych.

Poważniejsze zmiany w kamp. 1937/38 zostały dokonane w zakresie udziału w dostawach buraków cukrowych mniejszej (do 50 ha) i większej (powyżej 50 ha) własności rolnej. Obecnie udział drobnej własności rolnej w ogólnych dostawach buraków cukrowych dla poszczególnych cukrowni waha się na ogół w granicach 25% ÷ 67·6%. Ogółem zakon-

traktowano buraków cukrowych na kamp. 1937/38 u większej własności rolnej 19 328 223 q, co stanowi w stosunku do ogólnej ilości buraków 61·82%, natomiast u mniejszej własności rolnej zakontraktowano 11 566 949 q, tj. 36·99%; wreszcie na tzw. fabryczne plantacje przypada 372 668 q, co stanowi 1·19% ogólnej ilości. Z powyższych liczb wynika, że w kamp. 1937/38 udział drobnej własności rolnej w plantacjach buraków cukrowych przekracza poważnie stan z zeszłorocznej kampanii.

Osiągnięcie tego poziomu w kamp. 1937/38 przez drobną własność rolną zostało zrealizowane dzięki przydzieleniu całkowitego przyrostu kontyngentu cukru mniejszej własności rolnej oraz przez dokonanie pewnych przesunięć z arealu większej na rzecz arealu mniejszej własności rolnej. Przesunięcia te nastąpiły w myśl wytycznych, zawartych w wspomnianej na wstępie uchwale Komitetu Ekonomicznego Ministrów w sprawach cukrowo-buraczanych z dn. 17/II 1936 r.

Poniższe zestawienie przedstawia przypuszczalny udział drobnych plantatorów w dostawie buraków cukrowych w kamp. 1937/38 w poszczególnych cukrowniach i województwach; udział ten do czasu wykonania dostaw jest udziałem w zakontraktowaniu:

Udział drobnej własności w dostawach buraków	Ilość cukrowni	Położenie cukrowni	Ogólna ilość buraków zakontraktowanych tys. q
do 25%	8	8—woj. poznańskie i pomorskie	5 617
25·1 ÷ 35%	19	11—woj. pozn. i pom. 2—woj. lubelskie 2—woj. lwowskie 3—woj. warszawskie 1—woj. łódzkie	11 946
35·1 ÷ 45%	17	3—woj. pozn. i pom. 5—woj. warszawskie 3—woj. łódzkie 2—woj. lubelskie 2—woj. kieleckie 1—woj. śląskie 1—woj. stanisław.	7 474
45·1 ÷ 55%	7	3—woj. warszawskie 3—woj. lubelskie 1—woj. kieleckie	2 553
55·1 ÷ 67·6%	10	4—woj. warszawskie 4—woj. wołyńskie 1—woj. lubelskie 1—woj. tarnopolskie	3 678

Z powyższego wynika, że największy udział drobnej własności rolnej w ogólnym areale buraczanym poszczególnych cukrowni obserwujemy na terenie województw: warszawskiego, wołyńskiego, lubelskiego i tarnopolskiego, najniższy—w woj. poznańskim i pomorskim.

Tak się przedstawia na okres kamp. 1937/38 stan gospodarki na od-cinku cukrowo-buraczanym.

W. K.

OBROTY ZWIERZĘTAMI RZEŻNYMI NA RYNKU WARSZAWSKIM W 1936 R

Obroty zwierzętami rzeźnymi na rynku warszawskim w latach 1934 ÷ 36 wykazują wyraźną tendencję do stałego wzrostu; dotyczy to zarówno ilości poszczególnych rodzajów zwierząt jak i ich wartości. Świadczy o tym poniższe zestawienie:

Obroty żywcem na targowisku warszawskim w latach 1934 ÷ 1936

	I 9 3 4			I 9 3 5			I 9 3 6		
	sztuk	tys. kg	tys. zł	sztuk	tys. kg	tys. zł	sztuk	tys. kg	tys. zł
Bydło	37 362	17 519	11 573	63 149	28 738	16 325	73 810	32 933	19 757
Bukaty	149	20	8	731	107	54	4 387	411	221
Ciełeta	41 204	2 083	1 371	104 582	5 309	3 067	134 313	6 561	4 306
Owce	242	11	7	2 152	97	53	3 637	140	81
Trzoda	153 229	25 100	21 218	202 532	36 593	23 948	243 633	35 513	31 782
			<u>34 177</u>			<u>43 447</u>			<u>56 147</u>

Zestawienie to wykazuje, że obrót bydłem wzrósł w 1936 r. w porównaniu z 1934 r. o przeszło 97%; podobny—aczkolwiek mniejszy—wzrost nastąpił w obrotach trzodą chlewną; wynosi on tylko 58%. W silniej-

szym stopniu zwiększył się obrót ciełętami, mianowicie o przeszło 225%, a także obrót bukatami i owcami.

Tak znaczny obrót bukatami, tj. starszymi ciełętami, żywionymi nie

mlekiem, lecz innymi paszami (bukaty dają ciemniejsze i mniej smaczne mięso od cielęciny, które już nie jest cielęcina, a jeszcze nie jest wołowina)— tłumaczy się wprowadzoną z dniem 1/III 1936 r. zmianą taryfy opłat targowiskowych i rzeźnych, pobieranych przez Zarząd Miejski m. st. Warszawy. W opłatach tych wprowadzono klasę „bukatów”, której poprzednia taryfa, obowiązująca od dn. 1/IV 1935 r., nie uwzględniała (do bydła rogatego zaliczono poprzednio zwierzęta powyżej 120 kg, a do cieląt do 120 kg). Tego nieracjonalnego podziału zaniechano i obecnie do bydła rogatego zalicza się sztuki o wadze ponad 150 kg, do bukatów sztuki wagi 75 ÷ 150 kg, a do cieląt—do 75 kg.

Wzmożenie obrotu owcami nastąpiło w wyniku intensywnie prowadzonej propagandy spożycia baraniny. Propaganda ta jest prowadzona z uwagi na wszechstronną użyteczność hodowli owiec i jej znaczenie dla gospodarki krajowej. Poza tym wpłynęło na to stosowanie w stosunku do owiec specjalnych preferencji we wszelkiego rodzaju opłatach, obciążających obrót zwierzęcy.

Wzrost obrotów bydłem i trzodą chlewną został spowodowany poprawą koniunkturalną, a więc wzrostem spożycia mięsa na rynku stołecznym.

Należy podkreślić, że w okresie 1934 ÷ 36 zaobserwowano pewne zmiany przeciętnej wagi zwierząt, nadsyłanych na rynek warszawski. W 1934 r. przeciętna waga bydła dorosłego wynosiła ok. 468 kg, w 1935 r.—ok. 455 kg, i w 1936 r.—ok. 446 kg. Zmniejszenie przeciętnej wagi bydła w 1936 r. nastąpiło w wyniku nadsyłania na rynek warszawski stosunkowo gorszego materiału rzeźnego, a przede wszystkim bydła niedopasowanego i nadmiernie wychudzonego, którego dostawcami są rolnicy-produccenci. Rolnicy nadsyłają w przeważającej mierze na rynek warszawski materiał rzeźny o niskiej jakości, który deprecjonuje ceny towaru dobrego i stwarza trudności dla zbytu zwierząt, pochodzących z dostaw rolniczych. Przeciętna waga trzody chlewnej w okresie 1934 ÷ 1936 wykazuje pewne wahania; w 1934 r. przeciętna waga 1 sztuki wynosiła 163 kg, w 1935 r. 180 kg, a w 1936 r. 145 kg. Wahania te wskazują raczej na zwiększenie dostaw trzody o typie lżejszym.

Globalna wartość obrotów zwierzęcych na targowisku warszawskim wynosiła w 1936 r. zł 56 147 tys., czyli wzrosła w stosunku do 1935 r. o 29%, a w stosunku do 1934 r. o 64%. Wzrost ten wskazuje z jednej strony na proporcjonalny stosunek wartości obrotów do ich rozmiarów, z drugiej zaś strony również na zarysowującą się w ostatnich miesiącach 1935 r. i w 1936 r. wyższe cen produktów hodowlanych. Należy przy tym podkreślić, że w b. r. również daje się zauważyć dalsza tendencja do zwiększenia obrotów na targowisku warszawskim, co pozostaje w związku z dalszą obniżką opłat targowiskowych i rzeźnych, przeprowadzoną przez Zarząd Miejski m. st. Warszawy z dniem 1/I 1937 r., jak również ze zmniejszonym przywozem mięsa do Warszawy w wyniku ograniczenia uboju rytualnego oraz obrotu mięsem, pochodzącym z tego uboju—przez wprowadzenie w życie z dniem 1/I 1937 r. przepisów ustawy z dn. 17/IV 1936 r. o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach.

Ciekawe jest zbadanie, z jakich województw rynek stołeczny zaopatrywany jest w materiał rzeźny. Przedstawione zestawienie ilustruje pro-

centowy udział poszczególnych województw w zaopatrywaniu stolicy w 1936 r. w bydło, cielęta i trzodę chlewną:

Udział poszczególnych województw w zaopatrywaniu warszawskiego rynku zwierzęcego w 1936 r.

Województwo	Bydło %	Cielęta %	Trzoda %
Centralne	38.13	68.32	65.00
Warszawskie	9.77	7.25	10.16
Łódzkie	0.1	—	0.1
Kieleckie	0.04	0.19	0.32
Lubelskie	20.87	54.1	43.5
Białostockie	7.35	6.78	10.92
Wschodnie	33.77	31.08	33.76
Wileńskie	0.12	—	5.6
Nowogródzkie	6.35	0.85	8.03
Poleskie	17.15	29.18	7.4
Wołyńskie	10.15	11.05	12.73
Zachodnie	22.2	0.43	0.4
Poznańskie	13.9	0.01	—
Pomorskie	8.3	0.42	0.4
Śląskie	—	—	—
Południowe	5.9	0.17	0.84
Krakowskie	—	—	—
Lwowskie	1.8	0.09	0.18
Stanisławowskie	2.36	0.08	—
Tarnopolskie	1.74	—	0.66

Jak z powyższego zestawienia wynika, największy udział w dostawie żywca na rynek stołeczny mają województwa centralne, a przede wszystkim woj. lubelskie, będące jednym z największych ośrodków hodowlanych, położonych stosunkowo blisko stolicy, a nie posiadające na swym obszarze odpowiednio chłonnych rynków zbytu. Natomiast najmniej zainteresowane z woj. centralnych rynkiem warszawskim jest woj. łódzkie—z uwagi na posiadanie własnego poważnego rynku konsumcyjnego. Z kolei idą województwa wschodnie, z województwem poleskim i wołyńskim na czele, a najmniej zainteresowania wykazuje woj. wileńskie. Województwa zachodnie nadsyłają przeważnie bydło opasowe i jak najlepszej jakości i wydajności mięsnej (przeważa typ mięsny), jednakże dostawy te są stosunkowo małe. Wreszcie, województwa południowe biorą minimalny udział w zaopatrywaniu stolicy w żywiec. Powodem tego jest przede wszystkim dość duża odległość i związane z tym poważne koszty transportu.

Zestawienie podaży żywca według rodzajów i grup towaru przedstawia udział poszczególnych form sprzedaży na rynku stołecznym w latach 1935 i 1936:

Sprzedaż żywca na rynku warszawskim w latach 1935 i 1936 (według form sprzedaży — w sztukach)

	Bydło		Bukaty		Cielęta		Trzoda		Owce	
	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936
Towar tzw. „własny” . . .	20 217	22 374	521	2 099	91 090	86 180	18 528	18 376	1 532	2 544
	(34.04%)	(30.31%)	(68.19%)	(47.84%)	(87.1%)	(64.17%)	(9.18%)	(7.54%)	(70.57%)	(69.94%)
Towar sprzed. na giełdzie	19 701	31 599	144	2 215	4 788	47 586	171 319	198 137	215	934
	(13.22%)	(42.81%)	(18.84%)	(50.49%)	(4.57%)	(35.43%)	(84.89%)	(81.32%)	(9.88%)	(25.68%)
Komis przez Kasę Targ.	23 176	19 837	99	73	8 715	547	11 966	27 120	430	159
	(36.74%)	(26.88%)	(12.97%)	(1.67)	(8.33%)	(0.4%)	(5.93%)	(11.14%)	(19.75%)	(4.38%)
Ogółem:	63 094	73 810	764	4 387	104 593	134 313	201 813	243 633	2 177	3 637

Z zestawienia powyższego wynika, że o ile chodzi o bydło, to w 1936 r. wzrosła znacznie sprzedaż towaru na Giełdzie Mięsnej, kosztem zmniejszenia podaży tzw. towaru „własnego” oraz znacznego zmniejszenia sprzedaży komisowej, dokonywanej za pośrednictwem Kasy Targowej. Podobny stosunek zachodzi i w grupie bukatów. Podaż w 1936 r. cieląt jako towaru „własnego” również uległa poważnemu zmniejszeniu, jako też i w sprzedaży komisowej, natomiast znacznie wzrosła sprzedaż za pośrednictwem giełdy. Odmienne zjawisko daje się zaobserwować w obrocie trzodą chlewną, tu bowiem nastąpiło zmniejszenie procentowego udziału zarówno tzw. towaru „własnego” jak i sprzedaży giełdowej, wzrosły zaś obroty komisowe za pośrednictwem Kasy Targowej. W podaży owiec zachodzi podobne zjawisko, jak i w obrocie bydłem. O ile chodzi o globalne zestawienie poszczególnych form podaży—to najbardziej zmniejszyła się podaż tzw. towaru „własnego” oraz sprzedaż komisowa, natomiast wzrosła sprzedaż materiału rzeźnego na giełdzie. Zjawisko zmniejszenia towaru „własnego” w zaopatrywaniu stolicy wydaje się raczej zjawiskiem dodatnim, gdyż w ten sposób uzyskuje się możliwość otrzymania prawdziwości notowań cen żywca, miarodajnych dla dostawców żywca—notowań, będących wykładnikiem stosunku pomiędzy popytem i podażą.

Reasumując, należy zaznaczyć, że obroty zwierzętami rzeźnymi na rynku stołecznym z roku na rok zwiększają się, przy czym istnieje tendencja do dalszego ich wzrostu. Wzrost ten jednak wiąże się ściśle z jednej strony z polityką opłat, prowadzoną przez Zarząd Miejski, z drugiej zaś strony—z koniecznością odpowiedniej rozbudowy urządzeń targowiskowych i rzeźnianych w stolicy, przy dalszym bowiem wzroście obrotów istniejące urządzenia mogą okazać się zbyt szczupłe, co zresztą już obecnie stwierdzono. Poza tym o ile chodzi o samą strukturę sprzedaży, to zaobserwowano zjawisko zmniejszenia podaży tzw. towaru „własnego”, co byłoby jeszcze bardziej korzystne, gdyby rynek warszawski był dobrze zorganizowany i aparat handlowy sprawnie działał. Należy sądzić, że w najbliższej przyszłości powinno nastąpić uregulowanie rynku mięsnego w stolicy, tym bardziej że istnieją ku temu podstawy prawne. Uregulowanie rynku mięsnego w Warszawie może wpłynąć dodatnio na poziom cen, płaconych producentom za dostarczany żywiec, a jednocześnie powinno spowodować obniżenie kosztów, obciążających jeszcze w stosunkowo wysokim stopniu obrót zwierzęcy.

B. D.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W KWIETNIU 1937 R.—Ogólne obroty handlu zagranicznego w kwietniu b. r., zgodnie z przewidywaniami, wyrażonymi w poprzednim sprawozdaniu, nie wykazały w porównaniu z miesiącem poprzednim niemal żadnych zmian, spadek wyniósł bowiem zaledwie zł 0.5 miln., czyli 0.25% (zł 214.0 miln. wobec zł 214.5 miln.). Jest zrozumiałe, że po wyjątkowym—przeszło 23%-owym—wzroście obrotów w marcu tempo wzrostu musiało doznać osłabienia, a nawet mogła wystąpić pewna niższa obrotów. Fakt, że niższa nie miała miejsca, wskazuje na to, że tendencja zasadnicza w kierunku zwiększania się handlu zagranicznego jest bardzo wyraźna. W ub. r. można wprawdzie było zauważyć zjawisko odmienne, a mianowicie wzrost obrotów w kwietniu w stosunku do marca o 5.1%, zato jednak wzrost marcowy w ub. r. w stosunku do lutego wyniósł tylko 6.9%, ogólne więc zwiększenie się obrotów w tych 2 miesiącach było w ub. r. mniejsze niż w b. r. Obroty kwietniowe w b. r., przekraczające—jak i w poprzednim miesiącu—kwotę zł 200 miln., były mniejsze od obrotów kwietniowych w 1931 r. (który był ostatnim rokiem stosunkowo wysokiej wartości handlu zagranicznego) o zł 97.5 miln., czyli o 31.3% (w poprzednim miesiącu analogiczny spadek wynosił 25.9%). Pewne pogłębienie różnicy między b. r. i 1931 r., jako rokiem jeszcze wysokich obrotów z zagranicą—oznacza, że jednak nie należy się spodziewać szybkiego powrotu do obrotów przedkryzysowych lub z pierwszego okresu kryzysu (lat 1929-1931); wartość handlu zagranicznego bowiem w kwietniu b. r. stanowiła zaledwie 40% wartości odpowiedniego miesiąca 1929 r.

Szczegółowe liczby handlu zagranicznego w ciągu pierwszych 4 miesięcy b. r. przedstawiały się następująco (w miln. zł):

	Przywóz	Wywóz	Saldo
Styczeń	90.7	98.3	+ 7.6
Luty	81.5	92.3	+ 10.7
Marzec	106.7	107.8	+ 1.2
Kwiecień	112.4	101.6	- 10.8

Z liczb tych wynika, że utrzymanie się poziomu ogólnych obrotów w kwietniu miało miejsce dzięki dużemu wzrostowi wartości przywozu, podczas gdy wartość wywozu zmniejszyła się o taką samą mniej więcej kwotę (import + zł 5.7 miln., czyli 5.3%, eksport—zł 6.2 miln., czyli 5.8%). W ten sposób odwróciła się do pewnego stopnia sytuacja, która trwała od września ub. r. do lutego b. r., mianowicie—stałego spadku przywozu, wyrównywanego przeważnie wzrostem wywozu: obecnie począł przywóz wzrastać, wywóz zaś—bądź wzrastać wolniej (marzec b. r.), bądź w ogóle maleć. Zjawisko takie należy uznać niewątpliwie za niekorzystne. Wobec tego jednak, że spadek eksportu miał częściowo przyczyny sezonowe, można spodziewać się, że tendencja do spadku będzie przemijająca. Również przywóz wobec pewnego nasycenia rynku wewnętrznego winien w przyszłości wzrastać wolniej.

Wynikiem opisanych powyżej zmian było zasadnicze przekształcenie się salda obrotów zagranicznych, które z dodatniego, aczkolwiek ostatnio niewielkiego (zł 1.2 miln.), zmieniło się w ujemne, i to w dość znacznej wysokości (zł 10.8 miln.). W ciągu ostatnich 2 lat już po raz trzeci pojawia się w poszczególnych miesiącach względnie okresach paromiesięcznych ujemne saldo polskiego handlu zagranicznego. Pierwszy raz wystąpiło ono w kwietniu i maju 1935 r., kiedy łącznie wyniosło zł 2 miln., drugi raz—w sierpniu, wrześniu i październiku 1936 r., kiedy wyniosło łącznie zł 10.2 miln., a obecnie w jednym miesiącu doszło do zł 10.8 miln. Wobec tego, że w okresach pozostałych saldo dodatnie obrotów nie przekraczało w poszczególnych miesiącach kwoty zł 10 miln. lub przekraczało ją nieznacznie, można stwierdzić—co podnoszono już w niektórych sprawozdaniach poprzednich—że obroty handlu zagranicznego w okresie ostatnich 2 lat nie miały trwałej charakterystycznej cechy aktywności.

Pod względem handlowo-politycznym w okresie sprawozdawczym żadnych ważniejszych zdarzeń nie było. Przez cały miesiąc kwiecień prowadzone były rokowania o układy handlowe z Francją i Włochami; rokowania te doprowadziły do podpisania odnośnych układów dopiero w maju. Również w ciągu kwietnia opracowywane były normy, wykonawcze do zawartego w dn. 4/III 1937 r. układu rozrachunkowego z Palestyną; odnośna instrukcja ukazała się dopiero w dn. 5/V b. r. W kwietniu przedłożony został wpływający w dn. 30/IV układ handlowy z Węgrami na 2 miesiące, a układ z Holandią, wpływający z dn. 31/III 1937 r.—wobec niewypowiedzenia—przedłożył się automatycznie na rok.

W maju spodziewać się można pewnego spadku obrotów lub utrzymania się ich na poziomie niezmiennym. Eksport zapewne wykaże niewielki wzrost, import zaś spadek lub niewielki również wzrost.

Saldo obrotów pozostanie zapewne ujemne, lecz w zmniejszonym rozmiarze.

Pod względem geograficznym w kwietniu w przywozie zmian poważniejszych nie było, gdyż pierwsze miejsce w dalszym ciągu zajmuje Anglia, drugie—Niemcy, a trzecie—Stany Zjedn. Am. Natomiast w wywozie na pierwsze miejsce wysunęły się Niemcy, a na drugie—Stany Zjedn. Am., Anglia zaś zajęła miejsce trzecie. Eksport do Belgii poważnie wzrósł i pozostaje ona w dalszym ciągu na czwartym miejscu, piąte zaś zajmuje Szwecja, a dalsze—Francja, Holandia i Czechosłowacja. Eksport do Austrii, Norwegii, Danii, Argentyny i Japonii zmniejszył się, wzrósł zaś do Włoch, Szwajcarii, Finlandii, Indji Brytyjskich, Persji i Palestyny. Udział krajów pozaeuropejskich w wywozie pozostał bez zmiany (w marcu wyniósł 23.0%).

Pod względem towarowym wzrósł w y w ó z towarów następujących (w miln. zł):

	Marzec	Kwiecień
Bale, deski, łąty, opoły	6.8	10.0
Jaja	0.5	3.1
Podkłady kolejowe	0.2	1.4
Skóry surowe	1.6	2.7
Węgiel	13.8	14.8

Poza tym zwiększył się jeszcze wywóz szyn kolejowych (z zł 1.2 miln. do zł 2.1 miln.), żyta (z zł 2.2 miln. do zł 3.0 miln.), siarczanu amonu (z zł 0.4 miln. do zł 1.2 miln.), masła (z zł 0.3 miln. do zł 0.7 miln.) i tkanin wełnianych i półwełnianych (z zł 0.9 miln. do zł 1.2 miln.).

Natomiast zmniejszył się wywóz następujących artykułów (w miln. zł):

	Marzec	Kwiecień
Jęczmień	7.1	2.0
Bielizna, odzież i konfekcja	4.3	0.6
Mąka pszenna	1.3	0.0
Słód	2.1	0.8
Szynki w puszkach	7.1	5.8
Rury żelazne, stalowe	2.1	0.9

Zniżkował także eksport: grochu (z zł 1.2 miln. do zł 0.2 miln.), mięsa świeżego, mrożonego, solonego (z zł 2.3 miln. do zł 1.3 miln.), maki żytniej (z zł 1.2 miln. do zł 0.3 miln.), lnu i odpadków (z zł 2.5 miln. do zł 1.8 miln.), nawozów (z zł 0.9 miln. do zł 0.4 miln.) i papierówki (z zł 1.1 miln. do zł 0.6 miln.).

W imporcie wzrósł przywóz: żelastwa (z zł 4.4 miln. do zł 6.7 miln.), miedzi, blachy miedzianej (z zł 2.2 miln. do zł 3.8 miln.), ryżu (z zł 0.0 miln. do zł 1.0 miln.), samochodów (z zł 1.0 miln. do zł 1.6 miln.), kopy (z zł 0.2 miln. do zł 0.6 miln.) oraz rudy cynkowej (z zł 0.4 miln. do zł 0.8 miln.); natomiast zmniejszył się przywóz: wełny owczej surowej, niepranej (z zł 8.6 miln. do zł 6.8 miln.), bawełny i odpadków (z zł 13.4 miln. do zł 11.5 miln.), wełny owczej czesanej (z zł 2.4 miln. do zł 1.3 miln.), pomarańcz i cytryn (z zł 3.7 miln. do zł 3.1 miln.), maszyn, aparatów elektrycznych i ich części (z zł 2.2 miln. do zł 1.7 miln.).

HANDEL WEWNĘTRZNY

NOWELIZACJA PRZEPISÓW WYKONAWCZYCH DO ROZPORZĄDZENIA O WYSTAWACH I TARGACH GOSPODARCZYCH

Ostatnio zostały podjęte prace na terenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Związku Izb Przemysłowo-Handlowych w kierunku znowelizowania rozporządzenia wykonawczego do rozporządzenia o wystawach i targach gospodarczych.

Z zasad, na jakich ma być oparta nowela, wynika, że zezwolenia na urządzenie wystaw i targów gospodarczych będą udzielane jedynie: spółkom handlowym, spółdzielniom, instytucjom samorządu gospodarczego oraz instytucjom samorządu terytorialnego. W ten sposób zostałyby wyeliminowane osoby fizyczne oraz stowarzyszenia, które na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów mogą się ubiegać o zezwolenia na urządzenie wystaw i targów.

Doceniając wprawdzie inicjatywę i ruchliwość osób fizycznych, należy jednak mieć na uwadze niejednokrotne smutne doświadczenia co do podejmowania się organizowania imprez gospodarczych przez osoby, do tego fachowo nieprzygotowane czy też próbujące łatwego zarobku, co w konsekwencji psuje opinię tych imprez oraz naraża na straty wystawców.

Związanie podejmujących się organizowania wystaw bądź targów z założeniem spółki handlowej daje pewną rękojmię solidności i gwarancję, że organizatorzy poważnie podchodzą do realizacji celów i zadań, jakim służy zamierzona impreza.

Wylimitowanie stowarzyszeń miałoby na celu nadanie imprezom wystawowo-targowym ściśle charakteru handlowego oraz uzależnienie ich w sensie nadzoru od czynnika wyłącznie fachowego.

W związku z powyższym projektowane jest, że podanie o zezwolenie na urządzenie wystaw i targów winno zawierać: nazwę i siedzibę spółki (spółdzielni, instytucji), ubiegającej się o zezwolenie oraz odpowiedzialnej za urządzenie wystawy lub targu gospodarczego.

Do podania winny być dołączone w zależności od charakteru prawnego petenta: 1) wyciąg z rejestru handlowego, 2) odpis umowy (statutu) spółki handlowej lub spółdzielni, 3) zaświadczenie co do niekaralności i dowód obywatelstwa spółników w spółce jawnej i komandytowej, a zarządców w spółdzielni, w spółce akcyjnej i w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością.

Na podkreślenie zasługuje projektowany przepis, w myśl którego osoby odpowiedzialne za urządzenie wystawy lub targu gospodarczego, powinny udowodnić posiadanie fachowości i praktyki w dziedzinie organizacji wystaw gospodarczych.

Dla zabezpieczenia pretensyj wierzycieli w stosunku do organizatorów wystawy projektuje się postanowienie, na podstawie którego władza będzie mogła zażądać od organizatorów wystaw i targów gospodarczych odpowiedniej kaucji.

Projekt ustala zasady regulaminowe wystaw i targów gospodarczych, określając: 1) przepisy porządkowe oraz 2) treść umowy między organizatorem wystawy a wystawcą. Przepisy porządkowe dotyczyłyby: właściwie prowadzonej reklamy, zdjęć fotograficznych, strzeżenia eksponatów, estetycznego wyglądu stoiska itp. Umowa ustalałaby szczegółowo prawa i obowiązki wystawców i organizatorów wystawy co do zakresu i sposobu udziału poszczególnych wystawców w imprezie oraz warunków, gwarantujących imprezie właściwy poziom pod względem technicznym.

Ponadto projekt ustala zasady regulaminowe obrad i prac komisji sędziowskiej w związku z udzielaniem nagród na wystawach gospodarczych.

W ten sposób projektowana nowelizacja stwarza obiektywne a szczegółowo ustalone warunki, jakim winni odpowiadać organizatorzy wystaw i targów gospodarczych, pozwalając w konsekwencji zapewnić tym imprezom bardziej trwałą charakter, podnieść ich rolę w zakresie dydaktyki oraz uczynić z nich organizacje o pewnej solidności przy realizacji podejmowanych zadań.

M. Szyzkowski

XVII MIĘDZYNARODOWE TARGI WSCHODNIE. Tegoroczne Targi Wschodnie odbędą się w terminie od dn. 4 do dn. 16 września i pozostawać będą pod znakiem programu uprzemysłowienia kraju i podniesienia jego wartości gospodarczych. Zainteresowanie tegorocznymi Międzynarodowymi Targami Wschodnimi we Lwowie jest nader żywe. Prace przygotowawcze do zorganizowania Targów Wschodnich są w pełnym toku.

Na tegoroczne Targi Wschodnie—po dłuższej przerwie—wraca Rumunia, by wystąpić zarówno w charakterze oficjalnym, jako też za pośrednictwem szeregu czołowych rumuńskich firm eksportujących. Rumunia wystąpi w osobnym pawilonie i przedstawi te bogactwa eksportowe, które wiążą się z gospodarczymi potrzebami naszego kraju.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 10 ÷ 22/V 1937 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	10 ÷ 15/V	18 ÷ 22/V	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenvica			
Warszawa . . .	31·37½	31·50	+ 0·4
Poznań . . .	29·38	29·63	+ 0·8
Lwów . . .	29·21	28·75	- 1·6
Średnia . . .	29·99	29·96	- 0·2
Ż y t o			
Warszawa . . .	25·13	25·00½	- 0·6
Poznań . . .	24·13	24·13	—
Lwów . . .	24·20	23·69	- 2·2
Średnia . . .	24·49	24·27	- 0·9
O w i e s			
Warszawa . . .	23·16½	23·50	+ 1·4
Poznań . . .	22·25½	22·75½	+ 2·2
Lwów . . .	22·61	23·03	+ 1·8
Średnia . . .	22·67½	23·09	+ 1·8
Jęczmień browarowy			
Warszawa . . .	26·00	—	—
Poznań . . .	—	—	—
Lwów . . .	27·50	27·50	—
Średnia . . .	26·75	27·50	—
Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	22·50	22·25	- 1·2
Poznań . . .	24·38	24·38	—
Lwów . . .	22·37½	21·87½	- 2·3
Średnia . . .	23·08	22·83	- 1·2

— Okres sprawozdawczy (od 18 do 22 maja) na rynku zbóż i przetworów cechuje nastrój wybitnie niejednorodny o odcieniu raczej słabszym. Z dniem 20/V b. r. został wprowadzony dodatkowo do transakcyjnych giełdowych nowy standard mąki żytniej, mianowicie 0 ÷ 82%. Na giełdzie warszawskiej zniżkowały o zł 0·75 na 100 kg oba standardy żyta oraz mąka razowa 0 ÷ 95% o zł 0·25, natomiast zwyżkowały o zł 1·00 otręby żytnie z przemiału standardowego. Na giełdzie poznańskiej owies zyskał zł 0·50, otręby pszenne (średnie i grube) z przemiału standardowego zł 0·25 oraz otręby żytnie zł 0·75, natomiast otręby jęczmienne straciły zł 0·25.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 5 511 t, w tym 1 723 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 7 385 i 1 521).

Warszawa.—Ceny hurtowe według cedyury urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 748 grl 31·50 ÷ 32·00, —zbierana 737 grl 31·00 ÷ 31·50, żyto I standard 693 grl 24·50 ÷ 24·75 (25·25 ÷ 25·50), —II standard 681 grl 24·25 ÷ 24·50 (25·00 ÷ 25·25), jęczmień browarny 678 ÷ 684 grl bez obrotów, —o wadze 673 ÷ 678 grl (bez obrotów), —o wadze 673 ÷ 678 grl 23·00 ÷ 23·50, —o wadze 649 grl 22·00 ÷ 22·50, —o wadze 620·5 grl 21·50 ÷ 22·00, owies I standard 460 grl 23·75 ÷ 24·25, —eksportowy 478 ÷ 488 grl bez obrotów, —II standard 435 grl 23·25 ÷ 23·75, mąka pszenna: I gat. 0 ÷ 65% 44·00 ÷ 44·50, —II gat. 65 ÷ 70% 35·00 ÷ 36·00, —II gat. A 65 ÷ 75% 33·50 ÷ 34·50, —III gat. 70 ÷ 75% 31·25 ÷ 32·25, —razowa 0 ÷ 95% bez notowań, —pastewna 23·75 ÷ 24·75, mąka żytnia wyciągowa: I gat. 0 ÷ 70% 33·00 ÷ 33·50 (33·25 ÷ 33·50), —0 ÷ 82% 31·50 ÷ 32·00, —razowa 0 ÷ 95% 27·50 ÷ 28·00 (27·75 ÷ 28·00), otręby pszenne grube z przemiału standardowego 16·25 ÷ 16·75, —średnie z przemiału standardowego 15·00 ÷ 15·50, —nialkie z przemiału standardowego 15·00 ÷ 15·50, otręby żytnie z przemiału standardowego 17·00 ÷ 17·50 (16·00 ÷ 16·50).

Poznań.—Ceny hurtowe według cedyury urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 29·50 ÷ 29·75, żyto 24·00 ÷ 24·25, jęczmień 630/640 grl 23·00 ÷ 23·25, —667/676 grl 24·25 ÷ 24·50, —700/715 grl 26·25 ÷ 27·00, —browarny bez notowań, owies 22·75 ÷ 23·00 (22·25 ÷ 22·50), mąka (wraz z workiem): pszena I gat.

0 ÷ 65% 42.50, — II gat. 65 ÷ 70% 30.50 ÷ 31.50, — II gat. A 65 ÷ 70% 28.00 ÷ 29.00, — III gat. 70 ÷ 75% 24.00 ÷ 25.00, — razowa 0 ÷ 95% bez notowań, — pastewna bez notowań, maka żytnia: I gat. 0 ÷ 70% 32.50, — 0 ÷ 82% bez notowań, — razowa 0 ÷ 95% 28.00, otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 15.50 ÷ 16.00 (15.25 ÷ 15.75), — grube z przemiału standartowego 16.75 ÷ 17.25 (16.50 ÷ 17.00), otręby żytnie z przemiału standartowego 17.25 ÷ 17.75 (16.50 ÷ 17.00), otręby jęczmieńne 15.50 ÷ 16.50 (15.75 ÷ 16.75).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 18 do 21 maja 1937 r.

W okresie sprawozdawczym panował bardzo silny nastrój dla akcji Banku Polskiego, które zwykowały o zł 1.75, natomiast pozostałe akcje po względnie dobrym początku — w ostatnich dniach okresu osłabły, tracąc: zł 0.25 — akcje Warsz. Tow. Kopalń Węgla, zł 0.30 — akcje Lilpopa, oraz zł 2.25 — akcje Starachowic. Skromny zysk kursowy w wysokości zł 0.25 odnotowały akcje Ostrowca. Z dniem 18/V b. r. akcje Banku Handlowego w Warszawie są notowane bez bezwartościowego kuponu za rok 1935 oraz akcje Elektrowni Okręgowej w Zagłębiu Dąbrowskim — bez kuponu za rok 1936 wartości zł 3.00.

Na giełdach: krakowskiej i poznańskiej zawierano sporadyczne transakcje kilkoma akcjami po kursie utrzymanym.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy w zł za akcję	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	101.75	99.25	101.25 -101.75
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100			29.00 -29.50
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	18.75	18.25	18.25
Lilpop	zł 25	12.90	12.60	12.60
Ostrowiec	zł 50	25.00	24.75	24.75
Starachowice	zł 100	32.25	30.00	30.00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Chorzów 77.00, Siersza Górnicza 26.00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 101.00 (101.00—100.10), Cukrownia „Kruszwica“ 600.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POBYT JUGOSŁOWIAŃSKIEGO MINISTRA KOMUNIKACJI P. M. SPAHO W POLSCE¹⁾. — Pan Minister Komunikacji Jugosławii Spaho wraz z towarzyszącym mu P. Gen. Dyrektorem Kolei Jugosłowiańskich Naumowiczem zwiadał w dn. 20 b. m. Gdynię i port, w dn. 21 b. m. bawił w Poznaniu, w dn. 22 b. m. odwiedził Śląsk, w dn. 23 b. m. udał się do Cieszyna oraz zwiadał Porąbkę, po czym opuścił Polskę, udając się przez Zebrzydowice w drogę powrotną do Jugosławii.

OBNIŻKA TARYFY KOLEJOWEJ NA IMPORT KUKURYDZY. — W obecnym sezonie przednówkowym dał się zauważyć na krajowym rynku, zwłaszcza zaś na Pomorzu, brak zbóż oraz paszy treściwej, w związku z czym zarysowała się możliwość wyższej ceny paszy.

W związku z akcją przeciwdziałającą tym niekorzystnym dla hodowli objawom Ministerstwo Komunikacji wprowadziło ulgową taryfę na przewóz kukurydzy z Rumunii. Wymieniona taryfa wyjątkowa (ga-1) wchodzi w życie z dniem 1/VI b. r. i obowiązywać będzie do dn. 15/VII b. r., tj. do czasu, gdy pojawią się pierwsze plony krajowej produkcji, wobec czego import okaże się zbędny.

Omawiana taryfa obowiązuje w obszarze ważności od granicy Państwa pod Śniatyniem-Zaluczem do wszystkich stacji P. K. P., odległych od punktu granicznego pod Śniatyniem-Zaluczem o 500 km i więcej. Zniżka wynosi 25% od klasy zasadniczej A, przy czym ulgowa stawka na 500 km stosowana jest wstecz, dopóki jest ona tańsza od stawki klasy zasadniczej A, tzn. do 321 km. W rezultacie więc zniżka taryfy rozpoczyna się na odległości 321 km i wzrasta stopniowo pod względem rozmiaru do pełnych 25% na 500 km i więcej. Oplaty taryfy wyjątkowej ga-1 stosowane są zasadniczo za odległość od punktu granicznego, znajdującego się pomiędzy stacją polską Śniatyn-Zalucze a stacją rumuńską Grigore Ghica Voda. Warunki stosowania omawianej taryfy zezwalają jednak na stosowanie tych samych opłat również do tych przesyłek, które nadeszły z Rumunii do st. Śniatyn-Zalucze, zatem znajdują się już na terenie Polski, i zostały ponownie nadane do dalszego przewozu w obszarze ważności taryfy. Wówczas przewoźne oblicza się za łączną odległość przewozu na P. K. P. od punktu granicznego do ostatecznej stacji przeznaczenia, potrącając z tej należności przewozowej tylko przewoźne (bez opłat dodatkowych i innych) z pierwotnego listu przewozowego, opłacone już za odległość P. K. P. od punktu granicznego do st. Śniatyn-Zalucze.

Taryfa ma na celu ułatwić w pierwszym rzędzie przewóz kukurydzy na Pomorze, gdzie brak paszy daje się najdotkliwiej odczuć, nie zawiera jednak ograniczeń co do przewozu w innych kierunkach — z tym tylko warunkiem, by odległość przewozu wynosiła najmniej 321 km. Dla bliższych przewozów stosowane są opłaty klasy zasadniczej A.

Omawiana taryfa ogłoszona została w „Dz. Tar. i Zarz. Kol.“ Nr. 22/1937.

S. P.

ZMIANY W CZECHOSŁOWACKO-POLSKIEJ TARYFIE PORTOWEJ. — Zarządzeniami, ogłoszonymi w „Dz. Tar. i Zarz. Kol.“ Nr Nr 17, 18, 20 i 21, wprowadzono do czechosłowacko-polskiej taryfy dla komunikacji z portami morskimi w Gdyni i Gdańsku zniżki kontyngentowe na niektóre towary oraz szereg bieżących zmian i uzupełnień, mianowicie:

Na eksport m e ł a s y z Czechosłowacji przez porty polskiego obszaru celnego wprowadzono w formie nowej pozycji aneksu Nr 311 zniżone jednolite opłaty od 2 stacji czeskich. Opłaty te, stosowane w drodze zwrotu (reklamacji), uzależniono od przewiezienia w czasie 1/IV 1937 : 31/V 1937 najmniej 700 t dla jednego odbiorcy.

Na import ropy naftowej do Czechosłowacji odnowiono w zmienionej redakcji dawną, nie obowiązującą już, pozycję Nr 106 aneksu. W nowej pozycji ustalono zniżoną stawkę 1 250 hal. czesk. za 100 kg ropy przy przewozie od stacji portowych w Gdyni i Gdańsku do Morawskiej Ostrawy, stosowana w drodze zwrotu pod warunkiem przewiezienia w okresie czasu 1/V 1937 ÷ 31/XII 1937 minimalnego kontyngentu 8 000 t. Stawka powyższa może być stosowana również od razu przy nadaniu, jeżeli osoba, zamierzająca z niej korzystać, złoży odpowiednie zabezpieczenie pieniężne.

Na wywóz koksu z węgla kamiennego z Czechosłowacji (od 5 czeskich stacji nadawczych) do krajów zamorskich przez porty polskiego obszaru celnego wprowadzono zniżkę w nowej pozycji aneksu Nr 504 zeszytu 5 czechosłowacko-polskiej taryfy portowej. Obniżka opłat normalnych taryfy artykułowej Nr 154 o 509 względnie 556 hal. czesk. stosowana jest w drodze zwrotu po udowodnieniu przewiezienia przez jednego nadawcę w okresie 1/IV 1937 ÷ 31/III 1938 od wszystkich 5 wymienionych stacji łącznie najmniej 100 000 t koksu. Zniżka ta może być również stosowana od razu przy nadawaniu przesyłek, jeżeli nadawca zobowiąże się wobec kolei do wyrównania różnic przewoźnego na wypadek niezabrania w ustalonym czasie kontyngentu 100 000 t oraz złoży odpowiednie zabezpieczenie pieniężne.

Poza tym — z ważnością od dn. 1/V 1937 względnie dn. 15/V 1937 — wprowadzono na eksport d r e w n a z Czechosłowacji do portów w Gdyni/Gdańsku opłaty normalne (taryfa artykułowa Nr 102) oraz zniżone (poz. Nr 401 aneksu) dla nowołączonych czeskich stacji nadawczych: Hnilec i Podbiel, na import m i e d z i do Czechosłowacji ustalono w taryfie artykułowej Nr 32 opłaty od portów do st. Żidenice oraz na przewóz r u d y c h r o m o w e j do Czechosłowacji (taryfa artykułowa Nr 214) włączono stawki do 8 nowych czeskich stacji odbiorczych.

J. K.

¹⁾ P. zesz. 21/1937, str. 728.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO W KWIETNIU 1937 R.—Port gdyński dał w miesiącu sprawozdawczym nowy rekord swej pracy. Obrót towarowy przez port wyniósł 810 253 t. Liczba ta przewyższa o przeszło 60 tys. t wyniki, osiągnięte w marcu b. r. (749 602 t), a blisko o 200 tys. t—wyniki, osiągnięte w lutym. Po raz pierwszy zresztą w historii Gdyni miesięczny obrót towarowy przekroczył w swej ogólnej sumie liczbę 800 tys. t.

W ruchu statków w kwiecień dał również doskonałe wyniki. Na wejściu odnotowano mianowicie 462 statki (w marcu—450) o łącznym tonażu 456 855 nrt (436 467), na wyjściu—469 statków (w marcu—443) o łącznym tonażu 457 208 nrt (424 208). Średni tonaż statku, zawijającego do Gdyni, wzrósł w kwietniu nieznacznie, osiągając 988·9 nrt (w marcu—969·9), natomiast dużą stosunkowo różnicę na korzyść kwietnia wykazuje średnia ilość statków, przebywających jednocześnie w porcie (68 w kwietniu wobec 58 w marcu). Średni postój statków w porcie nieco zmalał (58·8 godzin w kwietniu wobec 59·9 w marcu), co dowodzi, że mimo bardzo intensywnego ruchu statków i bardzo dużej ilości przeladowywanych towarów sprawność pracy portu nie została zmniejszona. W kolejności bander w kwietniu zwraca uwagę, że bandera polska przesunęła się na trzecie miejsce, ustępując drugiego banderze niemieckiej, wobec czego kolejność ukształtowała się następująco: Szwecja, Niemcy, Polska, Anglia, Dania, Włochy, Norwegia i Finlandia.

W obrocie towarowym z ogólnej ilości 810 253 t na obrót zamorski przypada 785 885 t (w marcu 742 081 t), z czego na przywóz 152 589 t (161 783 t), na wywóz zaś—633 296 t (589 492 t). Bardzo intensywnie wzmógł się w miesiącu sprawozdawczym obrót drogą wodną z wnętrzem kraju (20 407 t w kwietniu wobec 5 995 t w marcu), obrót zaś przybrzeżny również osiągnął liczbę przeszło 2-krotnie wyższą od liczby z marca (3 961 t wobec 1 524 t).

W obrocie zamorskim na ogólne liczby przywozu i wywozu składają się następujące pozycje towarowe (w tonach):

Przywóz	Wywóz
Nasiona różne	Zboże . . . . .
„ oleiste	Strączkowe . . . . .
Ryż surowy	Mąka ryżowa . . . . .
Owoce świeże	Mąka . . . . .
„ suszone	Mąka pastwana . . . . .
Konserwy owocowe	Ryż . . . . .
Orzechy i migdały	Ślód . . . . .
Kawa	Owoce świeże . . . . .
Herbata	Konserwy owocowe . . . . .
Kakao	Nasiona i rośliny . . . . .
Korzenie	Szynki i inne peklowane . . . . .
Rośliny i mater. rośl.	Bekony . . . . .
Żywica	Drób i ptactwo bite . . . . .
Śledzie świeże	Jaja . . . . .
„ solone	Masło . . . . .
Rudy różne i wypalki pir.	Cement . . . . .
Piryty	Sól . . . . .
Oleje	Węgiel eksportowy . . . . .
Smola i smary	„ bunkrowy . . . . .
Asfalt	Koks . . . . .
Tłuszcze i oleje roślinne	Oleje i parafina . . . . .
„ zwierzęce surowe	Tłuszcze zwierzęce . . . . .
Tran	Przetwory mięsne . . . . .
Napoje alkoholowe i inne	Cukier . . . . .
Tytoń	Napoje alkoholowe . . . . .
Siarka	Makuchy . . . . .
Przetwory chemiczne	Otręby . . . . .
Farby	Soda . . . . .
Garbniki	Salmiak . . . . .
Fosforyty	Karbid . . . . .
Żuźle Thomasa	Farby . . . . .
Skóry	Biel cynkowa . . . . .
Węlna	Saletra . . . . .
Odpadki wełny	Nawozy azotowe (siarcz. amonu) . . . . .
Przędza wełniana	Skóry . . . . .
Bawełna	Tkaniny . . . . .
Odpadki bawełny	Bawełna i odpadki . . . . .
Przędza bawełniana	Bale i słupy . . . . .
Len, konopie, sisal i inne	Drzewo tarte . . . . .
Juta	Wyroby z drzewa . . . . .
Szmaty	Klepki . . . . .
Kauczuk	Dykty i forniry . . . . .
Wyroby gumowe	Meble gięte . . . . .
Papier i makulatura	Wyroby koszykarskie . . . . .
Papa, tektura	

Celuloza	1 173	Papier	85
Żelazo surowe	713	Papa i tektura	207
Metale różne	176	Celuloza	328
Złom żelazny	54 912	Żelazo surowe	936
Miedź	1 307	Żelazo handlowe	7 120
Cyna	91	Metale różne	353
Cynk	61	Wyroby żelazne i metalowe	5 606
Wyroby żelazne i metal.	210	Szyny kolejowe	9 598
Maszyny, aparaty i części	728	Rury żeliwne i żelazne	2 664
Części wagon. i lokomot.	518	Cynk	1 481
Samochody, motocykle i części	134	Blacha cynkowa	466
Różne	8 785	Różne	10 929
Razem: 152 589		Razem: 633 296	

W zestawieniu p r z y w o z u dają się w kwietniu zauważyć w poszczególnych pozycjach dość duże różnice w porównaniu z marcem. Największa pozycja zestawienia—złom—nie uległa co prawda żadnej zmianie, utrzymując się na bardzo wysokim poziomie (54 912 t w kwietniu wobec 54 675 t w marcu), natomiast kilka innych pozycji artykułów masowych wykazuje w kwietniu w porównaniu z marcem poważny spadek. Do pozycji tych należą: ryż surowy (5 844 t wobec 18 176 t w marcu), rudy różne (3 831 t wobec 11 425 t), fosforyty (12 994 t wobec 22 802 t), wełna (1 932 t wobec 2 454 t), bawełna (6 979 t wobec 7 195 t), miedź (1 307 t wobec 1 449 t) i „różne” (8 785 t wobec 15 394 t). Różnice powyższe zostały w bardzo znacznym stopniu pokryte przez wzrost następujących pozycji: nasiona oleiste (3 829 t wobec 3 277 t), owoce świeże (7 975 t wobec 5 960 t), śledzie świeże (1 066 t wobec 16 t), śledzie solone (1 932 t wobec 516 t), piryty (5 540 t wobec 3 277 t), owoce pełnego braku w marcu), tłuszcze zwierzęce surowe (1 440 t wobec 945 t), żuźle Thomasa (15 000 t również wobec braku w marcu), skóry (2 402 t wobec 1 766 t), juta (1 120 t wobec 690 t), szmaty (2 433 t wobec 1 555 t) i celuloza (1 173 t wobec 703 t).

Po stronie wywozu w obrocie zamorskim różnica decydująca występuje w pozycji węgla eksportowego (w kwietniu 492 128 t—w marcu 448 889 t); zwiększyła się również pozycja węgla bunkrowego (48 189 t wobec 40 988 t), nieco zmalała natomiast pozycja koksu (18 306 t wobec 20 437 t). Z innych pozycji wywozu zamorskiego wzrost liczb w kwietniu wykazują: bekony (1 943 t wobec 1 494 t), jaja (1 625 t wobec 678 t), przetwory mięsne (3 605 t wobec 1 699 t), cukier (4 336 t wobec 1 750 t), siarczan amonu (7 646 t wobec braku w marcu), wyroby metalowe (5 606 t wobec 1 017 t) i cynk (1 481 t wobec 1 006 t). Zmalał natomiast w kwietniu wywóz przez Gdynię: siodła (1 559 t wobec 4 519 t), nasion i roślin (181 t wobec 1 657 t), makuchów (1 125 t wobec 1 743 t), drzewa tartego (6 800 t wobec 12 823 t), żelaza handlowego (7 120 t wobec 10 105 t), szyn kolejowych (9 598 t wobec 12 134 t), rur żelaznych i żeliwnych (2 664 t wobec 4 441 t) i „różnych” (10 929 t wobec 14 350 t).

W obrocie drogą wodną z wnętrzem kraju ogólniej liczb, osiągniętej w kwietniu, (20 407 t) na przywóz przypada 12 168 t (w marcu—3 834 t), na wywóz zaś—8 239 t (2 161 t). Po stronie przywozu na uwagę zasługują: cukier (9 654 t wobec 3 745 t w marcu) i siarczan amonu (2 096 t—w marcu brak). Po stronie wywozu z ważniejszych pozycji figurują: ryż łuszczony (1 948 t) i wełna (1 099 t), które w marcu wyrażały się bardzo niskimi liczbami. Inne pozycje zarówno przywozu, jak i wywozu w komunikacji wodnej z wnętrzem kraju nie osiągnęły poważniejszego poziomu.

W obrocie przybrzeżnym (3 961 t) po stronie przywozu (1 252 t wobec 276 t w marcu) figurują 2 nieco większe pozycje, które w marcu były zaledwie minimalne: ryby z własnych połowów—(673 t) i siarczan amonu (531 t). Po stronie wywozu (2 709 t wobec 1 252 t w marcu) figuruje 12 drobnych pozycji oraz większa—ryżu łuszczonego (1 650 t).

Ruch pasażerów doznał w kwietniu dalszego ożywienia. Przyjechały 582 osoby (w marcu—413), wyjechało—2 339 (w marcu 2 000).

O.

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W KWIETNIU 1937 R.—Ruch okrętowy w porcie gdańskim w kwietniu był większy niż w marcu b. r., a także niż w analogicznym miesiącu ub. r. W porównaniu z marcem 1937 r. tonaż okrętów, które do Gdańska zawinęły, zwiększył się o 3%, tonaż zaś okrętów, które port opuściły—wzrósł o 8·5%. W porównaniu z kwietniem ub. r. pojemność okrętów wzrosła w pierwszym wypadku o 13·6%, w drugim—o 17·3%. Zawinęły do portu gdańskiego w kwietniu 443 okręty o pojemności 279 628 nrt, opuściło zaś port 446 okrętów o pojemności 296 815 nrt. Pojemność statków, które do Gdańska zawinęły i port ten opuściły w ciągu pierwszych 4 miesięcy

b. r., wyniosła 2 251 468 nrt, gdy w analogicznym okresie ub. r. stanowiąca 1 888 259 nrt, czyli że ruch okrętowy zwiększył się w b. r. o 16·2%.

Narodowość statków, które odwiedziły w kwietniu port gdański, była następująca:

	Przybyło		Odeszło	
	statków	nrt	statków	nrt
Polska	23	16 136	21	14 104
Gdańsk	3	1 714	3	1 315
Dania	58	36 629	62	39 110
Niemcy	133	53 930	128	57 012
Anglia	16	18 899	16	17 968
Estonia	19	12 630	22	14 545
Finlandia	23	25 823	22	24 161
Francja	4	6 195	4	6 851
Grecja	2	5 117	3	7 198
Holandia	20	7 231	23	8 583
Włochy	3	10 626	6	21 726
Łotwa	9	8 956	7	7 210
Litwa	1	545	1	545
Norwegia	25	17 793	25	18 155
Panama	1	437	1	437
Rumunia	1	2 221	1	2 221
Szwecja	102	54 746	101	55 674
Razem:	443	279 628	446	296 815

Na 17 bander, reprezentowanych w kwietniu w gdańskim ruchu portowym, bandera polska zajmuje ósme miejsce—za Niemcami, Szwecją, Danią, Finlandią, Anglią, Norwegią, Włochami, wyprzedzając Łotwę, Holandię i inne.

Suma obrotów towarowych wyniosła w miesiącu sprawozdawczym 575 657 ton, gdy w marcu stanowiła 553 288 t, a w kwietniu ub. r. 436 578 t.

Import (98 850 t) zwiększył się zarówno w porównaniu z miesiącem poprzednim, jak i z analogicznym miesiącem ub. r.: w pierwszym wypadku o 9·9%, w drugim—o 34·7%.

Eksport (476 806 t) wzrósł również w stosunku do obydwóch miesięcy porównawczych, mianowicie—w porównaniu z marcem o 2·7% i w porównaniu z kwietniem 1936 r.—o 22%.

Obrotów towarowych w kwietniu według poszczególnych grup artykułów przedstawiał się następująco (w tonach):

Grupa towarowa	Przywóz	Wywóz
Produkty pochodzenia roślinnego	3 216	26 084
Produkty pochodzenia zwierzęcego	826	202

Produkty pochodzenia mineralnego	77 042	302 807
Tłuszcze, oleje itd.	431	—
Artykuły spożywcze, tytoń	750	6 185
Chemikalia	7 227	4 185
Skóry i wyroby	24	228
Surowce włókiennicze	353	108
Kauczuk i wyroby	237	2
Drzewo i wyroby	479	123 945
Papier i wyroby	802	278
Materiały budowlane	82	37
Metale i wyroby	7 251	12 625
Maszyny i aparaty	82	120
Inne	48	—
Razem:	98 850	476 806

W imporcie pierwsze miejsce zajmują produkty pochodzenia mineralnego z kwotą o 11·5% większą aniżeli w miesiącu poprzednim. Przywóz szeregu grup również wykazuje wzrost: grupy metali i wyrobów o 23·5%, chemikalij o 14%, produktów pochodzenia roślinnego o 2·8%. Import natomiast produktów pochodzenia zwierzęcego zmniejszył się prawie 3-krotnie. Inne grupy utrzymują się mniej więcej na poziomie miesiąca poprzedniego.

W eksporcie na pierwszym miejscu w kwietniu znajdują się, jak zwykle, produkty pochodzenia mineralnego. Artykułów tych wywieziono o 1 762 t mniej aniżeli w miesiącu poprzednim. Wzrósł poważnie w miesiącu sprawozdawczym eksport drzewa, mianowicie o 32·8%. Wywóz produktów pochodzenia roślinnego, zajmujących trzecie miejsce, zmniejszył się o 56·3%. Wywóz kilku jeszcze grup uległ zwiększeniu, a mianowicie: artykułów spożywczych o 31·4%, chemikalij o 34·5%. Pozostałe grupy nie wykazują specjalnych zmian.

Przyjechało do Gdańska w kwietniu 29 pasażerów, wyjechało 39. A. R.

DALSZY WZROST WSKAŹNIKA FRACHTOWEGO.—Według sprawozdania angielskiej Izby Żelugowej, światowy rynek frachtowy w kwietniu b. r., a w szczególności w I połowie tego miesiąca, charakteryzował się mocną tendencją i dużymi obrotami—z wyjątkiem grupy wód europejskich, na których zaznaczyła się sezonowa zniżka frachtów.

Przyjmując poziom frachtów w 1929 r. za 100, wskaźnik za kwiecień obliczono na 138·36, gdy za marzec wskaźnik ten wynosił 132·29, a przeciętny za cały rok 1936—90·79. Na podstawie danych za pierwsze 4 miesiące b. r. i przewidywań na najbliższą przyszłość Izba ocenia, że przeciętny wskaźnik za cały rok 1937 będzie wyższy aniżeli w 1929 r.

Koszty wynajmu statków w kwietniu wzrosły jeszcze więcej, a mianowicie o 19·77% w porównaniu z marcem b. r. i o 196·77% w porównaniu z kwietniem ub. r.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Wykonanie ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec, oraz wprowadzenie w życie niektórych jej przepisów na pewnych obszarach—rozporządzenia Ministra Roln. i Ref. Roln. z dn. 4.V 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 38, poz. 291 i 292).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

5 czerwca:

— „Siedlecki Synd. Roln.”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Siedlcach, Piłsudskiego 64.

7 czerwca:

— T-wo Akc. „Perun” — o g. 11 w lok. S-ki w Paryżu, 75 Quai d'Orsay.

9 czerwca:

— Fabr. Wyr. Met. „Sztancmet”, S. A. — o g. 12 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

10 czerwca:

— „Synd. Roln. Warsz.”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Kopernika 30.

11 czerwca:

— Kąpiele na W. Morzu Jastrzębie Góry „Jastgór”, S. A. — o g. 12 w lok. „Parowozów” w W-wie, Kolejowa 57.

— D. H. „I. Cwejko”, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w W-wie Bielańska 23.

12 czerwca:

— Fabr. Sukna „A. G. Borst”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Zgierzu, Focha 6.

14 czerwca:

— „Lubelski Synd. Roln.”, S. A. — o g. 17 w lok. B. G. K. w Lublinie, Krak. Przedm. 64.

— Osada Gór. Przem. „Trzebinia”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Krakowie, Pierackiego 1.

— Fabr. Wyr. Wełn. i Baw. „M. i T. Pikielni”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 76.

— „Optima” S. A. dla Wyr. Czekol. i Cuk. — o g. 11 w lok. S-ki w Krakowie, Krakusa 7.

15 czerwca:

— Kolej Lok. „Muszyna — Krynica”, S. A. — o g. 10 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

— „Zdroje Polskie”, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, al. Jerozolimska 22.

16 czerwca:

— T-wo Ubezpiec. „Europa”, S. A. — o godz. 18 w lok. T-wa w W-wie, Marszałkowska 136.

19 czerwca:

— Kolej Lok. „Piła — Jaworzno”, S. A. — o g. 10 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

— S. A. Wyr. Baw. „S. Rosenblatt” — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Żwirki 36.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PIENIĄDZ I KREDYT

BANKOWOŚĆ PRYWATNA W I KWARTALE 1937 R.—Spokój, jaki zapanował na rynkach finansowych po wydarzeniach walutowych ubiegłej jesieni, jak również coraz bardziej zaznaczająca się ogólna poprawa gospodarcza—sprzyjały wydatnie ugruntowaniu pozycji prywatnego aparatu kredytowego, który w Polsce—pomimo dość znacznego skurczenia swoich operacji i poniesionych strat—wyszedł z minionego kryzysu obronną ręką. Pierwszy kwartał bieżącego roku przyniósł bankowości dalszą niewątpliwą poprawę. Wyraziła się ona nie tylko w rozszerzeniu operacji bankowych, o czym mowa będzie niżej, nie tylko w idącym w parze z tym rozszerzeniem powiększeniu się bazy dochodowej banków, lecz przede wszystkim w poprawie wypłacalności klienteli bankowej, w zwiększeniu się wartości aktywów i zabezpieczeń kredytowych.

W narastającej koniunkturze zmniejsza się zwykle ryzyko operacji kredytowych, powiększa się zdolność upłynniająca aktywów; to stwarza warunki pomyślne dla rozszerzenia działalności bankowej. Niebezpieczne jest jednak w takich warunkach bardzo pochopne udzielanie kredytów, lub—co gorsza—podsycanie przez banki spekulacyjnej gry giełdowej. Wysoce dodatnim objawem w działalności naszej bankowości prywatnej jest to, że działalność ta pozbawiona jest cech spekulacji, przeciwnie, politykę kredytową banków cechuje dość duża ostrożność. Rozszerzenie operacji bankowych, jakie nastąpiło w I kwartale b. r., odbyło się w sposób stopniowy—w miarę naturalnego przyrostu środków operacyjnych.

Przyjrzyjmy się teraz głównym pozycjom bilansowym w zestawieniu przez Komisariat Bankowy Ministerstwa Skarbu łącznym bilansie surowym, obejmującym 57 instytucyj kredytu krótkoterminowego (29 banków prywatnych i 28 domów bankowych). Pozycje te porównawczo w końcu 1936 r. i w końcu I kwartału 1937 r. przedstawiały się następująco (w miln. zł):

	31/XII 1936	31/III 1937
Stan czynny		
Kasa, sumy do dyspozycji, waluty	70·7	42·7
Papiery wart., udziały i akcje	62·1	62·8
Banki krajowe	22·7	27·2
„ zagraniczne	31·3	40·2
Weksle zdyskontowane	332·4	354·6
„ protestowane	31·4	28·9
Rachunki bieżące	369·8	380·2
Pożyczki terminowe	29·7	29·9
Należności z ukł. konwers.	30·8	32·7
Nieruchomości	73·3	74·6
Oddziały	138·8	140·6
Długotermin. pożycz. hipoteczne	19·6	19·5
Dłużnicy z tyt. kredytów akcept. i remburs.	9·6	10·1
Należności z tyt. transakcyj dewiz. na termin i reportowych	28·4	25·3
Pozostałe pozycje majątkowe	36·5	39·8
Pozycje wynikowe bież. roku	43·5	11·1
„ „ ub. lat	0·7	19·6
Suma bilansowa.	1 331·3	1 339·8
Inkaso	105·7	
Stan bierny		
	31/XII 1936	31/III 1937
Kapitały zakł., zapas. i inne rezerwy	198·1	199·2
Wkłady terminowe	109·7	115·8
Wkłady a vista i na książ. wkładkowe	227·4	239·0
Rachunki bieżące	189·5	199·8
Zobow. inkaasowe i przekazy	5·7	8·1
Redyskonto i dyskonto akcept. B-ku Akcept.	161·3	149·7
Zastaw walorów	6·1	6·6
Banki krajowe	50·4	57·3
„ zagraniczne	100·2	99·0

Oddziały	139·1	143·3
Listy zast. i obligacje	19·4	19·2
Wierzyciele z tyt. kredytów akcept. i remburs.	9·6	10·1
Zobowiąz. z tyt. transakcyj dew. na termin i reportowych	28·4	25·3
Pozostałe pozycje pasywów	31·4	28·9
Pozycje wynikowe bież. roku	52·5	15·0
„ „ ub. lat	2·5	23·5
Suma bilansowa:	1 331·3	1 339·8
Gwarancje	61·1	65·2

Jak wynika z powyższego zestawienia bilansowego, działalność kredytowa banków prywatnych uległa w I kwartale b. r. dość wydatnemu rozszerzeniu. Portfel wekslowy banków wzrósł w ciągu kwartału z zł 332·4 miln. do zł 354·6 miln., a więc o zł 22·2 miln., kredyt w rachunku otwartym („rachunki bieżące”) wzrósł z zł 369·8 miln. do zł 380·2 miln., czyli o zł 10·4 miln. Łącznie zatem w tych 2 pozycjach działalność kredytowa banków prywatnych zwiększyła się o zł 32·6 miln. Nowe środki operacyjne na rozszerzenie działalności kredytowej banki czerpały nie z redyskonta w Banku Polskim swego portfela, lecz z normalnego przyrostu wkładów i sald kredytowych na rachunkach bieżących. Ogółem stan wkładów i sald kredytowych rachunków bieżących powiększył się w ciągu kwartału o zł 28 miln., podnosząc się z kwoty łącznej zł 526·6 miln. do kwoty zł 554·6 miln. Jak widzimy więc, suma przyrostu wkładów i sald rachunków bieżących prawie że odpowiada sumie wzrostu działalności kredytowej.

Wysoki zaś stan redyskonta z końca ub. roku, wywołany „robieniem kasy” na ultimo, obniżył się już w styczniu b. r. (z zł 161·3 miln. na dz. 31/XII 1936 r. do zł 147·1 miln. w dn. 31/I 1937 r.), od stycznia zaś wykazuje stosunkowo bardzo nieznaczny przyrost (na dz. 31/II 1937 r.—z zł 148·5 miln., na dz. 31/III 1937 r.—z zł 149·7 miln.).

W innych pozycjach bilansowych nie zaszły zasadnicze zmiany. Zwiększyła się jedynie stosunkowo znacznie pozycja kredytów, udzielonych przez banki krajowe bankom zagranicznym, mianowicie z zł 31·3 miln. do zł 40·2 miln., czyli o zł 8·9 miln., kredyty natomiast banków krajowych w bankach zagranicznych uległy nieznacznemu zmniejszeniu—z zł 100·2 miln. do zł 99·0 miln.

Jeśli chodzi o dochody i wydatki banków prywatnych, to kształtowały się one w I kwartale b. r. następująco (w miln. zł):

Procenty i prowizje pobrane	16·6
Inne dochody	2·4
Razem dochody:	19·0
Procenty i prowizje wypłacone	4·0
Koszty handlowe i inne wydatki	11·0
Razem wydatki:	15·1
Nadwyżka dochodów nad wydatkami	3·9

Nadmienić należy, że w związku z zawartą przez 7 głównych banków umową zbiorową z pracownikami bankowymi koszty handlowe w b. r. wzrosną więcej niż proporcjonalnie w stosunku do wzrostu operacji bankowych.

Zamykając ten krótki przegląd sytuacji naszych banków prywatnych w I kwartale b. r., śmiało można wyrazić przypuszczenie, że—jeśli przezorność będzie nadal towarzyszyła polityce kredytowej banków—to oczekiwać należy szybkiego osiągnięcia przez bankowość prywatną tej pozycji, jaką posiadała ona przed kryzysem.

(—oni)

OBRÓT ZŁOTEM

Okólnik Nr 10 Komisji Dewizowej z dn. 13/V 1936 r.¹⁾ w sprawie sprzedaży i kupna złota dla celów naukowych, leczniczych, techniczno-

¹⁾ P. zesz. 20/1936, str. 572.

dentystycznych oraz przemysłowych został zmieniony uchwałą Komisji Dewizowej z dn. 22/V 1937 r.

Nowy okólnik przedstawia w sposób jasny i wyraźny możliwość zakupu złota dla celów dentystycznych u złotników, zabrania natomiast obrotu wzajemnego składnic dentystycznych.

Dalsze zmiany przewiduje okólnik w rejestrze. Nowym okólnika jest deklaracja, która ma być składana przez nabywców złota. Wreszcie, okólnik podaje definicję gotowych do użytku wyrobów. Są to „takie wykończone i do użytku zdadne przedmioty, które w tej postaci były także przed dniem 26/IV 1936 r. sporządzane ze złota i których wytwarzanie ze złota jest powszechnie przywiązane do ich normalnego przeznaczenia użytkowego”.

Wyjaśnić należy, że zabroniony jest nadal handel sztabami złotymi i monetami, którego prawo zakupu posiadają jedynie Bank Polski i banki dewizowe.

Ze względu na wielką wagę tego okólnika dla osób i firm, trudniących się przemysłem złotniczym, dla dentystów, rafinerów itd.—podajemy poniżej treść jego w nowym brzmieniu:

Komisja Dewizowa zezwala—aż do odwołania—nizei wymienionym osobom na sprzedaż i kupno złota w kraju w zakresie i na warunkach, ustalonych jak niżej:

I. Sprzedaż.—1.—Wytapiacze złota (rafinerzy) na zasadzie zezwoleń, udzielonych im imiennie na wniosek Ministerstwa Przemysłu i Handlu przez Komisję Dewizową bezpośrednio lub za pośrednictwem Banku Polskiego, mogą sprzedawać z posiadanych zapasów złoto na cele naukowe, lecznicze, techniczno-dentystyczne, techniczne i przemysłowe następującym instytucjom, firmom i osobom:

a) instytucjom rządowym i samorządowym, zakładom naukowym i leczniczym oraz przedsiębiorstwom przemysłowo-przetwórczym;

b) lekarzom, lekarzom dentystom, którzy są uprawnieni do wykonywania praktyki na podstawie posiadanych zaświadczeń rejestracyjnych, wydanych przez właściwe władze;

c) uprawnionym i samodzielnym technikom dentystycznym, praktykującym na obszarach b. zaborów: niemieckiego i austriackiego na podstawie posiadanych zaświadczeń rejestracyjnych, wydanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych lub Ministerstwo Opieki Społecznej;

d) osobom, trudniącym się zawodowo czynnościami techniczno-dentystycznymi, należącym do jednego z zarejestrowanych przez właściwe władze związków techników dentystycznych (pracowników techniczno-dentystycznych);

e) firmom handlowym, trudniącym się sprzedażą artykułów na cele techniczno-dentystyczne (składnicom dentystycznym) na zasadzie właściwych świadectw przemysłowych; składnice dentystyczne, posiadające na terenie b. zaborów: austriackiego i rosyjskiego świadectwa złotnicze, nie mogą—poza zakupem złota dentystycznego i jego sprzedażą—korzystać z innych prerogatyw, jakie daje posiadanie świadectwa złotniczego;

f) osobom i firmom, trudniącym się przemysłem złotniczym, z wyjątkiem antykwariatów, przedsiębiorstw komisowych i magazynów artykułów dewocyjnych, na zasadzie właściwych świadectw przemysłowych, a na terenie b. zaborów: austriackiego i rosyjskiego—posiadającym ponadto świadectwa złotnicze, wydane przez urzędy probiercze; zwolnienie rzemieślnika od obowiązku wykupienia świadectwa przemysłowego zastępuje—w danym wypadku—posiadanie tego świadectwa (okólnik Min. Skarbu z dn. 27/XI 1936 r. L. D. V 44684/4/36).

2.—Firmy handlowe, trudniące się sprzedażą artykułów, przeznaczonych na cele techniczno-dentystyczne, określone wyżej w p. 1-e (składnice dentystyczne)—mogą sprzedawać złoto dentystyczne, tj. półfabrykaty złota, przeznaczone do prac dentystycznych, wyłącznie osobom, wymienionym w p. 1-a, b, c i d.

3.—Osoby i firmy, trudniące się przemysłem złotniczym—z wyjątkiem składnic dentystycznych, antykwariatów, przedsiębiorstw komisowych, magazynów artykułów dewocyjnych—mogą sprzedawać złoto dentystyczne wyłącznie osobom, wymienionym w punktach od 1-a do 1-e.

4.—Osoby i firmy, uprawnione do zakupu złota na zasadzie postanowień nin. rozdziału, mogą nabywać złoto tylko w takich ilościach,

jakie są im normalnie potrzebne do ich produkcji lub wykonywania zawodu w okresie najbliższych 3 miesięcy, wliczając w to zapas posiadanego już przez nie złota.

II. Kupno.—5.—Uprawnieni wytapiacze złota (rafinerzy) oraz osoby i firmy, trudniące się przemysłem złotniczym, mogą nabywać złoto we wszelkiej postaci z wyjątkiem sztab i monet. Z tego upoważnienia nie mogą korzystać składnice dentystyczne, antykwariaty, przedsiębiorstwa komisowe i magazyny artykułów dewocyjnych.

6.—Złoto, kupowane na zasadzie upoważnienia, zawartego w p. 5, może służyć wyłącznie na sprzedaż w ramach uprawnień, wynikających z rozdziału I, i na potrzeby własnej produkcji nabywającego, w szczególności do wytwarzania surowców, półfabrykatów ze złota i przedmiotów złotych, posiadających znamiona gotowych do użytku wyrobów. Przedmiotami, posiadającymi znamiona gotowych do użytku wyrobów—w rozumieniu okólnika Nr 10 Komisji Dewizowej—są takie wykończone i do użytku zdadne przedmioty, które w tej postaci były także przed dniem 26/IV 1936 r. sporządzane ze złota, i których wytwarzanie ze złota jest powszechnie przywiązane do ich normalnego przeznaczenia użytkowego.

III. Obowiązek prowadzenia rejestrów.—7.—Osoby i firmy, sprzedające złoto w ramach uprawnień, wynikających z przepisów p. 1, 2 i 3, obowiązane są prowadzić rejestr rozchodu złota, który winien zawierać następujące rubryki: a) liczba porządkowa transakcji; b) data sprzedaży; c) imię, nazwisko lub firma i dokładny adres nabywcy; d) podstawa, na zasadzie której sprzedano złoto (zaświadczenie, legitymacja, przez kogo wydana, numer zaświadczenia lub legitymacji); e) rodzaj, próba i waga brutto złota; f) suma ogólna w złotych, otrzymana od nabywcy złota; g) cel nabycia złota; h) pokwitowanie nabywcy złota wraz z deklaracją treści następującej: „Niniejszym oświadczam, że zakupione złoto łącznie z posiadanym przeze mnie zapasem nie przekracza mego normalnego 3-miesięcznego zapotrzebowania, oraz że znane mi są postanowienia dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 26/IV 1936 r. i okólnika Komisji Dewizowej Nr 10 z dn. 22/V 1937 r., a w szczególności sankcje karne, przewidziane w wyżej wymienionym dekrete na wypadek niezgodnego z przepisami dewizowymi obrotu złotem”. Pokwitowanie nabywcy przez podpis jego w rejestrze może być zastąpione oddzielnym dokumentem, który winien zawierać wszystkie powyższe dane. Osoby, wymienione w punkcie 1-f, winny uwidaczniać w rejestrze rozchodu złota również te ilości złota, które zostały zużyte na własną produkcję wyrobów gotowych.

8.—Uprawnieni wytapiacze złota (rafinerzy), składnice dentystyczne i osoby, trudniące się przemysłem złotniczym, obowiązane są prowadzić rejestr przychodu złota, nabywanego na podstawie upoważnień, przyznanych okólnikiem Nr 10 Komisji Dewizowej. Rejestr ten winien zawierać następujące rubryki: a) liczba porządkowa transakcji, b) data nabycia, c) rodzaj, próba i waga brutto złota, d) suma ogólna w złotych, zapłacona poszczególnym sprzedawcom złota. W przypadkach, gdy złoto zakupiono u rafinerów, osób, trudniących się przemysłem złotniczym, lub w Banku Polskim, bądź też sprowadzono z zagranicy—należy ponadto wymienić w rejestrze źródło nabycia złota.

9.—Rejestry, ustalone w p. 7 i 8, winny być w ten sposób prowadzone, aby każda transakcja była uwidoczniiona w osobnej pozycji. Omawiane rejestry, jak również deklaracje i odrębne pokwitowania, przewidziane w p. 7, winny być w taki sposób przechowywane, aby były zawsze dostępne dla organów kontroli.

10.—Komisja Dewizowa bezpośrednio lub za pośrednictwem Banku Polskiego może cofnąć bez podania powodów przyznane niniejszym okólnikiem uprawnienia.

WKŁADY W INSTYTUCIACH KREDYTOWYCH W 1936 R.—Rynek pieniężno-kredytowy—a razem z nim i ruch wkładów—znajdował się w 1936 r. pod dużym wpływem wydarzeń w dziedzinie walutowej, poza tym, oczywiście, pozostając w ścisłym związku z rozwojem sytuacji ogólnogospodarczej. Pierwsze 2 miesiące roku wykazały upłynnienie rynku i tendencję zwyżkową wkładów. Od marca, a zwłaszcza w kwietniu występuje silna tezauryzacja (głównie złota i walut), ucieczka kapitałów za granicę, a łącznie z tym i odpływ wkładów. Ta sytuacja trwa częściowo jeszcze w maju, ale wprowadzenie pod koniec kwietnia reglamentacji dewizowej zahamowało tezauryzację,

wprowadziło uspokojenie, i zwłaszcza od czerwca rozpoczął się znowu ruch zwykły wkładów w instytucjach finansowych. Dewaluacja szeregu walut w końcu września i na początku października wprowadziła nowe zaniepokojenie i spowodowała nowy odpływ wkładów, ale te ujemne objawy zostały szybko przełamane, i od listopada, a zwłaszcza w grudniu — wystąpiło znaczne upłynnienie i silny, przy czym zwykający w tempie, dopływ wkładów do instytucji finansowych.

Jednocześnie z dużymi wahaniami w rozmiarach wkładów zachodziły w 1936 r. również dość znaczne zmiany w ich strukturze oraz w rozmieszczeniu. Najbardziej charakterystycznymi zmianami było zwiększenie wkładów bezterminowych, czekowych itp. kosztem terminowych i oszczędnościowych oraz zwiększenie wkładów w instytucjach kredytowych publicznych — przy stabilizacji w prywatnych.

Wkłady terminowe i oszczędnościowe przy odpływie wiosennym szły naprzód w kierunku tezauryzacji złoto-walutowej, później częściowo wracały, ale często już jako bezterminowe, częściowo zaś kierowały się do budownictwa lub na rynek papierów wartościowych, czy wreszcie do inwestycji produkcyjnych. Wkłady bezterminowe rosły — prócz przyczyn powyższych — w związku ze zwiększeniem się płynnych rezerw przedsiębiorstw, co zwłaszcza silnie wystąpiło w ostatnich miesiącach ub. r.

Mimo 2 okresów spadku (kwiecień — maj i wrzesień — październik) ogólnie biorąc rok 1936 dał zwykły wkładów — i to mimo jednoczesnego rozwoju produkcji, inwestycji i obrotów oraz spadku realnej wartości plac. Wkłady, wzrastając, osiągnęły maksymalny poziom w końcu 1930 r. Rok 1931, kiedy z całą siłą występuje kryzys na odcinku finansowym — powoduje silne skurczenie się wkładów, po czym od 1932 r. wkłady znowu rosną, ale bardzo powoli — z wyjątkiem 1934 r., kiedy tempo zwykły nieco wzmożło się. W końcu 1935 r. wkłady zbliżają się do poprzedniego maksimum. W 1936 r. silnie zwiększa się natężenie wzrostu wkładów. Zwykają one o 8% i o przeszło zł 200 miln. przekraczają rekordowy poziom z okresu przedkryzysowego.

Ruch wkładów w instytucjach kredytowych w ostatnim 8-leciu, poczynając od okresu poprzedniego ożywienia, przedstawia następujące zestawienie (w miln. zł):

31/XII 1928	2 678·8	31/XII 1934	2 984·9
31/XII 1929	3 002·3	31/XII 1935	3 015·6
31/XII 1930	3 035·7	31/III 1936	2 938·1
31/XII 1931	2 651·6	30/VI 1936	2 899·0
31/XII 1932	2 690·7	30/IX 1936	2 989·8
31/XII 1933	2 720·3	31/XII 1936	3 263·5

Podkreślić należy, że powyższe dane, wzięte z zestawień Gł. Urz. Stat., nie obejmują gminnych kas oszczędności (wkłady w tych kasach wahają się od zł 6 miln. do zł 8 miln. i w końcu 1935 r. wynosiły właśnie zł 8 miln.) oraz części miejskich i powiatowych, tudzież szeregu spółdzielni kredytowych (przed wszystkim nie należących do związków rewizyjnych), przy czym niektóre dane są ustalone szacunkowo. Z drugiej strony — co ważniejsze — ogólna suma wkładów w instytucjach, uwzględnionych przez Gł. Urz. Stat., może być faktycznie mniejsza od zestawionej, gdyż przy sumowaniu nie były potrącone wkłady jednych instytucji kredytowych w drugich. Poza tym dane powyższe są jeszcze o tyle nieporównywalne, że liczba uwzględnionych w poszczególnych grupach instytucji zmienia się; dotyczy to zwłaszcza spółdzielni kredytowych.

Ogólne sumy wkładów, podane wyżej, oczywiście, nie charakteryzują dostatecznie sytuacji kapitałowej instytucji kredytowych oraz sytuacji rynku, gdyż obejmują zarówno wkłady terminowe (na dłuższe nawet czasem terminy) i wkłady natychmiast płatne, a oba te rodzaje kształtują się często — także zresztą, jak wspomnieliśmy, i w 1936 r. — zupełnie odmiennie, przy czym całkowicie inną rolę i wagę mają wkłady terminowe i oszczędnościowe, a inną — wkłady bezterminowe, ze względu właśnie na to, że wkład charakteryzuje nie tylko kwota, ale i termin lokaty.

Właściwszy więc już obraz ruchu wkładów — zresztą tylko dla 1936 r. — daje nam poniższe zestawienie, uwzględniające poszczególne rodzaje wkładów:

	31/XII 1935		30/VI 1936		31/XII 1936	
	miln. zł	%	miln. zł	%	miln. zł	%
Wkłady oszczędnościowe	1 725·4	57·4	1 670·1	57·6	1 739·6	53·3
Wkłady terminowe	286·7	9·5	280·4	9·7	321·5	9·9
Razem:	2 012·1	66·9	1 950·5	67·3	2 061·1	63·2
Rachunki bieżące, żyrowe i czekowe	636·5	21·2	602·0	20·7	783·9	24·0
w tym:						
czekowe P. K. O.	202·4	6·7	180·0	6·2	231·9	7·1
żyrowe B-ku Pol.	187·5	6·2	143·8	5·0	237·1	7·3

Wkłady bezterminowe i à vista	359·0	11·9	346·5	12·0	418·5	12·8
Razem:	995·5	33·1	948·5	32·7	1 202·4	36·8
Ogółem:	3 007·6	100·0	2 899·0	100·0	3 263·5	100·0

Jak widzimy — i o czym już wspomnieliśmy — w ub. r. silnie wzrosły wkłady natychmiast płatne, o charakterze rezerw kasowych, mianowicie o przeszło $\frac{1}{5}$. Wzrost ten przypada tylko na II półrocze, w którym szczególnie silnie zwiększyły się wkłady żyrowe w Banku Polskim i wkłady czekowe w P. K. O. W ogóle stosunkowo silniej wzrosły w ciągu 1936 r. wkłady żyrowe, czekowe i na rachunkach bieżących niż wkłady à vista (w bankach akcyjnych). Podkreślić tu należy, że o ile wkłady żyrowe i czekowe w P. K. O. w I półroczu spadły, a dopiero w II półroczu poważnie podniosły się, o tyle lokaty w rachunkach bieżących zwykowały przez cały rok 1936.

Jeśli chodzi o wkłady o charakterze kapitalizacyjnym, to po niższej w I półroczu wykazały one w II półroczu wzrost, ale znacznie słabszy niż wkłady o charakterze rezerw kasowych — tak, że w ciągu całego roku dały nadwyżkę tylko ok. $2\frac{1}{2}\%$. Wkłady oszczędnościowe wzrosły właściwie jeszcze słabiej, bo nawet nie o cały 1%, a silniej nieco zwiększyły się wkłady terminowe.

W 1936 r. uległa zmianie, jak mówiliśmy na wstępie, struktura wkładów. Wobec znacznie silniejszego wzrostu wkładów bezterminowych, niż terminowych, udział wkładów kapitalizacyjnych w ogólnej sumie wkładów spadł, a udział wkładów o charakterze rezerw kasowych stosunkowo dość znacznie wzrósł. W zakresie wkładów kapitalizacyjnych obniżył się tylko udział wkładów oszczędnościowych, gdyż udział w ogólnej sumie wkładów terminowych przez cały rok nieznacznie wzrastał. W drugiej grupie wkładów silniej wzrósł udział wkładów żyrowych, czekowych i sald rachunków bieżących niż wkładów à vista, co zostało spowodowane m. in. bardzo poważnym wzrostem w II półroczu ub. r. lokat żyrowych w Banku Polskim.

Wkłady w poszczególnych instytucjach kredytowych czy też grupach instytucji kształtowały się w 1936 r. odmiennie, co powodowało wspomniane już na wstępie zmiany w rozmieszczeniu wkładów. Szczególnie silnie wzrosły wkłady w Banku Polskim, mianowicie o ok. 27%. Bardzo poważnie również wzrosły wkłady w bankach państwowych (Banku Gospodarstwa Krajowego i Państwowym Banku Rolnym). Nieco słabiej, ale stosunkowo dość poważnie zwykowały wkłady w komunalnych kasach oszczędności oraz bankach komunalnych. Z instytucji publicznych i społecznych najslabiej wzrosły (o ok. $1\frac{1}{2}\%$) wkłady w P. K. O., a wkłady w spółdzielniach kredytowych nawet nieznacznie obniżyły się. Tak samo obniżyły się, i to nawet o $\frac{1}{5}$ — wkłady w Banku Polska Kasa Opieki. Wkłady w bankach prywatnych zwiększyły się w 1936 r. nieznacznie tylko, przy czym wkłady w bankach krajowych wzrosły tylko o $1\frac{1}{2}\%$, zato silnie, bo przeszło o $\frac{1}{3}$, zwiększyły się wkłady w oddziałach banków zagranicznych.

Jeśli porównamy stan wkładów z okresu poprzedniego ich maksimum, tj. z końca 1930 r., kiedy wynosiły one zł 3 035·7 miln., ze stanem wkładów obecnym, kiedy stanowią one już więcej, bo zł 3 263·5 miln. (na ultimo 1936 r.), stwierdzimy, że wkłady w bankach prywatnych skurczyły się w międzyczasie o przeszło połowę, podczas gdy wkłady w Banku Polskim wzrosły mniej więcej o $\frac{1}{4}$, wkłady B. G. K. mniej więcej o $\frac{3}{5}$, wkłady P. B. R. blisko podwoiły się, wkłady P. K. O. więcej niż podwoiły się, wkłady komunalnych kas oszczędności zwiększyły się o ok. $2\frac{1}{5}$ itd., a jedynie wkłady spółdzielni kredytowych skurczyły się o blisko $\frac{2}{5}$.

Ruch wkładów w poszczególnych instytucjach (czy grupach instytucji) ilustruje następujące zestawienie (w miln. zł):

	31/XII 1930	31/XII 1935	30/VI 1936	31/XII 1936
Pocztowa Kasa Oszczędności	431·3	881·7	825·2	895·6
Komun. kasy oszczędności	582·3	711·3	716·0	780·3
Banki prywatne	1 019·2	460·3	452·8	466·0
Bank Gospodarstwa Kraj.	220·5	275·2	258·7	355·1
Spółdzielnie kredytowe	406·1	255·2	253·5	253·9
Bank Polski	189·1	187·5	143·8	237·1
Państwowy Bank Rolny	67·5	107·6	115·1	130·1
Oddziały banków zagranicznych	72·5	46·7	54·6	62·7
Banki komunalne	35·7	38·9	37·8	44·6
Bank P. K. O.	—	36·8	35·5	30·1
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	5·5	6·4	6·0	8·0

S.

WYJAŚNIENIA KOMISJI DEWIZOWEJ. — W związku z trudnościami, na jakie napotykają banki dewizowe przy stosowaniu w praktyce przepisu okólnika Nr 14 z dn. 16/IV b. r. cz. V, ust. A, p. 3¹⁾ —

1) P. zesz. 16/1937, str. 564.

w myśl którego należy kierować do Komisji Dewizowej wnioski o uregulowanie zapłaty za importowany towar bez względu na sumę, na jaką dany wniosek opiewa, o ile ta suma przekracza wartość towaru, określona w pozwoleniu przywozu—Komisja Dewizowa zwołania banki dewizowe od stosowania powyższego przepisu i upoważniła do załatwiania we własnym zakresie wniosków, o których mowa, jeżeli różnica między wartością towaru, oznaczoną we wniosku, i wartością, podaną w pozwoleniu przywozu, nie przekracza 2% tej ostatniej, nie wynosi jednak więcej, jak zł 100. W tych przypadkach zbędne jest poświadczanie ceny fakturowej przez terytorialnie właściwą izbę przemysłowo-handlową (Centralną Komisję Przywozową—na terenie okręgu warszawskiego).

Jednocześnie Komisja Dewizowa zwróciła uwagę banków dewizowych, że korzystanie z tego upoważnienia jest dopuszczalne jedynie w wyjątkowych i szczególnie uzasadnionych przypadkach (np. różnice kursowe).

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA
za okres od 18 do 21 maja 1937 r.

Istotnymi cechami rynku dewiz w okresie sprawozdawczym były stosunkowo silne i częste fluktuacje franka francuskiego i mocne usposobienie dla florenów holenderskich; również mocny nastrój panował dla funtów szterlingów i związanych z nimi dewiz skandynawskich. Salda tygodniowe (w zł na 100 jednostkach walutowych; ze znakiem plus—zwyżka notowań, ze znakiem minus—spadek) kształtowały się następująco: franki francuskie -0.06, franki szwajcarskie +0.05, belgi +0.10, korony czecosłowackie -0.02, floreny holenderskie +0.75, korony szwedzkie +0.25, korony duńskie +0.20 i korony norweskie -0.10; poza tym zwyżkę odnotowały jeszcze: dolary gotówkowe—w wysokości zł 0.00¼ na \$ 1 i telegraficzne—zł 0.00¼ oraz funty szterlingi—zł 0.04 na £ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5.28	5.27 ³ / ₄	5.28
„ „ „ telegr.	\$ 1	5.28 ¹ / ₄	5.28 ¹ / ₈	5.28 ¹ / ₄
Funty szterlingi	£ 1	26.11	26.10	26.10
Franki francuskie	100 fr.	23.63	23.57	23.58
Franki szwajcarskie	100 fr.	120.80	120.70	120.75
Belgi	100 blg.	89.05	89.00	89.05
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czecosłow.	100 kor.	18.40	18.38	18.38
Liry włoskie	100 lir.	27.85	27.85	27.85
Floreny holenderskie	100 fl.	290.60	290.25	290.50
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	100.00
Korony szwedzkie	100 kor.	134.70	134.60	134.60
Korony duńskie	100 kor.	116.55	116.50	116.55
Korony norweskie	100 kor.	131.25	131.15	131.15

Rynek papierów lokacyjnych państwowych kształtował się mocno, w szczególności ruch zwykły przy dużych obrotach wykazywała grupa premiówek, w której 4% Poż. Dolarowa zyskała zł 1.40, serie I emisji 3% Poż. Premiowej Inwestycyjnej—zł 1.25 i sztuki II emisji tejże pożyczki—zł 0.40; natomiast sztuki I emisji tej premiówki spadły o zł 0.25, a serie II emisji—o zł 0.50. Wśród pozostałych pożyczek—wyjątkowo duże zapotrzebowanie skoncentrowało się na: 6% Poż. Dolarowej (zwyżka o 3.25% nom.) oraz 4% Poż. Konsolidacyjnej (zysk—1.12% nom.). Wreszcie, 5% Poż. Konwersyjna obniżyła się o 0.75% nom., a 7% Poż. Stabilizacyjna zwyżkowała o zł 2.00 na \$ 100.

Obroty papierami lokacyjnymi prywatnymi kształtowały się na poziomie średnim; podkreślić należy, że zaledwie minimalnie interesowało się listami zastawnymi towarzystw kredytowych miast prowincjonalnych. Poza zniżkującymi—o 0.25% nom.—5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy—pozostałe papiery okres sprawozdawczy zamknęły zyskiem w wysokości: 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego go—0.38% nom., 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. 0.50% nom. oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec z 1933 r. 0.25% nom.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
				w zł za sztukę

Papiery państwowe

3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna	I emisja	sztuki	zł w zł. 100	64.25	63.75	63.75
„ „	„	serie	„ „ „ „	83.75	83.50	83.50

II emisja	sztuki	zł w zł. 100	64.75	64.50	64.75	
4% Pożyczka Dolarowa	serie	„ „ „ „	85.50	84.50	84.50	
		\$ ¹⁾	39.90	38.25	39.25	
					-39.90	
				w % % nominalu		
4%	„	Konsolidacyjna zł w zł.	54.25	53.25	54.25	
			-53.50 ²⁾	-52.25 ²⁾	-54.50	
					-53.00 ²⁾	
					-53.50 ²⁾	
5%	„	Konwersyjna	zł	58.75	58.50	58.50
5%	„	Konwers. Kol.	zł	—	—	—
6%	„	Dolarowa	\$	55.50	52.60	55.50
					-55.25	
				w zł za \$ 100		
7%	„	Stabilizacyjna	Dolary Fl. holend., Fr. szwajc., Funty szterlingi Kor. szwedzkie	370.00	368.00	370.00

Listy zastawne i obligacje banków

			w % % nominalu		
8%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł.	1927	83.25	83.25 83.25
5%	„ „ „ „	zł w zł.	1927	94.00	94.00 94.00
7%	„ „ „ „	zł w zł.	1927	83.25	83.25 83.25
8%	„ „ „ „	zł w zł.	1924	94.00	94.00 94.00
8%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	83.25	83.25 83.25
8%	„ „ „ „	zł w zł.	1924	94.00	94.00 94.00
5%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	93.00	93.00 93.00
5½%	L. Z. Banku „ „	zł w zł.	1924	81.00	81.00 81.00
5½%	„ „ „ „	zł w zł.	1927	81.00	81.00 81.00
5½%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł.	1924	81.00	81.00 81.00
5½%	„ „ „ „	zł w zł.	1927	81.00	81.00 81.00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8%	L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego ³⁾	zł			68.00
4½%	L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego	zł	52.88	52.25	52.88
5%	„ „ Tow. Kred. m. Warszawy	zł	58.50	58.25	58.50
5%	„ „ „ „ z 1933 r.	zł	57.50	57.13	57.50
			-57.75 ²⁾	-57.63 ²⁾	-57.13
					-57.38
					-57.75 ²⁾
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Kielc z 1933 r.	zł			47.00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	52.50	52.00	52.00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł			48.00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł			43.00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec z 1933 r.	zł			29.00

Obligacje miast

VIII i IX 6% Poż. Konw. m. Warszawy	zł			56.75

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁴⁾

(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)

		3÷8/V	10÷15/V	18÷22/V
6% New York dolarowa	1920	48½—48½ ₈ —48½ ₈	47½—47—47½ ₂	51—47½—51
		(16 000)	(16 000)	(23 000)
8% Dillon	1925	46—45½ ₈ —45½ ₈	46¼—45½ ₈	47½—46—47½ ₂
		(6 000)	-46¼ ₄ (15 000)	(11 000)
7% stabilizac.	1927	62½—61½—62	62—61—62	65¼—61—65¼ ₄
		(23 000)	(24 000)	(67 000)
7% Warszawy	1928	42¾—41¾—42¾ ₈	42½—41½	46—42¾ ₈ —46
		(7 000)	-42½ ₂ (12 000)	(61 000)

1) \$ 5 = zł 44.57.

2) Dotyczy drobnych odcinków.

3) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

4) Kursy — w % % -ach nominalu, obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie—w tysiącach).

7% Śląska			
1928	43 ¹ / ₈ —43—43 ¹ / ₈ (10 000)	43—42 ¹ / ₂ —43 (8 000)	45 ¹ / ₈ —43—45 ¹ / ₈ (7 000)
London			
7% stabilizac.			
1927	61·54—60·54 —61·04	62·41—60·66 —61·53	—
Zurich			
7% stabilizac.			
1927	—	—	—
Paryż			
7% stabilizac.			
1927	65·80—64·03	65·55—63·94	65·72—65·25
Mediolan			
7% włoska			
1924	—	98·52—97·22 —98·02 (675)	98·98—98·08 —98·98 (575)

Z BANKU POLSKIEGO

REWIZYTA PREZESA BANKU POLSKIEGO W RUMUNII I JUGOSŁAWII. — Dn. 25/V b. r. P. Prezes Banku Polskiego Dr Władysław Byrka wyjechał wraz z Naczelnym Dyrektorem Banku Dr Leonem Barańskim do Bukaresztu z oficjalną rewizytą do Gubernatora Banku Narodowego Rumuńskiego P. M. Constantinesco. Pobyt P. Prezesa Byrki w Bukareszcie potrwa 3 dni, po czym P. Prezes Byrka wraz z P. Dyr. Barańskim udadzą się do Białogrodu celem złożenia rewizyty P. Radosavlejevicowi, Gubernatorowi Banku Narodowego Jugosłowiańskiego.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

JUGOSŁAWIA

HANDEL ZAGRANICZNY W 1936 R. —

Obroty handlowe Jugosławii z zagranicą w 1936 r. przedstawiały się następująco: ogólna wartość eksportu wyniosła 4 376 miln. dinarów, importu zaś — 4 007 miln. din., czyli że saldo aktywne stanowiło 369 miln. din. Rezultat ten został osiągnięty dzięki rekordowym żniwom i zbiorom kukurydzy w 1936 r. oraz dzięki korzystnemu dla Jugosławii zawarciu lub odnowieniu umów handlowych z 18 państwami. Saldo dodatnie obrotów handlowych byłoby jeszcze większe — gdyby nie potrzeba wyrównania salda pasywnego w obrotach z Niemcami i Czechosłowacją.

Rok 1936 w obrotach gospodarczych Jugosławii dzielił się wyraźnie na 2 okresy: I półrocze — o względnie wolnym handlu zagranicznym i II półrocze — w którym nastąpiła zmiana dotychczasowego systemu handlowego przez wprowadzenie z dniem 25/VI 1936 r. kontroli importu.

Kontrola ta ma przede wszystkim na celu stworzenie równowagi w stosunkach gospodarczych Jugosławii z państwami clearingowymi i nieclearingowymi. Przyczyniła się ona do zwiększenia importu z państw, z którymi Jugosławia posiada umowy clearingowe, zwiększając jednocześnie wywóz do państw, które płać dewizami. Poprawiła więc bilans handlowy z państwami nieclearingowymi, przez co od wpływ dewiz znacznie się zmniejszył. W stosunkach handlowych z państwami clearingowymi Jugosławia zdołała na ogół wyrównać wartość eksportu i importu. Poza tym kontrola importu wpływała na państwa, stosując system kontyngentowy, w kierunku przychylniejszego traktowania interesów Jugosławii.

W chwili wprowadzenia kontroli importu saldo pasywne w handlu z państwami nieclearingowymi wynosiło prawie 1/2 mild. din. Zamiar Jugosławii zmniejszenia tego salda pasywnego udał się ponad wszelkie oczekiwania. Saldo to (z Anglią, Stanami Zjedn., Holandią, Brazylią, Argentyną, Egiptem) spadło z 415·6 miln. din. w 1935 r. na 104·3 miln. din. w 1936 r. Mianowicie, eksport jugosłowiańskich produktów do państw nieclearingowych wzrósł o 354 miln. din., tzn. o 50·77% w stosunku do 1935 r., wówczas gdy import z tych państw zwiększył się tylko o 43 miln. din., czyli o 2·3%.

W handlu z państwami clearingowymi Jugosławia utrzymała nadal saldo aktywne. Nad-

wyżka eksportu jugosłowiańskiego do tych państw wynosiła w 1935 r. 746·4 miln. din., w 1936 r. zaś spadła do 403·4 miln. din.

Handel Jugosławii w ostatnich 2 latach z oboma grupami państw przedstawiał się następująco (w %-ach sum ogólnych eksportu czy importu):

	Eksport Import	
Rok 1935		
państwa clearingowe	83	70
„ nieclearingowe	17	30
Rok 1936		
państwa clearingowe	76	72
„ nieclearingowe	24	28

Zestawienie powyższe wyraźnie wskazuje zwiększenie się obrotów wolnymi dewizami w 1936 r.

Udział ważniejszych krajów w imporcie do Jugosławii w 1936 r. przedstawiał się następująco:

	Miln. din. %	
Niemcy	1·039	23·74
Austria	640	14·63
Czechosłowacja	540	12·34
Anglia	431	9·86
Grecja	246	5·63
Belgia	226	5·18
Stany Zjedn. Am.	214	4·89
Węgry	164	3·76
Włochy	137	3·13
Szwajcaria	98	2·24
Francja	86	1·97
Polska	61	1·39

Struktura eksportu Jugosławii przedstawiała się w 1936 r. w następujący sposób (ważniejsze grupy i pozycje — w tys. dinarów):

Produkty rolne	
Zboże ¹⁾	431 853
Kukurydza	91 656
Otręby	21 136
Tytoń	121 187
Konopie	187 610
Świeże owoce	106 873
Śliwki suszone	87 594
Chmiel	87 114

¹⁾ Ponieważ zboże było sprzedawane w 1936 r. tylko za dewizy, suma ta określa również wysokość wpływu gotówki w tym okresie.

Zwierzęta i produkty zwierzęce

Świnie	423 100
Rogaczna	86 991
Konie	49 409
Mięso świeże	266 185
Przetwory mięsne	37 572
Smalec wieprzowy	101 716
Jaja	120 741
Pierze	55 519
Skóry	150 000

Produkty drzewne

Drzewo opałowe	4 039
„ budulcowe	472 784
Węgiel drzewny	5 305
Podkłady (dębowe)	25 651
Przetwory drzewne	34 540
Garbniki (z kasztanów, dębów i sosen)	50 000

Rudy

Ołów	10 791
Miedź	366 545
Inne	203 830

Najważniejsze pozycje importu jugosłowiańskiego były w 1936 r. następujące (w tys. dinarów):

Wyroby bawełniane	780 000
„ wełniane	400 000
„ jedwabne	140 000
„ żelazne	185 000
Skóry	94 000
Maszyny, przyrządy i aparaty	257 000
Węgiel	81 500
Artykuły elektrotech.	120 000
Środki lokomocji	139 000
Art. farmaceutyczne	34 000
Papier	38 000
Farby	72 000

Bilans aktywny w handlu z Jugosławią posiadały w 1936 r.: Niemcy, Czechosłowacja, Nowa Zelandia, Brazylia i Indie Brytyjskie, poza tym ze znaczną nadwyżką: Stany Zjedn. Am., Francja, Rumunia, Argentyna, Szwecja, a z niewielką nadwyżką: Anglia, Szwajcaria, Holandia; inne państwa miały bilans ujemny.

Niemcy pozostają nadal głównym odbiorcą jugosłowiańskich towarów. Eksport Jugosławii do tego kraju wzrósł w 1936 r. o 287·6 miln. din., tj. z 18·55% do 23·74% całego wywozu. Eksport do Austrii wzrósł o 63 miln. din. w porównaniu z 1935 r., do Anglii —

o 219-4 miln. din., podczas gdy wywóz do Czechosłowacji pozostał bez zmian.

Co się tyczy importu — zachowuje się ta sama kolejność państw, jak przy eksporcie. Pierwsze miejsce zajmują Niemcy (26-68% ogólnego importu), dalej idąc: Czechosłowacja (15-35%), Austria (10-30%) i Anglia (8-51%).

Na uwagę zasługuje, iż w ostatnich czasach stosunki handlowe jugosłowiańsko-angielskie coraz bardziej się ożywiają. W ciągu ostatnich 4 lat Anglia powiększyła swój udział w eksporcie jugosłowiańskim z 2-11% na 9-87%. Podobnie import z Anglii wzrósł z 212-6 miln. din w 1932 r. do 373-4 miln. din. w 1936 r.

Poprawa w stosunkach handlowych z Francją, która zarysowała się już w 1935 r., uwiódziła się w silniejszym jeszcze stopniu w 1936 r. Układ handlowy, podpisany w Belgradzie w dn. 8/XII 1936 r., stwarza dalsze znaczne możliwości rozwojowe dla handlu jugosłowiańsko-francuskiego.

Handel Jugosławii z państwami Małej Ententy i Ententy Bałkańskiej w 1936 r. da się ująć w liczby następujące (w miln. din.):

	Ekspert	Import
Czechosłowacja	539-9	625-8
Rumunia	39-3	76-8
Grecja	246-4	82-0
Turcja	8-7	4-6

Bilans handlowy z państwami Małej Ententy i Ententy Bałkańskiej w 1936 r. był więc aktywny dla Jugosławii z saldem 45-1 miln. din.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 10-22/V 1937 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	10-22/V	17-22/V	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenica			
Berlin	21-20	21-20	—
Praga	160-45	160-45	—
Chicago	4-72	5-04	+ 6-7
Buenos Aires	4-47	4-54	+ 1-5
Liverpool	5-54	5-77	+ 4-1
Wiedeń	36-87½	36-87½	—
Hamburg	5-53	5-56	- 0-5

Ż y t o

Berlin	17-50	17-50	—
Praga	129-98	129-98	—
Chicago	4-34	4-58	+ 5-5
Wiedeń	27-31	27-44	+ 0-4
Hamburg	5-30	5-30	—

O w i e s

Berlin	—	—	—
Praga	123-14	123-14	—
Chicago	3-69½	3-77	+ 2-1
Buenos Aires	2-18	2-20	+ 0-9
Liverpool	4-54	4-60½	+ 1-3
Wiedeń	28-00	28-00	—
Hamburg	3-07	—	—

Jęczmień browarowy

Berlin	21-35	21-35	—
Praga	138-50	138-50	—
Chicago	5-23	5-16	- 1-4
Wiedeń	34-00	—	—
Hamburg	—	—	—

METALE

ŻELAZO. — I połowa maja odznaczała się na rynku światowym żelaza w dalszym ciągu tendencją bardzo mocną i zwykłą. Na zebaniu miesięcznym międzynarodowego kartelu stali, które się odbyło dn. 4/V w Luksemburgu, postanowiono podwyższyć ceny eksportowe na niektórych rynkach zorganizowanych, gdyż pozostały one w tyle w porównaniu z rynkami wolnymi. Podwyższono te ceny dla krajów skandynawskich o 15 sh złotych na tonie dla żelaza prętowego oraz blachy grubej i średniej. Zwiększono również ceny wywozowe do Holandii i Szwajcarii. Polepszyły się także ceny, płacone za żelazo kontynentalne, przywożone do Anglii dzięki wzrostowi cen wewnętrznych. Na najbliższe 3 miesiące ustalono następujące ceny dla rynków zorganizowanych (pierwsza liczba dotyczy żelaza prętowego, druga — żelaza kształtowego, trzecia — blachy): dla Holandii — guld. zł. 70 wgz. 65 wgz. guld. pap. 110, dla Danii i Norwegii — £ zł. 5.15.0 wgz. 5.12.6 wgz. 7, dla Szwecji — £ zł. 5.15.0 wgz. 5.5.0 wgz. 7, dla Egiptu, Syrii i Palestyny — £ zł. 6 wgz. 5.17.6 wgl. 7.2.6 za 1 t. Również i ceny dla rynków wolnych mają być w najbliższym czasie podwyższone o ± £ zł. 1 na 1 t.

Stan rynku żelaznego w poszczególnych krajach przedstawiał się następująco:

W Niemczech w dalszym ciągu panowało zarówno na krajowym rynku żelaza, jak i w eksporcie duże ożywienie. Zasluguje na uwagę dążenie Niemiec do przystosowywania się do obecnych trudności w przywozie surowców z zagranicy. Np. w Siegerlandzie został uruchomiony wielki piec, wytapiający surówkę na węglu drzewnym z rudy szwedzkiej; zostało to spowodowane zbyt wysoką ceną surówki szwedzkiej. Również zostały podjęte kroki, zmierzające do ograniczenia importu złomu. W tym celu zwiększono produkcję stali thomasowskiej, podwyższono wsad surówki do pieców martenowskich i, wreszcie, zorganizowano bardzo staranną zbiórkę starego żelastwa. W wyniku tych zabiegów zmniejszono roczne zapotrzebowanie na złom zagraniczny z 800-900 tys. t w latach 1926-1928 do 300 tys. t, chociaż produkcja stali wzrosła.

We Francji wprowadzenie 40-godzinnego tygodnia pracy w hutnictwie wywiera w dalszym ciągu ujemny wpływ na położenie tej gałęzi przemysłu. Terminy dostaw wciąż są przedłużane i dochodzą obecnie dla żelaza o profilach specjalnych do ½ roku, gdyż walcownie wytwarzają przeważnie najbardziej używane profile. Wskutek skrócenia czasu pracy i zaznaczającego się braku robotników wykwalifikowanych — produkcja utrzymuje się na niższym od normy poziomie, i huty francuskie z trudem pokrywają zapotrzebowanie krajowe, nie mogąc korzystać z rentownych obecnie warunków eksportowych. Ceny wewnętrzne (we fr. fr. za tonę) kształtowały się w kwietniu b. r. następująco (w nawiasach ceny z kwietnia 1936 r.): kęsy 655 (405), belki 860 (550), szyny 977 (631), żelazo handlowe 885 (560), walcówka 1 050 (715).

Na rynku belgijskim tendencja była niejednolita, lecz napływ zamówień był w dalszym ciągu duży. Na żelazo prętowe i blachę grubą żądano sh zł. 35-40 dopłaty. W zakresie blachy cienkiej i bednarki zaznaczała się zbyt słaba podaż. Ceny na surówkę nie uległy zmianie. Natomiast tendencja dla złomu uległa osłabieniu. Druzg żeliwny potaniał o 10%. Inne gatunki złomu krajowego spadły w cenie o 30 fr. w porównaniu z ostatnimi notowaniami.

W Anglii tendencja na rynku żelaza była w dalszym ciągu bardzo mocna. Od dn. 1/V

nastąpiła znaczna podwyżka cen wewnętrznych, która wynosiła sh 25 dla surówki hematytowej, £ 1.17.6 dla belek, kątowników i płyt; podwyżka cen waha się w granicach 17-26% — przeciętnie wynosi 20%. Od czasu wprowadzenia cel przywozowych na żelazo w 1932 r. ceny jego podniosły się przeciętnie o 1/3. W maju 1936 r. podwyższono ceny żelaza o 10%, a obecnie, po upływie roku, o dalsze 20%. Ogłoszone teraz ceny mają obowiązywać do końca 1937 r. Należy zaznaczyć, że od 1932 r. ceny rudy wzrosły o 50%, a koksu i złomu o 100%. Wobec tego zwykła cen żelaza o 30% nie wywołała protestów. Jeśli produkcja stali w b. r. zachowa swoje dotychczasowe tempo, to wyniesie ona w ciągu całego roku ok. 13 miln. t — wobec przeciętnej wytwórczości 8-3 miln. t w ostatnich 10 latach.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ zł. fob port — notowane były w dn. 23/IV 1937 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1016 kg	za 1000 kg	

Surówka:

odlewnicza Nr III (2-5-3-0% Si)

tomasowska

hematytowa

ferromangan

Pół wytwór:

kęsy — 3. 7.0 3. 7.0
platyny — 3. 8.0 3. 8.0

Wytwory gotowe:

żelazo sztabowe — 4.19.0 4.19.0
belki — 4.17.6 4.17.6
kątowniki — 4.18.0 4.18.0
blacha okrętowa, rezerwarowa itp. — — —
szyny stalowe — 5.10.0 5.10.0
bednarka — 5. 5.0 5. 5.0
druzg-walcówka — — —
blacha tomasowska — 5.17.6 5.17.6
blacha czarna (24 gage) — — —
druzg ocynkowany — 6. 7.6 6. 7.6
gwoździe druciane — — —

METALE NIEŻELAZNE. — Na rynku metali nieżelaznych — po silnej zniżce w kwietniu — nastąpiło w I połowie maja znaczne uspokojenie, przy czym kursy miedzi i cyny nawet cokolwiek zwiększyły, a ołów i cynk poniosły jedynie nieznaczne straty. Ponieważ metalowy przemysł przetwórczy we wszystkich krajach jest obecnie dobrze zatrudniony, należy się spodziewać utrzymania obecnego poziomu cen metali bez zmiany, lecz silna zwykła o charakterze spekulacyjnym, która miała miejsce w marcu, już się zapewne nie powtórzy.

Stan rynków poszczególnych metali przedstawiał się następująco:

Na rynku miedzi toczy się cicha, lecz uporczywa walka o podniesienie ceny przez ograniczenie produkcji. W walce tej dąży do zwykły producenci o wysokich kosztach własnych, podczas gdy kraje, wytwarzające tanio, do których należy Rodezja, nie są specjalnie zainteresowane w zwyciężeniu, gdyż przy cenach obecnych osiągają i tak znaczne zyski i stopniowo opanowują rynek światowy, wypierając drożej pracujących konkurentów.

Na rynku cyny po gwałtownym spadku cen w kwietniu nastąpiło pewne polepszenie.

Należy je w znacznym stopniu przypisać korzystnej statystyce zapasów, która ujawniła, że w kwietniu nie nastąpił niemal żaden ich przyrost. Na wyższą tendencję cen wpłynęła również nadzieja zwiększenia zakupów ze strony Stanów Zjedn., których zakupy w ostatnich czasach były niższe od normalnych.

Rynek ołowiu wykazał lekkie osłabienie. Ponieważ jednak zapotrzebowanie na ten metal jest stałe, a zapasy jego są nieduże, należy przypuszczać, że kurs ołowiu nie tylko nie ulegnie dalszej niższe, ale może się nawet co najmniej wzmocnić. Cena amerykańska — 6 ct za 1 lb — pozostała bez zmiany.

Rynek cynku również wykazywał pewną niższą od ceny ołowiu. Jednakże w Stanach Zjedn. cena cynku w dalszym ciągu przewyższała cenę ołowiu, gdyż notowano go po 6-75 ct. Obecny poziom ceny cynku należy uważać za zbyt niski, i można przypuszczać, że przy ogólnej poprawie nastroju na rynku metalowym kurs jego się wzmocni.

Ruch cen poszczególnych metali w okresie sprawozdawczym przedstawiał się następująco (pierwsza liczba oznacza transakcje kasowe, druga — terminowe): miedź standard zyskała $\text{£ } 3\frac{1}{8}$, wzg. $1\frac{1}{8}$, miedź elektrolityczna i rafinowana zwykływały o $\text{£ } 1$, cyna wzrosła

w cenie o $\text{£ } 3$ wzg. $\frac{1}{2}$, ołów stracił $\text{£ } 9\frac{1}{16}$ wzg. $\frac{1}{2}$, cynk zaś $\text{£ } 15\frac{1}{16}$ wzg. $11\frac{1}{16}$, srebro podrożało od $9\frac{1}{16}$ wzg. $\frac{1}{4}$ na uncji, a złoto zyskało $4\frac{1}{2}$ na uncji, wreszcie platyna staniała o $\text{£ } \frac{1}{2}$ na uncji. Inne metale pozostawały niezmiennione w cenie.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali w $\text{£ } 1$ 016 kg z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. $20'' \times 14'' \times 0.24$ m/m, platyny — w $\text{£ } 1$ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję:

Metal	Poprzedni okres ultimo	Okres maksim. mum	Okres minim. mum	sprawozdawczy ultimo
Miedź standard:				
£ kasa . . .	$58\frac{1}{2}-3\frac{1}{4}$	62	$59\frac{1}{4}$	$61\frac{3}{4}-62$
term. . .	$56-1\frac{1}{8}$	$58\frac{1}{2}$	$56\frac{5}{8}$	$57-1\frac{1}{4}$
elektrol. . .	62 -64	$65\frac{1}{2}$	63	63-65
rafinow. . .	$62\frac{3}{4}-64$	65	$63\frac{1}{4}$	$63\frac{3}{4}-65$
Cyna:				
kasa . . .	$245\frac{1}{2}-46\frac{1}{2}$	$255\frac{1}{2}$	$247\frac{3}{4}$	$249-1\frac{1}{2}$
term. . .	$242\frac{1}{2}-3\frac{1}{4}$	$252\frac{1}{2}$	$242\frac{3}{4}$	$242\frac{3}{4}-3\frac{1}{4}$
Ołów:				
kasa . . .	$23\frac{3}{8}$	$24\frac{3}{8}$	$23\frac{1}{2}$	$22\frac{13}{16}$
term. . .	$23\frac{1}{4}$	$24\frac{1}{2}$	$22\frac{3}{4}$	$22\frac{3}{4}$

Cynk:

kasa . . .	$22\frac{13}{16}$	$24\frac{1}{8}$	$21\frac{7}{8}$	$21\frac{7}{8}$
term. . .	$22\frac{15}{16}$	$24\frac{1}{8}$	$22\frac{1}{4}$	$22\frac{1}{4}$

Glin:

dla kraju	100	100	100	100
„ zagr.	100	100	100	100

Nikiel:

dla kraju	180-185	185	180	180-185
„ zagr.	180-185	185	180	180-185

Blacha

biała . . .	24-25	25	24	24-25

Platyna

„spong“	$11\frac{3}{4}$	$11\frac{3}{4}$	11.10	$11\frac{1}{4}$

Srebro:

kasa . . .	$20\frac{1}{4}$	$20\frac{7}{16}$	$20\frac{5}{16}$	$20\frac{7}{16}$
term. . .	$20\frac{5}{16}$	$20\frac{7}{16}$	$20\frac{3}{8}$	$20\frac{9}{16}$

Złoto . 140.3 $\frac{1}{2}$ 140.10 140.5 $\frac{1}{2}$ 140.8

— Na rynku starych metali panowała tendencja niejednolita. Ceny hurtowe loco Paryż, notowane w dn. 5/V b. r. — we fr. fr. za 100 kg — były następujące (w nawiasie — ceny z dn. 23/IV b. r.): miedź 480 (465), brąz 440 (440), mosiądz 255 (255), cynk 135 (150), ołów 200 (215).

BIBLIOGRAFIA

„NADDUNAJSKI PROBLEM GOSPODARCZY”. DR JAN KOSTANECKI. — Autor, wnikliwy badacz zagadnień gospodarczych, postawił sobie tym razem za zadanie oświetlenie charakteru — przede wszystkim w dziedzinie polityki handlowej — istniejących w obszarze naddunajskim powiązań i współzależności celem właściwej oceny realności i skuteczności wielokrotnie wysuwanych planów reorganizacji gospodarczej tych terytoriów.

Trześciwa, a wyczerpująco i przejrzyście ujęta praca Dr Kostaneckiego daje analizę zmian, wywołanych na wymienionym obszarze przez kryzys światowy, oraz przedstawia

obraz poprawy koniunkturalnej ostatnich lat — a to w celu okazania charakteru i kierunków rozwojowych gospodarki dzisiejszych państw naddunajskich. Przedstawieniu tych zjawisk, występujących od chwili najwyższej koniunktury w latach 1928 — 1929, poświęcona jest znaczna część pracy.

Podkreślić należy, że autor szczególnie uwzględnił stosunki gospodarcze Polski z państwami basenu naddunajskiego; również liczby, dotyczące gospodarstwa polskiego, przytoczył jako podstawę oceny i porównania danych, odnoszących się do poszczególnych państw naddunajskich — wyszedł bowiem ze słusznego założenia, że Polska stanowi, w odniesieniu do państw naddunajskich, przedmiot porównania dość zbliżony, aby nie uciekać się

do daleko idących przerachowań, a zarazem dość różny, aby plastycznie uwydatnić różniary i charakter omawianych zjawisk.

Jedną z naczelnych tez, postawionych przez autora w omawianej pracy, jest udowodnione przez niego twierdzenie, że autarkizm grupy naddunajskiej zupełnie nie leży w interesie poszczególnych organizmów państwowych, tworzących tę grupę, a przeciwnie — że zwiększenie obrotów handlowych pomiędzy państwami naddunajskimi i Polską może i winno doprowadzić do wzajemnego rozwoju obustronnych struktur gospodarczych.

Praca Dr Kostaneckiego jest jednoczesnie źródłem do studiów gospodarczych, oraz rzeczowym vademecum przy pracy na odcinku polityki gospodarczej.

A. K.

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — $\text{zł } 15$, półrocznie — $\text{zł } 30$, rocznie — $\text{zł } 60$; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — $\text{zł } 25$, półrocznie — $\text{zł } 50$, rocznie — $\text{zł } 100$

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — $\text{zł } 500$; II i III str. okł. — $\text{zł } 400$; str. zwycz.: 1 str. — $\text{zł } 300$, $\frac{1}{2}$ str. — 200 , $\frac{1}{4}$ str. — $\text{zł } 125$, $\frac{1}{8}$ str. — $\text{zł } 75$. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — $\text{zł } 200$, $\frac{1}{2}$ str. — $\text{zł } 110$, $\frac{1}{3}$ str. — $\text{zł } 80$, $\frac{1}{4}$ str. — $\text{zł } 70$, $\frac{1}{8}$ str. — $\text{zł } 55$, $\frac{1}{16}$ str. — $\text{zł } 40$, $\frac{1}{32}$ str. — $\text{zł } 20$. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Spółki Akcyjnej

„Kolej Elektryczna Warszawa-Młociny-Modlin“, Spółka Akc.

w l i k w i d a c j i

zawiadamiają PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 czerwca 1937 r. o godz. 10.30 odbędzie się w Warszawie, w lokalu Spółki Akcyjnej „Sifa i Światło“, Marszałkowska Nr 94,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie likwidatorów i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu na dz. 31 grudnia 1936 r.;
- 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki z dotychczasowej działalności;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, tj. najpóźniej w dn. 29 maja 1937 r. w biurze Spółki w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej Nr 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucjach kredytowych. 1114a

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki WYROBÓW WELNIANYCH I BAWELNIANYCH
„M. i T. Pikielni“, Spółka Akcyjna w Łodzi

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w poniedziałek dn. 14 czerwca b. r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w lokalu własnym Spółki, w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej Nr 76

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1936 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1936 i udzielenie Zarządowi absolutorium; 4) Podział zysku za 1936 r.; 5) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje swoje w biurze Zarządu Spółki co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. 1273

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Fabryki Sukna A. G. Borst w Zgierzu

podaje do wiadomości, że w dn. 12 czerwca 1937 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu Spółki w Zgierzu przy ul. M. Focha pod Nr 6, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zażalenie Zwyczajnego Zgromadzenia; 2) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia; 3) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, przyjęcie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysku i strat za 1936/7 rok sprawodawczy; 4) Uzupełniające wybory członka Zarządu na miejsce ustępującego, zgodnie z § 17 statutu Spółki; 5) Wybory członków Komisji Rewizyjnej; 6) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży nieruchomości mieszkalnych, maszyn i urządzeń fabrycznych Spółki; 7) Wolne wnioski, zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów w myśl przepisów ustawy.

PP. Akcjonariusze, zamierzający zgłosić dodatkowe wnioski na porządek dzienny, mogą to uczynić najpóźniej na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem, stosownie do art. 54 prawa o spółkach akcyjnych. 1247-21-22

II OGŁOSZENIE

Rada Nadzorcza T-wa Wzajemnych Ubezpieczeń „SNOP“

w W a r s z a w i e

zawiadamia PP. Przedstawicieli Członków T-wa, że w dn. 2 czerwca 1937 r. o godz. 17, w lokalu Związku Ziemiaków w Warszawie, ul. Kredytowa 1, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE PRZEDSTAWICIELI z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie z działalności likwidacyjnej T-wa za 1936 r. oraz bilans na dz. 31/XII 1936 r. i r-k strat i zysków za 1936 r.; 2) Zatwierdzenie budżetu wydatków na 1937 r.; 3) Uchwalenie i ogłoszenie likwidacji T-wa; 4) Wybór członków Komisji Likwidacyjnej.

Na zasadzie § 2 p. 8 ust. drugi i p. 5 ustęp trzeci Rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 10/IX 1930 r. o zastosowaniu przepisów prawa o spółkach akcyjnych do władz oraz do likwidacji towarzystw ubezpieczeń wzajemnych (Dz. Ust. R. P. Nr 66, poz. 528) Przedstawiciele członków korzystają z prawa zgłoszenia na piśmie Zarządowi T-wa dodatkowych spraw na porządek dzienny nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Dodatkowe te sprawy mogą być na żądanie umieszczone w drugim ogłoszeniu o Walnym Zgromadzeniu. 1277

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Mechaniczne „Ursus“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 22 czerwca 1937 r. o godz. 18 w siedzibie Zakładów Mechanicznych „Ursus“, Sp. Akc. w Warszawie przy ul. Terespolskiej Nr 36 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zażalenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły;
- 3) Udzielenie władzom spółki pokwitowania z wykonania obowiązków;
- 4) Wybór 5-ciu członków Rady Nadzorczej;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1937 r.;
- 6) Wolne wnioski.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Zarządzie Spółki najpóźniej do dn. 15 czerwca 1937 r. włącznie i nie będą odebrane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia notariusza lub instytucji kredytowej krajowej, stwierdzające złożenie akcji. 1267-21-22

II OGŁOSZENIE

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Optima“ dla WYROBÓW Czekoladowych i Cukierniczych
W K R A K O W I E

odbędzie się dn. 14 czerwca 1937 r. o godz. 11 przed poł. w biurze Spółki w Krakowie przy ul. Krakusa 7, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu Spółki ze swych czynności;
- 2) Wybory uzupełniające Rady Nadzorczej;
- 3) Przyjęcie do wiadomości rezygnacji dotychczasowych członków Zarządu;
- 4) Wybór nowych członków Zarządu;
- 5) Wniosek na rozwiązanie Spółki;
- 6) Ewentualia.

Zarząd

§ 17. Celem wykonania prawa głosowania należy zgłosić akcje uzasadniające prawo głosowania, najpóźniej na dni 8 przed terminem Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia. 1232a

W myśl artykułu 398 § 2 Kodeksu Handlowego ogłaszamy, iż
Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej pod nazwą

„Żegluga Polska“, Spółka Akcyjna w Gdyni

które odbyło się dn. 13 maja 1937 r. w Warszawie, uchwalilo:
1) Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia w osobie pana Leonarda Możdżeńkiego, Dyrektora Departamentu Morskiego w Ministerstwie Przemysłu i Handlu; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu do działalności Spółki za 1936 r., oraz dorocznego sprawozdania Rady Nadzorczej za tenże rok, utworzenie Funduszu Inwestycyjnego w wysokości zł 807 116.00 na dzień 31 grudnia 1936 r., przelanie kapitału rezerwowego w kwocie zł 40 087.04 do kapitału zapasowego, tudzież upoważnienie Zarządu do dalszego administrowania Funduszem asekuracyjnym; 3) Odpisy na fundusz amortyzacyjny z tyt. amortyzacji statków i holowników, budynków, ruchomości oraz urządzeń technicznych warsztatów reparacyjno-okrętowych i przystani pasażerskiej w Orłowie, w ogólnej sumie zł 1 472 892.00, tudzież odpis na fundusz klasyfikacyjny w kwocie zł 77 250.00, jako też upoważnienie Zarządu do pokrywania z funduszu klasyfikacyjnego wydatków związanych z klasyfikacją statków; 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok sprawozdawczy 1936, wyasygnowanie z zysku za 1936 r. zł 10 000.00 na Fundusz Obrony Morskiej oraz przeniesienie pozostałej części zysku netto za tenże rok w sumie zł 184 465.04 na kapitał zapasowy; 5) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki, tj. Radzie Nadzorczej i Zarządowi, z wykonania przez nie obowiązków w 1936 r., oraz wypłacenie jednorazowego dodatkowego wynagrodzenia członkom Rady Nadzorczej; 6) Ilość członków Rady Nadzorczej na ośmiu oraz wybór tejże Rady na okres jednego roku w osobach: Wincenty Łacki, Dr Zdzisław Borowicz, Robert Cecenowski, Dr Inż. Stefan Kaufman, Mgr. Tadeusz Ocioszyński, Inż. Władysław Rawicz-Szczerbo, Jerzy Tomorowicz, Marian Węgrzynowski; 7) Jednorazowe wynagrodzenie dla członków Komisji Rewizorów, która z ramienia Rady Nadzorczej zbadała sprawozdanie Zarządu oraz bilans i rachunek strat i zysków za 1936 r.; 8) Zatwierdzenie nabycia przez Spółkę statku motorowego „Lewant” oraz zamówienia dwóch nowych statków dla linii bałtyckich; 9) Upoważnienie władz Spółki, tj. Rady Nadzorczej i Zarządu, do nabywania i zbywania w okresie do następnego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki, statków morskich i holowników z prawem obciążania tychże zastawem okrętowym.

Zarząd
Spółki Akcyjnej Żegluga Polska
Feliks Kollat

1271

I OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Przeworsk—Dynów, Spółka Akcyjna

Stosownie do postanowień §§ 10—19 statutu ogłasza się, że
XXV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Przeworsk—Dynów” odbędzie się **dn. 25 czerwca 1937 r. o godz. 10 przed poł.** w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr 1 II p.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1936 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Wybór członków Rady Nadzorczej;

3) Ustalenie ryczałtu na koszty podróży dla członków władz Spółki.

Według postanowień § 20 statutu każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki lub w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie, lub w Kasie Skarbowej I we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 10 czerwca 1937 r. w Zarządzie we Lwowie, ul. Jagiellońska Nr 1.

1274

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zakłady Przemysłowe Drzewne i Metalurgiczne „Horacy”

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że **dn. 21 czerwca 1937 r. o godz. 14** w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego w gmachu Hipoteki przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1936 r.; 3) Powzięcie uchwały o zużyciu wykazanego zysku; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Podwyższenie kapitału zakładowego o zł 150 000.00 do sumy zł 250 000.00, z wyłączeniem dotychczasowych akcjonariuszów od poboru nowych akcji w trybie art. 435 K. H. i w związku z powyższym zmiana § 4 statutu Spółki; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Królewskiej Nr 35 najdalej na tydzień przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia określone w art. 399 Kodeksu Handlowego.

Zarząd zawiadamia, że projektowana zmiana statutu polega na zmianie wysokości kapitału zakładowego i ilości akcji, mianowicie zamiast zł 100 000.00 kapitał będzie wynosił zł 250 000.00, zamiast 1000 sztuk akcji będzie 2500 sztuk akcji. 1286

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej WYROBÓW Bawełnianych S. Rosenblatta w Ł o d z i

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 19 czerwca 1937 r. o godz. 17** w siedzibie Zarządu Spółki w Łodzi przy ul. Kpt. Pilota Żwirki 36 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1936 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r. i udzielenie Zarządowi absolutorium; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza budżetu na 1937 r.; 5) Wybory członków Rady Nadzorczej; 6) Ustalenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej za 1937 r.; 7) Wnioski akcjonariuszów.

Dodatkowe sprawy mogą być zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów do dn. 2 czerwca 1937 r.

Uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu mogą PP. Akcjonariusze, którzy przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą akcje lub zaświadczenia zgodnie z art. 399 K. H. 1282-22-23

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Syndykat Rolniczego Warszawskiego, Spółki Akc. w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w **drugim terminie dn. 10 czerwca 1937 r. o godz. 18** w lokalu Spółki Warszawa, Kopernika 30.

Porządek dzienny:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1936 r. oraz udzielenie absolutorium Komisji Likwidacyjnej; 4) Budżet na 1937 r.; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia; 6) Wolne wnioski.

Zgromadzenie to będzie prawomocne bez względu na ilość obecnych.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki akcje lub świadectwa depozytowe polskich instytucji kredytowych najpóźniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem. 1292

Kolej Lokalna Tarnów—Szczucin, Spółka Akcyjna

Stosownie do postanowień §§ 10—19 statutu ogłasza się, że
XXVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Tarnów—Szczucin” odbędzie się dn. 19 czerwca 1937 r. o godz. 8.30 przed poł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr 1.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 stycznia 1936 do 31 grudnia 1936 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Wybór członków Rady Nadzorczej;

3) Ustalenie ryczałtu na koszty podróży dla członków władz Spółki.

Według postanowień § 20 statutu każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki lub w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie, i nie będzie odebrana przed ukończeniem legoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 3 czerwca 1937 r. w Zarządzie we Lwowie, ul. Jagiellońska Nr 1.

1275

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Akcyjny Bank Hipoteczny

zawiadamia, że

SZESĆDZIESIĄTE DZIEWIĄTE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

odbędzie się we wtorek dn. 22 czerwca 1937 r. o godz. 10 przed poł. w gmachu Akcyjnego Banku Hipotecznego we Lwowie, pl. Halicki 15, z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 r.; 2) Powzięcie uchwały co do przeznaczenia zysku; 3) Udzielenie władzom Banku pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 4) Uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej; 5) Ewent. wnioski.

PP. Akcjonariusze, mający zamiar wziąć udział w tym Walnym Zgromadzeniu, zechcą przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia, a na czas aż do ukończenia Walnego Zgromadzenia, złożyć w Kasie Głównej Akc. Banku Hipotecznego we Lwowie swe akcje lub zaświadczenia, wydane w myśl art. 399 Kodeksu Handlowego na dowód analogicznego złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej.

1281-22-23

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Towarzystwa Ubezpieczeń „Europa”, Spółka Akc. w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 16 czerwca 1937 r. o godz. 18 w lokalu Towarzystwa przy ul. Marszałkowskiej Nr 136 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1936 r. i otwarcia likwidacji oraz rachunku strat i zysków na dz. 31/XII 1936 r.; 4) Udzielenie pełnomocnictw dla Komisji Likwidacyjnej do sprzedaży nieruchomości Towarzystwa; 5) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 6) Budżet wydatków na 1937 r.; 7) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć w biurze Towarzystwa, Warszawa, ul. Marszałkowska Nr 136, akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

1296

Komisja Likwidacyjna

Lubelskiego Syndykatu Rolniczego, Spółki Akcyjnej w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 czerwca 1937 r. o godz. 17 w gmachu Banku Gospodarstwa Krajowego, Oddziału w Lublinie przy ul. Krakow. Przedm. Nr 64 odbędzie się

ZWYCZAJNE ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE

PP. Akcjonariuszów z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania; 2) Wybór prezydium, 3) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej za 1936 r.; 4) Odczytanie bilansu i r-ku zysków i strat za 1936 r.; 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 6) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1936 r. oraz pokwitowanie Komisji Likwidacyjnej z czynności za 1936 r.; 7) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1937 r.; 8) Sprawy związane z ewentualnym zniesieniem stanu likwidacji Syndykatu; 9) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej i określenie ich wynagrodzenia; 10) Wolne wnioski o charakterze porządkowym.

Lubelski Syndykat Rolniczy Sp. Akc. w likwidacji w Lublinie
1140-20-22

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Polska Fabryka Siatki Jednolitej St. Hr. Ledóchowski”

Spółka Akcyjna w Warszawie

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się dn. 10 czerwca 1937 r. o godz. 18 w siedzibie Spółki przy ul. Przemysłowej Nr 26 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia, wybór Przewodniczącego i Sekretarza; 2) Sprawozdanie Zarządu i projekt działalności na rok bieżący; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, oraz rachunku strat i zysków za 1936 r.; 4) Udzielenie absolutorium dla władz Spółki; 5) Wybór Zarządu, oraz członków Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Zezwolenie na sprzedaż części nieruchomości; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w Spółce swe akcje, względnie świadectwa depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 59 prawa o Spółkach Akcyjnych.

1293

Zarząd firmy

„Tartaki” Przedsiębiorstwo Drzewne, Spółka Akc. w Chodorowie

ogłasza po myśli artykułu 398 § 2 Kod. Handl., że na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów odbytym w dn. 8 maja 1937 r.

uchwalono

przyjąć do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, zatwierdzić bilans za 1936 r., a wykazanego zysku w kwocie zł 27 gr 48 na razie nie rozdzielać.

Zatwierdzono kontrakt dzierżawy tartaku w Chodorowie i wybrano członkami Rady Nadzorczej Dra Leona br. de Vaux, Elżbietę ks. Lubomirską, Eugeniusza ks. Lubomirskiego de Vaux, Erykę ks. Lubomirską de Vaux i Stefana ks. Lubomirskiego.

1290

II OGŁOSZENIE

Zarząd Mechanicznej Cegielni Dąbrówka Wilanowska St. Rostkowski

SPÓŁKA AKCYJNA

zwołuje niniejszym

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

na dz. 31 maja 1937 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu Spółki, Warszawa, ul. Smolna 19, z porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków; 5) Udzielenie Zarządowi absolutorium; 6) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

1278

Kolej Lokalna Drohobycz—Truskawiec, Spółka Akc.

w likwidacji

Stosownie do postanowień §§ 10—19 statutu ogłasza się, że
NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej w likwidacji „Kolej Lokalna Drohobycz—Truskawiec” odbędzie się dn. 23 czerwca 1937 r. o godz. 10.30 przed poł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr 1, II p.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania likwidatorów z czynności oraz ostatecznych rachunków z ukończonej likwidacji Spółki i udzielenie absolutorium likwidatorom i Radzie Nadzorczej (Komisji Rewizyjnej);

2) Zatwierdzenie ukończenia likwidacji Spółki i uchwała o jej rozwiązaniu oraz upoważnienie likwidatorów do dokonania końcowych czynności, związanych z likwidacją i rozwiązaniem Spółki;

3) Podział majątku Spółki;

4) Uchwała co do oddania w przechowanie ksiąg i dokumentów Spółki;

5) Uchwała co do ostatecznych kosztów likwidacji i rozwiązania Spółki.

Według postanowień § 20 statutu każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki lub w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie, i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 4 czerwca 1937 r. w Zarządzie we Lwowie, ul. Jagiellońska Nr 1, II p.

1309

Likwidatorzy

I OGŁOSZENIE

Stosownie do przepisów prawa

Likwidatorzy firmy „Fabryka Cykorii Łabędź”, Spółka Akc.

w Łabędziu, poczta Działoszyce, woj. kieleckie

zawiadamiają, że dn. 22 czerwca 1937 r. o godz. 13 w kancelarii Notariusza Jerzego Pomykalskiego w Warszawie przy ul. Kapucyńskiej 6 (gmach Hipoteki) odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

likwidowanej Spółki z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie bilansu otwarcia i zamknięcia likwidacji i sprawozdania likwidatorów;

2) Zatwierdzenie bilansu otwarcia i zamknięcia likwidacji i sprawozdania oraz skwitowanie likwidatorów ze złożonych rachunków likwidacji;

3) Powzięcie uchwały w przedmiocie rozwiązania Spółki oraz wykreślenia jej z Rejestru Handlowego. 1314

I OGŁOSZENIE

We wtorek dn. 15 czerwca 1937 r. o godz. 12 odbędzie się w Katowicach w lokalu biurowym Lignozy, Spółki Akcyjnej przy ul. Dworcowej 13

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW**Lignozy, Spółki Akcyjnej w Katowicach**

z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1936;

2) Zatwierdzenie zamknięć rachunkowych za rok operacyjny 1936 i podział czystego zysku;

3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje swoje lub też kwity na akcje zdeponowane w banku lub u notariusza wraz z pisemnym wykazem co najmniej 3 dni przed Walnym Zgromadzeniem w kasie Spółki w Katowicach przy ul. Dworcowej 13. O złożeniu akcji wzgl. kwitów na akcje wystawia się zaświadczenie, służące jako legitymacja do wstępu na Walne Zgromadzenie i jako dowód ilości głosów.

Katowice, dn. 24 maja 1937 r.

1302-22-23

Zarząd:
Szefer

We wtorek dn. 15 czerwca 1937 r. o godz. 12.30 odbędzie się w Katowicach w lokalu biurowym Lignozy, Spółki Akcyjnej przy ul. Dworcowej 13

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW**Lignozy, Spółki Akcyjnej w Katowicach**

z następującym porządkiem obrad:

1) Powzięcie uchwały w sprawie funduszu do dyspozycji PP. Akcjonariuszów;

2) Udzielenie upoważnienia do podjęcia inwestycji w związek z zamierzoną budową nowej wytwórni.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje swoje lub też kwity na akcje zdeponowane w banku lub u notariusza wraz z pisemnym wykazem co najmniej 3 dni przed Walnym Zgromadzeniem w kasie Spółki w Katowicach przy ul. Dworcowej 13. O złożeniu akcji wzgl. kwitów na akcje wystawia się zaświadczenie, służące jako legitymacja do wstępu na Walne Zgromadzenie i jako dowód ilości głosów.

Katowice, dn. 24 maja 1937 r.

Zarząd:
Szefer

1301-22-23

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że wskutek niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia wyznaczonego pierwotnie na dz. 28 maja 1937 r.

POWTOŃNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW ważne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji odbędzie się w dn. 21 czerwca 1937 r., tj. w poniedziałek o godz. 11 rano w sali sesyjnej Towarzystwa w Warszawie, przy ul. Jasnej Nr 4 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Zgromadzenia;

2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 r.;

3) Powzięcie uchwały o podziale zysków;

4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;

5) Zatwierdzenie budżetu na 1937 r. oraz ustalenie wysokości wynagrodzenia dla Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na 1937 r.;

6) Wybory do Zarządu i do Rady Nadzorczej Spółki;

7) Zezwolenie członkom władz Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń, Spółki Akcyjnej, na uczestnictwo we władzach innych towarzystw ubezpieczeń;

8) Wnioski PP. Akcjonariuszów, o ile będą zgłoszone na piśmie Zarządowi Spółki z zachowaniem przepisów art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, powinni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia, z zachowaniem przepisów art. 399 Kodeksu Handlowego. 1305

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Zakładów Ceramicznych „Dziewulski i Lange”
SPÓŁKA AKCYJNA**

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

NADZWYCZAJNE OGÓLNE ZEBRANIE

odbyć się mające w dn. 21 czerwca 1937 r. o godz. 17 w biurze Zarządu w Warszawie, Al. Jerozolimska 34.

Porządek dzienny:

1) Podwyższenie kapitału akcyjnego przez wydanie nowych emisji akcji Spółki, oraz ustalenie warunków emisji; 2) Zmiana § 5 statutu Spółki: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 1 800 000.00, podzielonych na 7 200 akcji po zł 250 każda akcja”, który otrzymuje brzmienie: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 2 700 000.00, podzielonych na 10 800 akcji po zł 250 każda akcja”.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną przyjąć udział w powyższym zebraniu raczą, zgodnie z art. 59 prawa z dn. 22 marca 1928 r., złożyć w biurze Zarządu akcje swoje lub kwity na akcje zdeponowane w instytucjach bankowych najpóźniej do dn. 14 czerwca b. r. 1315

Zarząd Spółki „Chodorów” Spółka Akcyjna dla Przemysłu Cukrowniczego w Chodorowie

zgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej z dn. 15 września 1936 r. pkt. 4 zawiadamia, że w dn. 26 czerwca 1937 r. (sobota) o godz. 11 rano odbędzie się w sali posiedzeń firmy „Polsot” Polska Spółka dla Obrótu Towarowego, S. A. we Lwowie, ul. Szajnochy L. 2, I p.

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Uzgodnienie dotychczasowego statutu Spółki z brzmieniem Kodeksu Handlowego z dn. 27/VI 1934 r. i w tym celu uchylene go począwszy od § 1 do § 42, oraz uchwalenie statutu Spółki w nowej redakcji, wedle następującego brzmienia:

STATUT

Spółki Akcyjnej pod firmą
„Chodorów” Spółka Akcyjna dla Przemysłu Cukrowniczego
W CHODOROWIE

I. — Firma, siedziba i przedmiot przedsiębiorstwa Spółki

§ 1

Spółka powstała i została zarejestrowana dnia 20 stycznia 1913 r.

Założycielami jej byli: Bank Przemysłowy dla Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim, noszący później firmę Polski Bank Przemysłowy i Kazimierz Baron de Vaux, właściciel dóbr w Chodorowie.

§ 2

Firma Spółki brzmi: „Chodorów” Spółka akcyjna dla przemysłu cukrowniczego w Chodorowie.

§ 3

Siedzibą Spółki jest miasto Chodorów w Województwie Lwowskim. — Spółka jest zarejestrowana w Sądzie Okręgowym w Brzeżanach.

§ 4

Przedmiotem przedsiębiorstwa Spółki jest: fabrykacja i rafinowanie cukru, sprzedaż cukru, prowadzenie gospodarstw rolnych i plantacji buraka cukrowego, oraz w ogóle działalność przemysłowa i handlowa w zakresie cukrownictwa, z uwzględnieniem wszelkich produktów przetwórczych, pochodnych, ubocznych i odpadkowych, jako to: przetworów cukrowych, karmy dla bydła, nawozów, artykułów chemicznych, spirytusu, drożdży itp.

Spółka władna jest nabywać, posiadać i dzierżawić nieruchomości miejskie i ziemskie, zakładać, dzierżawić i prowadzić fabryki i zakłady przemysłowo-handlowe, oraz gospodarstwa rolne, posiadać oddziały, biura, agentury, składy i zakłady sprzedaży, jak również mieć udziały i akcje w innych przedsiębiorstwach.

Spółka może działać zarówno w obrębie Rzeczypospolitej Polskiej, jako też i zagranicą.

§ 5

Czas trwania Spółki jest nieograniczony.

II. — Kapitał Akcyjny

§ 6

Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 9 375 000.00 (dziewięć milionów trzysta siedemdziesiąt pięć tysięcy) i jest podzielony na 93 750 sztuk akcji na okaziciela po zł 100 (sto) nominalnej wartości każda.

§ 7

Spółka może podwyższyć kapitał akcyjny w drodze emisji nowych akcji.

Podwyższenie kapitału akcyjnego może być dokonane jedynie na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia.

§ 8

Spółka może emitować obligacje.

Emisja obligacji wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia.

III. — Władze Spółki

§ 9

Władzami Spółki są:

a) Zarząd,

b) Rada Nadzorcza,
c) Walne Zgromadzenie.

Zarząd

§ 10

Zarząd Spółki składa się:

1) z Prezesa Zarządu i dwóch członków,
2) lub tylko z dwóch członków,

mianowanych w jednym i w drugim wypadku przez Radę Nadzorczą spośród akcjonariuszów, lub spoza ich grona.

Prezes Zarządu zostaje mianowany przez Radę Nadzorczą na lat trzy, zaś członkowie Zarządu na przeciąg jednego, dwu lub trzech lat, wedle każdorazowej uchwały Rady Nadzorczej, która też postanawia, czy Zarząd fungować będzie w składzie Prezesa i dwu członków, czy też tylko w zespole dwu członków z nadzorem delegata Rady Nadzorczej.

Jeżeli Zarząd składa się z dwu członków, wówczas Rada Nadzorcza musi powierzyć jednemu ze swoich członków stały bezpośredni nadzór nad działalnością Zarządu, a to na warunkach określonych w § 20 i 21.

Mandaty członków Zarządu wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia, zatwierdzającego sprawozdanie, bilans i rachunek zysków i strat za ostatni rok ich urzędowania; winni oni jednak pełnić swe czynności i po tym Walnym Zgromadzeniu aż do czasu, dopóki Rada Nadzorcza nie zamianuje ich następców.

Ustępujący członkowie Zarządu mogą być ponownie powołani.

§ 11

Podstawą stosunku służbowego członków Zarządu są umowy służbowe, zawarte między poszczególnymi członkami Zarządu a Spółką. W umowach pomiędzy Spółką a członkami Zarządu, tudzież we wszelkich sprawach i sporach z nimi, reprezentują Spółkę Rada Nadzorcza, lub pełnomocnicy, powołani uchwałą Walnego Zgromadzenia. Umowy te winny być zawarte na piśmie w ciągu dni 14 po ustanowieniu każdego z członków Zarządu.

Wynagrodzenie członków Zarządu może polegać na poborach stałych oznaczonych w sumie zgóry określonej, jak i na udziale w zysku Spółki. (Gwarantowana lub niegwarantowana tantiemą).

Prócz powyższego wynagrodzenia, określonego w umowach służbowych, Walne Zgromadzenie może przyznać Zarządowi lub poszczególnym jego członkom remuneration z czystego zysku bilansowego.

§ 12

Członkowie Zarządu mogą być każdej chwili odwołani zarówno przez Radę Nadzorczą, jak i na skutek uchwały Walnego Zgromadzenia, co jednak nie uwłacza ich rozszczeniu z tytułu umowy o pracę.

§ 13

Zarząd prowadzi interesy Spółki i zarządza jej majątkiem, oraz reprezentuje Spółkę wobec władz sądowych i administracyjnych.

Wobec Spółki są członkowie Zarządu ograniczeni postanowieniami zarówno Kodeksu Handlowego, jak i niniejszego statutu, oraz uchwałami Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej.

§ 14

Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki, konieczne jest współdziałanie dwu członków Zarządu, lub jednego członka Zarządu i prokurenta.

Firma Spółki podpisywana będzie w ten sposób, iż pod wydrukowanym, wyciśniętym lub wypisanym brzmieniem firmy, położą swoje podpisy dwaj członkowie Zarządu, lub jeden członek Zarządu i prokurent. Prokurenci winni zawsze dołączać do swego podpisu dodatek wskazujący prokurę.

§ 15

Uchwały Zarządu winny być protokołowane. Ponadto protokoły winny stwierdzać porządek obrad, imiona i nazwiska obecnych członków Zarządu, ilość oddanych głosów za poszczególnymi uchwałami, oraz odrębne zdania. Protokoły podpisują wszyscy obecni.

§ 16

Członek Zarządu Spółki nie może bez zezwolenia Rady Nadzorczej zajmować się interesami konkurencyjnymi, ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako spółnik jawny lub członek władz.

§ 17

W razie sprzeczności interesów Spółki z osobistymi interesami członka Zarządu, jego małżonki, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, powinien członek Zarządu wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw i zażądać zaznaczenia tego w protokole.

Rada Nadzorcza

§ 18

Rada Nadzorcza składa się co najmniej z 5, a co najwyżej z 7 członków wybranych przez Walne Zgromadzenie spośród akcjonariuszy lub spoza ich grona, na okres lat trzech.

W razie śmierci lub ustąpienia jednego z członków Rady Nadzorczej przed upływem kadencji, Rada Nadzorcza może kooptować członka Rady Nadzorczej na czas do najbliższego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

Członkowie Zarządu, likwidatorowie i pracownicy Spółki nie mogą być równocześnie członkami Rady Nadzorczej.

Ustępujący członkowie Rady mogą być ponownie wybierani. Mandaty członków Rady Nadzorczej wygasają automatycznie z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia, zatwierdzającego sprawozdanie, bilans i rachunek strat i zysków za ostatni rok ich urzędowania.

Bezpośrednio po Walnym Zgromadzeniu, na którym został dokonany wybór członków Rady, Rada Nadzorcza konstituuje się, wybierając ze swego grona prezesa, oraz dwu wiceprezów. Ci ostatni pełnią zastępczo funkcje prezesa Rady Nadzorczej w razie jego nieobecności, lub z jego upoważnienia. O pierwszeństwie do pełnienia funkcji wiceprezesa rozstrzyga upoważnienie prezesa, a w braku tegoż — starszeństwo wieku.

W razie wakansu na stanowisko prezesa lub wiceprezesa, Rada Nadzorcza dokona nowego wyboru na opróżnione stanowisko.

§ 19

Rada Nadzorcza wykonywa stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich gałęziach przedsiębiorstwa.

Do szczególnych obowiązków Rady Nadzorczej należy badanie bilansu, oraz rachunku zysków i strat, zarówno co do zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym, badanie sprawozdania Zarządu, tudzież wniosków Zarządu co do podziału zysków i pokrycia strat, oraz składanie Walnemu Zgromadzeniu dorocznego sprawozdania piśmiennego z wyników powyższego badania.

W celu wykonywania powyższych czynności Rada Nadzorcza może przeglądać każdy dział czynności Spółki, żądać od Zarządu i pracowników Spółki sprawozdań i wyjaśnień, dokonywać rewizji majątku, tudzież sprawdzać księgi i dokumenty.

§ 20

Ponadto do kompetencji Rady Nadzorczej należy:

1) powoływanie członków Zarządu i oznaczenie okresu ich kadencji (§ 10 ustęp 2),

2) udzielanie Zarządowi na jego wniosek zezwolenia na nadanie prokury,

3) odwoływanie, oraz zawieszanie z ważnych powodów w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu,

4) delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, nie mogących sprawować swoich czynności, przy czym w razie odwołania, zawieszenia w czynnościach, ustąpienia lub stałej niemożności sprawowania czynności przez członków Zarządu, Rada Nadzorcza winna niezwłocznie przedsięwziąć odpowiednie kroki, celem uzupełnienia składu Zarządu,

5) w wypadku, gdy Zarząd został ukonstytuowany w składzie dwu osób, delegowanie członka Rady Nadzorczej do wykonywania stałego bezpośredniego nadzoru nad działalnością tego Zarządu (§ 10 ust 2),

6) zwalnianie członków Zarządu od zakazu konkurencyjnego,

7) uchwalanie regulaminów Rady Nadzorczej i dla Zarządu,

8) zastępowanie Spółki we wszystkich sprawach i sporach z członkami Zarządu, tudzież przy zawieraniu umów między Spółką, a członkami Zarządu, jeżeli Walne Zgromadzenie nie ustanowi innych zastępców,

9) zwoływanie Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, jeżeli Zarząd nie zwoła tegoż w czasie przez statut wymaganym, oraz Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, ilekroć zwołanie tegoż Rada uzna za wskazane, a Zarząd nie zwoła Zgro-

madzenia w ciągu dwu tygodni od zgłoszenia odpowiedniego żądania przez Radę Nadzorczą,

10) rozpatrywanie i zatwierdzanie planu gospodarczego, budżetu, oraz głównych wytycznych polityki produkcji i sprzedaży,

11) zatwierdzenie zasad ważniejszych planów inwestycyjnych,

12) uchwalanie własnych wniosków na Walne Zgromadzenie, oraz opiniowanie wniosków na Walne Zgromadzenie, zgłoszonych przez Zarząd, lub akcjonariuszy,

13) decyzje i czynności we wszystkich sprawach zastrzeżonych w Kodeksie Handlowym, lub w statucie wyłącznej kompetencji Rady Nadzorczej.

§ 21

Rada Nadzorcza wykonywa swe czynności zbiorowo, może jednak powierzyć poszczególnym swoim członkom stałe specjalne funkcje przy bezpośrednim nadzorze działalności Zarządu.

Za te specjalne stałe czynności nadzorcze członkowie Rady Nadzorczej otrzymują osobne stałe miesięczne wynagrodzenie, przy czym ustalenie tego wynagrodzenia jest pozostawione decyzji Walnego Zgromadzenia.

Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują wynagrodzenie, którego wysokość oznacza Walne Zgromadzenie.

Oprócz powyższego wynagrodzenia, otrzymują członkowie Rady Nadzorczej marki obecności, uchwalone przez Walne Zgromadzenie, oraz zwrot kosztów podróży.

§ 22

Posiedzenia Rady Nadzorczej zwołuje Prezes lub urzędujący jego zastępca, ilekroć tego wymagają sprawy Spółki. Prezes względnie jego zastępca są jednakowoż zobowiązani zwołać posiedzenie Rady, jeżeli tego zażąda pisemnie przynajmniej trzech członków Rady Nadzorczej. W tym wypadku należy zwołać Radę najpóźniej w ciągu 8 dni od dnia doręczenia tego żądania, zaś posiedzenie Rady Nadzorczej winno być wyznaczone na jeden z następnych ośmiu dni.

Posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się w siedzibie Spółki lub w miejscowości, przez zwołującego każdorazowo wskazanej.

Do ważności uchwał Rady Nadzorczej konieczne jest zaproszenie w stosownym czasie wszystkich, a obecność przynajmniej trzech członków Rady Nadzorczej.

Zaproszenia pisemne, zawierające porządek dzienny, winny być wysłane co najmniej na trzy dni przed odbyciem posiedzenia.

W wypadkach nagłych termin ten nie obowiązuje, przy czym wystarczy zaproszenie ustne, telefoniczne, lub telegraficzne.

Uchwały zapadają bezwzględna większością głosów obecnych. W razie równości głosów rozstrzyga głos Prezesa, lub zastępującego go wiceprezesa Rady Nadzorczej.

Do ważności uchwał w przedmiocie przedstawienia Walnemu Zgromadzeniu wniosków w sprawie zmiany statutu, powiększenia lub zmniejszenia kapitału akcyjnego, fuzji Spółki, i jej rozwiązania, konieczną jest obecność przynajmniej $\frac{2}{3}$ wszystkich członków Rady Nadzorczej.

§ 23

Z każdego posiedzenia Rady Nadzorczej spisuje się protokół. Do protokołów Rady stosuje się odpowiednio przepisy o protokołach Zarządu.

§ 24

Bez wyraźnego zezwolenia Spółki nie wolno członkom Rady Nadzorczej, delegowanym do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru, zajmować się interesami konkurencyjnymi, ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej, w charakterze spółnika jawnego lub członka władz.

Do udzielenia takiego zezwolenia imieniem Spółki powołane jest Walne Zgromadzenie.

Do zawierania wszelkich interesów handlowych i prawnych między Spółką, a członkiem Rady Nadzorczej, potrzebne jest zezwolenie Walnego Zgromadzenia.

Walne Zgromadzenie

§ 25

Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne.

§ 26

Zwyczajne Walne Zgromadzenie winno się odbyć w ciągu pięciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego. Przedmiotem Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia powinno być:

1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za ubiegły rok obrotowy,

2) powzięcie uchwały o podziale zysków lub o pokryciu strat,

3) udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków.

Przedmiotem Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia mogą być także inne sprawy.

§ 27

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje się:

1) gdy Zarząd lub Rada Nadzorcza uznają to za wskazane,
2) w wykonaniu uchwały Walnego Zgromadzenia, nakazującej zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

3) na żądanie akcjonariuszy, reprezentujących co najmniej 1/10 część kapitału akcyjnego. Żądanie takie winno być zgłoszone z góry na ręce Zarządu, ze wskazaniem spraw, które mają być rozpatrzone i udowodnieniem posiadanych ilości akcji.

4) w przypadkach szczególnych, przewidzianych w Kodeksie Handlowym.

§ 28

Prócz spraw wymienionych w § 26 należy do Walnego Zgromadzenia:

1) wybór i odwołanie członków Rady Nadzorczej i oznaczenie ilości członków Rady na daną kadencję,

2) oznaczenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej,

3) zmiana statutu,

4) podwyższenie lub obniżenie kapitału akcyjnego,

5) emisja obligacji,

6) tworzenie kapitałów rezerwowych,

7) użycie kapitałów zapasowego i rezerwowych, z zastrzeżeniem postanowienia art. 427 § 5 Kodeksu Handlowego,

8) zbycie lub wydzierżawienie całego przedsiębiorstwa Spółki, oraz ustanowienie na nim prawa użytkownika,

9) zbycie nieruchomości fabrycznych Spółki,

10) zmiana przedmiotu przedsiębiorstwa Spółki,

11) połączenie Spółki z inną Spółką,

12) rozwiązanie Spółki, oznaczenie sposobu likwidacji i wybór likwidatorów,

13) wszelkie postanowienia dotyczące roszczeń o naprawie szkody, wyrządzonej przy sprawowaniu Zarządu lub nadzoru,
14) inne sprawy, zastrzeżone w Kodeksie Handlowym wyłączonej kompetencji Walnego Zgromadzenia.

Poza tym przedmiotem uchwał Walnego Zgromadzenia są także wszelkie sprawy, które zostaną mu przez Radę Nadzorczą lub Zarząd przekazane, oraz sprawy umieszczone w trybie art. 394 § 1 K. H. na porządku obrad Walnego Zgromadzenia na żądanie akcjonariuszów, reprezentujących nie mniej niż 1/10 część kapitału akcyjnego.

§ 29

Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd, o ile Kodeks Handlowy lub statut (§ 20) nie przewiduje w poszczególnych wypadkach zwołanie go przez Radę Nadzorczą, lub inne organa i osoby.

Walne Zgromadzenie zwołuje się przez dwukrotne ogłoszenia. Pierwsze ogłoszenie w „Monitorze Polskim” powinno być dokonane przynajmniej na trzy tygodnie, a drugie przynajmniej na 10 dni przed terminem Zgromadzenia.

W ogłoszeniach należy oznaczyć dzień, godzinę i miejsce odbycia Walnego Zgromadzenia, oraz szczegółowy porządek obrad. W wypadku zamierzonej zmiany statutu, powołać należy dotychczas obowiązujące artykuły, jakoteż podać treść projektowanych zmian.

Akcjonariusz, który złoży w Spółce przynajmniej jedną akcję, może żądać zawiadomienia go listem poleconym, wysłanym najpóźniej równocześnie z pierwszym ogłoszeniem, o terminie i porządku obrad Walnego Zgromadzenia, a następnie o powziętych uchwałach.

§ 30

Walne Zgromadzenia odbywają się w Chodorowie, we Lwowie, lub Warszawie, wedle wyboru Zarządu, względnie organu lub osób, zwołujących dane Zgromadzenie.

§ 31

Akcje na okaziciela dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, o ile zostaną złożone w Spółce lub innym miejscu, oznaczonym przez Radę Nadzorczą, przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż. Akcjonariusze otrzymają na złożone akcje bisemne poświadczenie, które mają równocześnie służyć jako legitymacja do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu. Poświadczenia owe opiewają na nazwisko i mają podawać ilość głosów, przysługujących danemu akcjonariuszowi. Legitymacja służyć może tylko osobie w niej wymienionej, lub jej pełnomocnikowi.

Zamiast akcji, mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej, oraz takiej zagranicznej, na którą zezwoli Mi-

nister Skarbu i która będzie wymieniona w ogłoszeniach o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Zaświadczenie winno wymieniać liczby akcji i stwierdzać, że akcje te nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

§ 32

Lista akcjonariuszów, uprawnionych do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, podpisana przez Zarząd, obejmująca imiona i nazwiska uprawnionych, miejsce zamieszkania, ilość akcji, tudzież ilość głosów, powinna być wyłożona w lokalu Zarządu przez trzy dni powszednie przed odbyciem Zgromadzenia. Akcjonariusz może przeglądać listę w lokalu Spółki, oraz zażądać odpisu listy za zwrotem kosztów sporządzenia.

Akcjonariusz ma prawo żądać wydania odpisu wniosków w sprawach objętych porządkiem obrad, w ciągu tygodnia przed Walnym Zgromadzeniem.

§ 33

Walne Zgromadzenie jest zdolne do powzięcia uchwał bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji, o ile Kodeks Handlowy lub statut w poszczególnych wypadkach nie stanowią inaczej.

§ 34

Akcjonariusze mogą uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, oraz wykonywać prawo głosu osobiście, lub przez pełnomocników.

Osoby prawne, małoletni i ubezwłasnowolnieni uczestniczą w Walnym Zgromadzeniu przez zastępców prawnych, lub ich pełnomocników.

Członkowie Zarządu i pracownicy Spółki jak również członkowie Rady Nadzorczej, delegowani do wykonywania czynności członków Zarządu, nie mogą być pełnomocnikami na Walnym Zgromadzeniu.

Pełnomocnictwo winno być udzielone na piśmie, pod rygorem nieważności i dołączone do protokołu.

§ 35

Walne Zgromadzenie otwiera Prezes Rady Nadzorczej lub jeden z jego zastępców, a na wypadek przeszkody członek Rady Nadzorczej przez nią do tego każdorazem upoważniony, po czym spośród osób uprawnionych do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu — Zgromadzenie wybiera przewodniczącego.

Przewodniczący nie ma prawa zmieniać porządku obrad, ani też usuwać poszczególnych przedmiotów z tegoż.

§ 36

W przedmiotach, nie objętych porządkiem dziennym, uchwały powziąć nie można.

Wniosek o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia i inne wnioski o charakterze porządkowym, mogą być uchwalone, chociaż nie były umieszczone na porządku obrad.

§ 37

Lista obecności, zawierająca spis uczestników Walnego Zgromadzenia, z wymienieniem ilości akcji, które każdy z nich przedstawia i służących im głosów, podpisana przez przewodniczącego Zgromadzenia, powinna być sporządzona niezwłocznie po wyborze przewodniczącego i wyłożona podczas Zgromadzenia.

§ 38

Każda akcja stuzłotowa daje na Walnym Zgromadzeniu prawo do jednego głosu.

§ 39

Uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają bezwzględna większością oddanych głosów, jeżeli statut niniejszy i przepisy Kodeksu Handlowego w poszczególnych wypadkach nie stanowią inaczej.

Uchwały w przedmiocie zmian statutu, rozwiązania Spółki (z wyjątkiem przypadku przewidzianego w art. 430 K. H.), połączenia jej z inną spółką, podwyższenia lub obniżenia kapitału akcyjnego, emisji obligacji i zbycia przedsiębiorstwa Spółki, zapadają większością przynajmniej 3/4 oddanych głosów.

Do powzięcia uchwały o zmianie przedmiotu przedsiębiorstwa wymagana jest większość 2/3 oddanych głosów, przy obecności osób, reprezentujących przynajmniej połowę kapitału akcyjnego.

Taka uchwała może być powzięta jedynie w drodze jawnego, imiennego głosowania, oraz powinna być pod nieważnością w ciągu 7 dni od daty jej powzięcia ogłoszona w „Monitorze Polskim”.

W powyższy sposób powzięta uchwała zwalnia od obowiązku wykupna akcji akcjonariuszów, sprzeciwiających się uchwałom.

§ 40

Akcjonariusze nie mogą ani osobiście, ani przez pełnomocników, ani też jako pełnomocnicy innych osób głosować przy

powzięciu uchwał, dotyczących ich odpowiedzialności wobec Spółki z jakiegokolwiek tytułu, przyznania im wynagrodzenia, tudzież umów i sporów między nimi a Spółką.

§ 41

Głosowanie jest jawne. Tajne głosowanie zarządza się przy wyborach, oraz nad wnioskami o usunięcie członków władz Spółki, lub likwidatorów, o pociągnięciu ich do odpowiedzialności, jak również w sprawach osobistych. Poza tym należy zarządzić tajne głosowanie na żądanie choćby jednego z obecnych.

Tajne głosowanie odbywa się kartkami.

Przewodniczący głosuje, jeżeli jest akcjonariuszem z uprawnieniem do głosowania.

Przy wyborach, jeżeli w pierwszym głosowaniu nie osiągnie się bezwzględnej większości oddanych głosów, wówczas winien nastąpić wybór ściślejszy między kandydatami, którzy w pierwszym głosowaniu otrzymali kolejno największą lecz niewystarczającą ilość głosów. Do wyboru ściślejszego stają kandydaci w liczbie co najwyżej podwójnej w stosunku do ilości osób mających być wybranymi. Na wypadek równości głosów przy powtórnym wyborze, rozstrzyga losowanie, które zarządza przewodniczący.

§ 42

Uchwały Walnego Zgromadzenia powinny być protokołowane przez notariusza pod rygorem ich nieważności.

Odpis protokołu Zarząd wniesie do księgi protokołów. Akcjonariusze mogą przeglądać księgę protokołów, mogą także żądać wydania poświadczonych przez Zarząd odpisów uchwał.

IV. — Rachunkowość Spółki

§ 43

Członkowie Zarządu odpowiadają za należyte prowadzenie księgowości Spółki.

§ 44

Rok obrotowy Spółki rozpoczyna się pierwszego lipca, a kończy się trzydziestego czerwca następnego roku.

§ 45

Zarząd obowiązany jest w przeciągu trzech miesięcy po upływie roku obrotowego sporządzić i złożyć Radzie Nadzorczej do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego, rachunek zysków i strat za rok ubiegły, oraz dokładne pisemne sprawozdanie z działalności Zarządu w tym okresie.

Dokumenty powyższe powinny być podpisane przez wszystkich członków Zarządu. Odmowa podpisu powinna być uмотywowana.

Odpisy sprawozdania łącznie z bilansem i rachunkiem zysków i strat oraz z odpisem sprawozdania Rady Nadzorczej, będą wydawane akcjonariuszom na ich żądanie w ciągu dwu tygodni przed Walnym Zgromadzeniem.

§ 46

Z wartości książkowej inwestycji, przeznaczonych do stałego użytku, wymienionych w art. 423 § 1 K. H. corocznie należy czynić odpisy na umorzenie, które odpowiadać będą zmniejszonej wartości tych inwestycji wskutek zużycia, istnienia praw osób trzecich, upływu czasu itp.

§ 47

Na pokrycie strat bilansowych należy tworzyć kapitał zapasowy, do którego przelewa się przynajmniej osiem od stałego zysku rocznego, dopóki kapitał ten nie osiągnie przynajmniej jednej trzeciej części kapitału akcyjnego.

Ponadto do kapitału zapasowego należy przelewać nadwyżki i dopłaty, wymienione w §§ 2 i 3 art. 427 K. H.

Walne Zgromadzenie może uchwalić tworzenie jeszcze innych kapitałów rezerwowych na pokrycie szczególnych strat lub wydatków.

§ 48

O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowych rozstrzyga Walne Zgromadzenie, które może z tych kapitałów, na pokrycie strat bilansowych, użyć tylko kwoty, nie przewyższającej jednej trzeciej części kapitału akcyjnego.

§ 49

Podziału czystego zysku, wynikającego z rocznego bilansu, dokonywa Walne Zgromadzenie. Kwotą czystego zysku, pozostałą po dokonaniu obowiązkowych przelewów na kapitał zapasowy i kapitały rezerwowe, dysponuje Walne Zgromadzenie według swego uznania.

§ 50

Uchwaloną przez Walne Zgromadzenie dywidendę od akcji wypłaca się akcjonariuszom w terminie przez Walne Zgromadzenie oznaczonym lecz najwcześniej 1 lutego roku następnego po danym roku obrotowym.

Dywidendy nie podjęte w ciągu lat pięciu licząc od dnia płatności, przepadają na rzecz kapitału zapasowego.

§ 51

Zarząd Spółki ogłosi zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie bilans oraz rachunek zysków i strat w ciągu dwu tygodni od daty ich zatwierdzenia. W tym samym czasie Zarząd złoży ogłoszony bilans, rachunek zysków i strat, sprawozdanie i protokół Walnego Zgromadzenia, Sądowi Rejestrowemu, oraz Ministerstwu Przemysłu i Handlu.

V. — Rozwiązanie i likwidacja Spółki

§ 52

Rozwiązanie Spółki może nastąpić, poza przypadkami szczególnymi, przewidzianymi prawem, tylko na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia, powziętej zgodnie ze statutem. Czynności Spółki ustają po przeprowadzeniu likwidacji.

§ 53

Jeżeli rozwiązanie Spółki następuje wskutek uchwały Walnego Zgromadzenia, wówczas ono samo określi warunki likwidacji, zamianuje likwidatorów, oznaczy okres i zakres ich działania oraz ustanowi ich wynagrodzenie. Likwidatorów można mianować zarówno spośród członków Rady Nadzorczej, Zarządu lub akcjonariuszów, jak i spośród innych osób.

Z chwilą zamianowania likwidatorów gasną uprawnienia Zarządu i Rady Nadzorczej.

Uprawnienia Walnego Zgromadzenia podczas likwidacji pozostają w mocy.

W czasie trwania likwidacji Walne Zgromadzenie zwołują likwidatorowie.

VI. — Postanowienia ogólne

§ 54

Wymagane przez prawo ogłoszenia, pochodzące od Spółki, będą umieszczane w „Monitorze Polskim” oraz w czasopiśmie „Polska Gospodarcza” w Warszawie, lub w innym, wskazanym przez Min. Przemysłu i Handlu.

§ 55

We wszystkich sprawach, nieobjętych niniejszym statutem, mają zastosowanie przepisy Kodeksu Handlowego, w szczególności działy XII (art. 307 do 497 K. H.) o spółkach akcyjnych.

§ 56

Statut niniejszy obowiązuje od dnia jego uchwalenia, tj. od 26 czerwca 1937 r. a statut poprzedni z r. 1930 traci moc obowiązującą.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, zechcą swoje akcje wraz z bieżącymi kuponami złożyć — najpóźniej do dn. 18 czerwca 1937 r. w kasie Spółki w Chodorowie, Banku Cukrownictwa, Oddz., we Lwowie, Powszechnego Banku Związkowego we Lwowie, Banku Gospod. Krajowego, Oddział we Lwowie, lub Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddz. we Lwowie, za pisemnym poświadczeniem, które będzie równocześnie służyć jako legitymacja do wzięcia udziału w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu i opiewać na nazwisko, z podaniem akcji (numerów) i głosów, przysługujących upoważnionemu akcjonariuszowi. Poświadczenie to, jako legitymacja, służyć może tylko osobie w niej wymienionej, lub należycie wykazanemu pełnomocnikowi. Zdeponowane akcje mogą być dopiero po Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu podjęte w instytucji, w której zostały złożone, za zwrotem otrzymanego poświadczenia.

Ponadto wskazuje się — stosownie do § 16 statutu Spółki — na możliwość zgłoszenia przez Akcjonariuszów, reprezentujących 1/10 część kapitału akcyjnego, dodatkowych spraw na porządek dzienny, o ile to nastąpi najpóźniej do dn. 11 czerwca 1937 r.

Przedruki nie będą honorowane.

1295-22-24

Kolej Lokalna Muszyna—Krynica, Spółka Akcyjna w likwidacji**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE****AKCJONARIUSZY**

Spółki Akcyjnej w likwidacji „Kolej Lokalna Muszyna—Krynica” odbędzie się w dn. 15 czerwca 1937 r. o godz. 10 przed poł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr 1, II p. z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Likwidatorów z czynności oraz ostatecznych rachunków z ukończonej likwidacji Spółki i udzielenie absolutorium Likwidatorom i Radzie Nadzorczej (Komisji Rewizyjnej);

2) Stwierdzenie ukończenia likwidacji Spółki i uchwała o jej rozwiązaniu oraz upoważnienie Likwidatorów do dokonania końcowych czynności, związanych z likwidacją i rozwiązaniem Spółki;

3) Podział majątku Spółki;

4) Uchwała co do oddania w przechowanie ksiąg i dokumentów Spółki.

Warunki prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu określa § 20 statutu Spółki, ogłoszonego w Monitorze Polskim Nr 240 z dn. 16 października 1930 r.

1310

Likwidatorzy

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Mechanicznych Borman, Szwede i S-ka

Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 8 czerwca 1937 r. o godz. 12 w poł. odbędzie się w lokalu Zarządu, przy ul. Srebrnej Nr 9

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

1) Zażalenie zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Przedstawienie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1935/36 oraz rachunku strat i zysków; 3) Wniosek Komisji Rewizyjnej; 4) Uchwalenie budżetu na rok operacyjny 1936/37; 5) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Upoważnienie Zarządu do wydzierżawienia i sprzedaży nieruchomości tudzież majątku ruchomego Spółki; 8) Wnioski PP. Akcjonariuszów, które zostaną zgłoszone w myśl art. 394 K. H.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 1 czerwca 1937 r. przedstawić Zarządowi akcje lub kwity depozytowe państwowych lub prywatnych instytucji kredytowych, istniejących na zasadzie ustaw, przez rząd zatwierdzonych, z wyszczególnieniem numerów akcji.

1300

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej**„Karpalit” dla Fabrykacji Kart do Gry, WYROBÓW PAPIEROWYCH
i Przemysłu Litograficznego we Lwowie, ul. Zielona 20**

zaprasza niniejszym PP. Akcjonariuszy Spółki na

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY**

które odbędzie się w dn. 12 czerwca 1937 r. o godz. 12 w poł. w biurach Spółki Akcyjnej „Karpalit” we Lwowie, ul. Zielona 20.

Porządek obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r.;

2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków względnie pokrycia strat;

3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonywanych przez nie obowiązków.

Dla wykonania prawa głosowania, winien Akcjonariusz złożyć w Spółce Akcyjnej przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia, albo akcje, albo zaświadczenia o dokonanej złożeniu akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej, dopuszczony brzmieniem art. 399, par. 2 k. h.

1307

**Zarząd Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych
K. Scheblera i L. Grohmana, Spółka Akcyjna w Łodzi**

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w sobotę dn. 19 czerwca 1937 r. o godz. 12 przed poł. w gmachu Zarządu przy ul. Targowej Nr 65 w Łodzi odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego;

2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;

3) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i r-ku zysków i strat za rok operacyjny 1936 oraz pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;

4) Powzięcie uchwały w sprawie podziału zysku względnie pokrycia straty za 1936 r.;

5) Ustalenie planu działalności na 1937 r.;

6) Wybory ustępującego członka Zarządu, dwóch członków Rady i 5 członków Komisji Rewizyjnej oraz określenie wynagrodzenia Rady i Komisji Rewizyjnej;

7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu lub zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zastosować się do art. art. 394, 399 i 405 Kodeksu Handlowego (Dz. U. poz. 502/1934 r.). Stosownie do § 13 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne, o ile przybędą na nie akcjonariusze lub ich pełnomocnicy, reprezentujący łącznie 1/2 kapitału akcyjnego. W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w powyższym dniu, takowe na zasadzie § 14 statutu odbędzie się w tymże lokalu i z tymże programem w sobotę dn. 3 lipca 1937 r. o godz. 12 rano w drugim terminie, a wtedy Walne Zgromadzenie będzie ważne bez względu na ilość reprezentowanego na nim kapitału akcyjnego. Dodatkowych ogłoszeń i zawiadomień o wyznaczeniu nowego terminu Walnego Zgromadzenia na zasadzie § 15 statutu nie dokonywa się.

1319-22-23

I OGŁOSZENIE

„Żegluga Polska”, Spółka Akcyjna w Krakowie

zwołuje niniejszym

**XVII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

na dz. 19 czerwca 1937 r. o godz. 12 w lokalu Spółki, Kraków, Rynek gł. 19, z porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie oraz bilans i rachunek strat i zysków za 1936 r. i związane z tym uchwały; 2) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

Celem wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu trzeba złożyć akcje lub zaświadczenia depozytowe w Zarządzie Spółki, Kraków, Rynek gł. 19, najdalej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

1298

Rada Nadzorcza

I OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni Opole, Spółki Akcyjnej

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 czerwca 1937 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki przy ul. Karowej Nr 20 w Warszawie odbędzie się

**ZWYCZAJNE OGÓLNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW
SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok operacyjny 1936/37; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za tenże okres; 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1936/37 oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania z ich czynności; 5) Wybór członka Zarządu; 6) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej; 7) Określenie wynagrodzenia władz Spółki; 8) Upoważnienie Zarządu do zawarcia umowy z Dyrektorem Zarządzającym i określenie jego wynagrodzenia; 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Ogólnym Zebraniu, winni przynajmniej na tydzień przed terminem zebrania zgłosić swoje akcje w biurze Zarządu, Karowa Nr 20, zgodnie z art. 399 Kodeksu Handlowego.

1316-22-23

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Orzeł”

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że

**XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się dn. 15 czerwca b. r. o godz. 5 po poł. w sali posiedzeń Banku Dyskontowego Warszawskiego S. A. w Warszawie przy ul. Fredry 8 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku zysków i strat za 1936 r. oraz powzięcie odpowiednich uchwał;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie w 1936 r. obowiązków;
- 4) Reasumpcja uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 15 czerwca 1936 r. w sprawie obniżenia i podwyższenia o zł 180 000.00 kapitału akcyjnego, zmiany akcyj imiennych na okazicielskie oraz w sprawie zmiany § 7 statutu Spółki;
- 5) Obniżenie i podwyższenie kapitału akcyjnego o zł 240 000.00 i zmiana § 7 statutu Spółki;
- 6) Zmiana § 16 oraz §§ 24—40 statutu Spółki.
Projektowane brzmienie § 16 oraz §§ 24—40:

§ 16. Po rozpatrzeniu i zatwierdzeniu zamknięć rachunkowych i sprawozdania rocznego przez Walne Zgromadzenie z czystego rocznego zysku wydziela się co najmniej 10% na kapitał zapasowy.

Nadwyżki osiągnięte przy wydawaniu akcji powyżej ich wartości nominalnej, a pozostałe po pokryciu kosztów wydania akcji należy przelewać do kapitału zapasowego.

R o z d z i a ł II

Z a r z ą d

§ 24. Zarząd składa się z 2 lub 3 osób, wybranych przez Radę Nadzorczą na 1 rok. Mandaty członków Zarządu gasną z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia, zatwierdzającego zamknięcia rachunkowe i sprawozdanie roczne za ostatni rok ich urzędowania.

§ 25. Zarząd reprezentuje Spółkę w sądzie i poza sądem, kieruje jej interesami we wszystkich sprawach, które nie należą do kompetencji Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej i wykonywa uchwały Walnego Zgromadzenia, jak również uchwały Rady Nadzorczej.

§ 26. Zarządowi przysługuje prawo mianowania prokurentów i udzielania pełnomocnictw handlowych.

§ 27. Wszelkie pełnomocnictwa, akty i dokumenty, z których wynika dla Spółki jakiegokolwiek zobowiązanie powinny być opatrzone podpisami 2 członków Zarządu lub 1 członka Zarządu łącznie z prokurentem lub też 2 prokurentów. Wyjątek stanowią: polisy i dodatki do nich, świadectwa tymczasowe, bieżąca korespondencja, zarządzenia dotyczące czynności biurowych, pokwitowania z odbioru korespondencji i przesyłek pocztowych, które mogą być podpisywane przez 1 członka Zarządu albo 1 prokurenta lub przez osobę specjalnie do tego przez Zarząd upoważnioną.

R o z d z i a ł III

R a d a N a d z o r c z a

§ 28. Do wykonywania stałego nadzoru nad działalnością Spółki, do badania zamknięć rachunkowych i sprawozdania rocznego zarówno co do zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym, do badania sprawozdania Zarządu, tudzież wniosków Zarządu co do podziału zysków i pokrycia strat wybiera Walne Zgromadzenie Radę Nadzorczą, która składa się najmniej z 5 a najwyżej z 10 członków.

§ 29. Członkowie Rady Nadzorczej wybierani są na przeciąg 2 lat i mogą być ponownie wybrani po upływie ich kadencji. Członkowie Rady Nadzorczej wybierają ze swego grona na pierwszym po Walnym Zgromadzeniu odbytym posiedzeniu prezesa i jego zastępcę. Mandaty członków Rady Nadzorczej wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia, zatwierdzającego zamknięcie rachunkowe i sprawozdanie roczne za ostatni rok ich urzędowania. W razie śmierci członka Rady Nadzorczej może Rada Nadzorczą jednomyślną uchwałą powołać zastępcę, którego termin urzędowania trwa do najbliższego Walnego Zgromadzenia.

§ 30. W celu wykonania swoich obowiązków Rada Nadzorczą może badać każdy dział czynności Spółki, żądać od Zarządu i pracowników Spółki sprawozdań i wyjaśnień, dokonywać rewizji majątku, tudzież sprawdzać księgi i dokumenty. Przeprowadzanie tej kontroli może Rada Nadzorczą powierzyć jednemu lub kilku swoim członkom. Z wyniku swoich badań powinna Rada Nadzorczą przedstawić Walnemu Zgromadzeniu pisemne sprawozdanie.

§ 31. Do kompetencji Rady Nadzorczej należy ponadto:

a) zawieszanie z ważnych powodów w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu, jak również delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, nie mogących sprawować swoich czynności,

b) zwoływanie Walnego Zgromadzenia, gdy Zarząd nie zwoła tegoż w wypadkach, przewidzianych przepisami prawnymi lub niniejszym statutem, gdy Zarząd jest zawieszony w czynnościach lub też ilekroć uzna to za wskazane, a Zarząd w ciągu 2 tygodni od zgłoszenia odpowiedniego żądania przez Radę Nadzorczą nie zwoła Walnego Zgromadzenia,

c) wybór członków Zarządu, ustalanie wysokości wynagrodzenia członków Zarządu jak również zawieranie umów z członkami Zarządu.

§ 32. Rada Nadzorczą odbywa swe posiedzenia w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na 3 miesiące. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwoływane są przez prezesa lub jego zastępcę. Uchwały Rady Nadzorczej mogą być powzięte przy obecności $\frac{1}{3}$, najmniej jednak 3 członków, w tym prezesa lub jego zastępcy, jeżeli wszyscy członkowie zostali zaproszeni z podaniem porządku obrad na 8 dni przed terminem posiedzenia. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów obecnych.

§ 33. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej za spełnianie ich obowiązków ustala Walne Zgromadzenie.

Dotychczasowe §§ 34—38 skreśla się.

Dotychczasowy § 39 otrzymuje Nr 34.

Dotychczasowy § 40 otrzymuje Nr 35.

7) Określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej;

8) Wybory do Rady Nadzorczej;

9) Wnioski PP. Akcjonariuszów, o ile będą zgłoszone Zarządowi z zachowaniem art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub zaświadczenia depozytowe najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Zarządzie Spółki w Warszawie przy ul. S-to Krzyskiej 30 lub w Banku Dyskontowym Warszawskim S. A. w Warszawie, przy ul. Fredry 8, z zachowaniem przepisów art. 399 § 1 Kodeksu Handlowego.

1312

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą „Guma-Rubber”

stosownie do § 56 prawa o spółkach akcyjnych, podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 11 czerwca 1937 r. o godz. 18 w lokalu Spółki przy ul. Gęsiej 30 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1936 r., sprawozdania Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz udzielenie Zarządowi absolutorium za okres sprawozdawczy;
- 3) Zatwierdzenie budżetu na 1937 r.;
- 4) Wybory członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy zechcą uczestniczyć w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, winni złożyć akcje najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem do godz. 15-ej w biurze Spółki Gęsia 30, zgodnie z art. 59 prawa o spółkach akcyjnych.

Wnioski PP. Akcjonariuszów mogą być składane Zarządowi nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

1303

Zarząd Zjednoczonych Zakładów Wapiennych „Wapnorod” w Rudnikach, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 19 maja 1937 r. postanowiono zmniejszyć kapitał zakładowy Spółki o zł 300 000 00, tj. do kwoty zł 1 200 000.00 przez odpisanie kwoty zł 300 000 00 ze strat Spółki, z tym, że dotychczasowi akcjonariusze otrzymają w zamian za każde posiadane 5 akcji Spółki 100 złotych nowe 4 akcje 100 złotych, i równocześnie powiększyć kapitał akcyjny Spółki o zł 480 000.00 przez wypuszczenie 4 800 akcji na okaziciela wartości nominalnej zł 100 akcja; dotychczasowym akcjonariuszom przysługuje prawo poboru nowych akcji w stosunku 2 akcji nowej emisji na każde 5 akcji dawnej emisji, po uwzględnieniu już zmniejszenia kapitału zakładowego. Wpłata na akcje winna być dokonana w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Trębackiej 15, po zł 100 za akcję, najdalej do dn. 25 lipca 1937 r.; jeżeli do dn. 25 sierpnia 1937 r. nowa emisja nie będzie zgłoszona do zarejestrowania PP. Akcjonariusze, którzy zapisali się na akcje, będą mieli prawo odebrania wpłaconych na akcje pieniędzy.

1318-22-23-24

„TRI” Towarzystwo Robót Inżynierskich, Spółka Akcyjna w P o z n a n i u

podaje do wiadomości, że w dn. 19 czerwca 1937 r. o godz. 12 w poł. odbędzie się w biurze Spółki w Warszawie, ul. Sewerynow 5 m. 4

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajanie Walnego Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1936 r. — rozpatrzenie bilansu i rachunku strat i zysków, oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 3) Powzięcie uchwały o obniżeniu kapitału akcyjnego o zł 700 000.00 (siedemset tysięcy złotych) i jednocześnie zwiększenie kapitału akcyjnego o zł 700 000.00 (siedemset tysięcy złotych);
- 4) Upoważnienie Zarządu do zbywania i obciążania nieruchomości;
- 5) Wybory uzupełniające do władz Spółki;
- 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe na 7 dni przed Zgromadzeniem, tj. do dn. 12 czerwca b. r. włącznie, w biurze Spółki w Poznaniu, ul. Łukaszewicza 11/13 lub w Warszawie, ul. Sewerynow 5 m. 4.

1322

„Zabłocie” Zakłady Chemiczne, Spółka Akcyjna, Żywiec

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 52 610.00; Ruchomości zł 155 438.40; Gotówka zł 964.21; Efekty zł 647.50; Rymesy zł 1 057.68; Zapasy zł 99 588.63; Dłużnicy zł 60 211.76; Sumy przechodnie zł 132.00; Straty z lat poprzednich zł 32 068.63; **Razem zł 402 718.81.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 150 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 49 271.50; Wierzyciele zł 141 923.80; Specjalny rachunek przejściowy dla różnic kursowych zł 57 858.25; Zysk za rok gospodarczy 1935/36 zł 3 665.26; **Razem zł 402 718.81.**

Rachunek strat i zysków za rok gospodarczy 1935/36

WINIEN. — Koszty fabrykacyjne i handlowe zł 174 201.13; Odsetki zł 1 522.80; Surowce zł 211 224.21; Opakowania zł 51 418.97; Straty przy sprzedaży urządzeń fabr. zł 8 195.34; Różnice kursowe zł 231.98; Amortyzacja zł 15 924.93; Zysk za rok gospodarczy 1935/36 zł 3 665.26; **Razem zł 466 384.62.**

MA. — Utarg brutto zł 466 175.28; Sumy zreaktywowane zł 209.34; **Razem zł 466 384.62.**

1327

Dyrekcja Powszechnego Banku Związkowego w Polsce, Spółki Akcyjnej

zwołuje niniejszym

XIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

które odbędzie się w dn. 22 czerwca 1937 r. o godz. 11 w lokalu Banku w Warszawie, przy ul. Zgoda 11, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Dyrekcji za 1936 r. i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1936 r.;
- 3) Sposób użycia czystego zysku;
- 4) Zniesienie akcji imiennych uprzywilejowanych i zamiana ich na akcje zwykłe na okaziciela, a w związku z tym zmiana §§ 5, 7, 10 i 15 statutu i nadanie im brzmienia następującego:

§ 5. Kapitał zakładowy Banku wynosi zł 8 000 000.00 i dzieli się na 80 000 akcji na okaziciela nominalnej wartości zł 100.00 każda.

§ 7. Akcje nie mogą być wydawane przed pełną wpłatą.

§ 10. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów jest naczelną władzą Banku. Akcje dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Banku przynajmniej na 7 dni przed terminem i nie będą odebrane przed jego ukończeniem. Każda akcja daje prawo do jednego głosu.

Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej oraz takiej zagranicznej, na którą zezwoli Minister Skarbu i która będzie wymieniona w ogłoszeniach o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. W zaświadczeniach należy wymienić numery akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

§ 11. Uchwały Walnego Zgromadzenia powinny być protokołowane przez notariusza. Do protokołu dołączyć należy listę obecnych akcjonariuszów z wymienieniem ilości akcji przez każdego z nich reprezentowanych, podpisaną przez przewodniczącego Zgromadzenia.

- 5) Wybory członków Rady na miejsce ustępujących;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

1330

Bank Przemysłowców Polskich, Spółka Akcyjna w likwidacji

Bilans w dn. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O. zł 1 042.15; 2) Papiery wartościowe własne: a) papiery państwowe zł 80 000.00, b) papiery hipoteczne zł 3 788.10, c) akcje zł 24 355.50; Razem zł 108 143.60; 3) Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych zł 1.00; 4) Banki krajowe zł 63 388.10; 5) Banki zagraniczne zł 68.21; 6) Weksle zdyskontowane zł 334 422.33; 7) Rachunki bieżące: a) zabezpieczone zł 341 076.19, b) niezabezpieczone zł 57 793.55; Razem zł 398 869.74; 8) Rachomości zł 1.00; Różne rachunki zł 41 553.74; 10) Długoterminowe pożyczki hipoteczne zł 10 014.00; 11) Straty i zyski zł 2 301 472.80; Razem zł 3 258 976.67; Udzielone gwarancje zł 58 152.00; **Ogółem zł 3 317 128.67.**

PASYWA. — 1) Kapitały własne: a) zakładowy zł 2 500 000.00, b) zapasowy zł 7 971.33; Razem zł 2 507 971.33; 2) Wkłady zł 71 479.02; 3) Rachunki bieżące (saldo kredyt) zł 1 892.35; 4) Zobowiązania inkasowe zł 48.00; 5) Weksle zredyskontowane zł 134 551.65; 6) Banki krajowe zł 10 592.76; 7) Banki zagraniczne zł 18 378.39; 8) Różne rachunki zł 502 809.27; 9) Listy zastawne zł 10 100.00; 10) Dział kredytu długoterminowego zł 1 153.90; Razem zł 3 258 976.67; Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji zł 58 152.00; **Ogółem zł 3 317 128.67.**

Rachunek zysków i strat za 1936 r.

Straty z lat ubiegłych zł 2 164 508.30; Procenty zapłacone zł 8 581.07; Koszty handlowe zł 63 170.64; Koszty prawne, sądowe i egzekucyjne zł 14 416.65; Likwidacja pretensji z tytułu emerytur pracowniczych zł 16 450.00; Odpisano na straty: f. Horn i Rupiewicz zł 42 985.57; Z weksli protestowanych zł 7 589.05; Razem zł 50 574.62; **Ogółem zł 2 317 701.28.**

Procenty i prowizje pobrane zł 5 433.72; Kupony zł 4 959.53; Zysk na papierach publicznych własnych zł 1 943.75; Wpływ należności odpisanych na straty zł 384.00; Dział kredytu długoterminowego zł 507.48; Odpisano z układu z wierzycielami zł 3 000.00; Strata: a) za 1936 r. zł 136 964.50, b) za ubiegłe lata zł 2 164 508.30; Razem zł 2 301 472.80. **Ogółem zł 2 317 701.28.**

1320

„Żegluga Polska“, Spółka Akcyjna w Gdyni

Bilans za 1936 r.

AKTYWA	zl	zl
I. — Majątek stały:		
1) Grunty	199 724 20	
2) Budynki	1 212 705 11	
3) Urządzenia techniczne (statki i inne)	12 101 645 16	
4) Inwentarz zakładowy i biurowy	108 863 29	13 622 937 76
II. — Majątek płynny:		
5) Gotówka	1 679 412 06	
6) Papiery procentowe	70 671 02	
7) Udziały w innych przedsiębiorstwach	245 000 00	
8) Towary i materiały na składach	351 286 52	
9) Dłużnicy:		
a) z tyt. operacyj handlowych	1 025 436 32	
b) inni	287 136 97	
10) Sumy przechodnie	21 561 14	3 680 504 03
		17 303 441 79
III. — Sumy pozabilansowe:		
1) Kaucje i depozyty obce	500 00	
2) Różni za depozyty kaucyjne własne	20 800 00	
3) Różni za gwarancje	102 020 00	
4) Gwarancje obce	126 150 00	249 470 —
		17 552 911 79
PASYWA		
I. — Kapitały własne:		
1) Kapitał zakładowy	8 300 000 00	
2) Kapitał zapasowy:		
a) saldo z roku ubiegłego	1 127 717 72	
b) dopisano w roku 1936 na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki	184 465 04	9 612 182 76
II. — Kapitał amortyzacyjny:		
3) a) saldo z roku ubiegłego	1 670 279 00	
b) dopisano amortyzację za rok 1936 na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki	1 472 892 00	3 143 171 00
III. — Zobowiązania:		
4) Wierzyciele:		
a) kredyty hipoteczne	1 231 554 00	
b) akcepty	500 000 00	
c) zaległe podatki i świadczenia socjalne	121 712 41	
d) zobowiązania z tyt. operacyj handlowych	405 428 47	
e) inni	146 716 34	2 405 411 22
5) Fundusze i zobowiązanie specjalne:		
a) fundusz asekuracyjny	373 993 09	
b) fundusz inwestycyjny	807 116 00	
c) fundusz klasyfikacyjny — dopisano na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki	77 250 00	
d) Skarb Śląski, warunkowa bezprocentowa dotacja	839 000 00	2 097 359 09
6) Sumy przechodnie:		
a) saldo z roku 1936	35 317 72	
b) dopisano na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki	10 000 60	45 317 72
		17 303 441 79
V. — Sumy pozabilansowe:		
1) Różni za kaucje i depozyty obce	500 00	
2) Depozyty kaucyjne własne	20 800 00	
3) Gwarancje własne	102 020 00	
4) Różni za gwarancje obce	126 050 00	249 470 00
		17 552 911 79
Ogólna suma zobowiązań zagranicznych		2 040 646 28

Rachunek strat i zysków

STRATY			
I. — Koszty ogólne:			
1) Koszty administracji ogólnej	zl	zl	
2) Podatki i opłaty państwowe i komunalne	917 607 00		
3) Koszty dot. ubiegłego okresu sprawozdawczego	115 428 95		
4) Różnice kursowe	41 900 22		
5) Odpisy na dłużnikach	42 401 36		
	3 299 04	1 120 636 57	
II. — Koszty eksploatacyjne 9 438 767 91			
III. — Odpisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki:			
a) na kapitał amortyzacyjny	1 472 892 00		
b) na fundusz klasyfikacyjny	77 250 00		
c) na sumy przechodnie	10 000 00		
d) na kapitał zapasowy	184 465 04	1 744 607 00	
		12 304 011 52	
ZYSKI			
I. — Wpływy ogólne:			
1) Odsetki i prowizje	zl	zl	
2) Dochód z udziałów w innych przedsiębiorstwach	95 012 37		
3) Dochód z administracji domu biurowo-mieszkalnego	16 820 00		
4) Wpływy dotyczące ubiegłego okresu sprawozdawczego	4 090 97		
	103 799 24	219 722 58	
II. — Wpływy eksploatacyjne: 10 824 288 94			
III. — Wpływy z tytułu zawartych umów 1 260 000 00			
		12 304 011 52	

Zarząd: (—) *F. W. Kollat*   Buchalteria: (—) *W. Tokarski*
1270   Rada Nadzorcza: Prezes Rady (—) *W. Łącki*

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Wyrobów Metalowych „Sztancmet“ Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia, że w dn. 9 czerwca 1937 r. o godz. 12 w poł. w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego w Warszawie przy ul. Kapucyńskiej w gmachu Hipoteki, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok sprawozdawczy 1936, zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za tenże okres i udzielenie pokwitowania Zarządowi; 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków; 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w biurze Spółki „Sztancmet“ w Warszawie przy ul. Dobrej 58. 1263-21-22

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Dom Handlowy I. Cwejko“, Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia, że

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Bieleńska 23, w dn. 11 czerwca 1937 r. o godz. 19 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków oraz sprawozdania za 1936 r.; 2) Zmiana § 7 statutu Spółki przez powiększenie składu Zarządu z 4 do 7 członków; 3) Wybór 3 nowych członków Zarządu; 4) Uzupełnienie składu Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki lub w odpowiedniej instytucji bankowej co najmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1304

Przedziałnia Wełny Czesankowej Markus Kohn, Sp. Akc. w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — 1) Majątek stały: Grunty zł 697 155.56; Kanalizacja zł 32 793.88; Budynki: a) fabryczne zł 1 979 560.32, b) gospodarcze zł 153 828.00, c) mieszkalne zł 1 417 080.62, razem zł 2 550 468.94; Urządzenia techniczne: a) ul. Łąkowa 3/5 zł 8 107 232.65, b) Pabianice zł 1 274 798.66, c) ul. Leonarda 1 zł 2 179.40, razem zł 9 384 210.71; Inwentarz zakładowy: a) żywy zł 1.00, b) martwy zł 1.00, razem zł 2.00; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 1 317 975.31; Papiery procentowe zł 66 333.25; Weksle w portfelu i inkasie zł 867 338.71; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 80 091.00; Materiały: a) surowe zł 1 305 828.68, b) pomocnicze zł 121 947.15, razem zł 1 427 775.83; Półfabrykaty zł 990 999.11; Gotowe wyroby zł 1 336 012.14; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 1 085 168.10, b) dostawcy zł 64 550.01, c) różni zł 275 648.22, d) wątpliwe należności: 1) weksle protestowane zł 23 265.14, 2) inne zł 37 564.45, razem zł 60 829.59, razem zł 1 486 195.92; Sumy przechodnie, wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 30 914.75; **Razem zł 20 268 267.11.**

Sumy pozabilansowe zł 1 597 479.58.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 6 000 000.00; Kapitał zapasowy: a) saldo z 1935 r. zł 935 000.00, b) dopisano zł 1 065 000.00, razem zł 2 000 000.00; Kapitał rezerwowy zł 1 030 000.00; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 43 610.95; Rezerwa na podatek dochodowy zł 578 280.55; Kapitał amortyzacyjny: saldo z 1935 r. zł 8 445 042.95, odpisano zł 272 670.24, razem zł 8 172 372.71, dopisano zł 1 041 704.83, razem zł 9 214 077.54; Zobowiązania: a) akcepty zł 147 913.25, b) dostawcy zł 105 900.67, c) odbiorcy zł 58 385.87, d) różni zł 562 440.80, razem zł 874 640.59; Dywidenda niepodniesiona zł 30 000.00; Dywidenda za 1936 r. zł 360 000.00; Sumy przechodnie zł 137 657.48; **Razem zł 20 268 267.11.**

Sumy pozabilansowe zł 1 597 479.58.

Uwaga. — Zobowiązania zagraniczne zł 258 168.60.

Rachunek zysków i strat na 31 grudnia 1936 r.

WINIEN. — Różnice kursowe zł 8 967.41; Koszty administracji ogólnej zł 216 610.18; Koszty fabrykacji zł 3 365 505.93; Koszty sprzedaży zł 384 436.42; Koszty finansowe zł 23 543.77; Koszty przynależności do organizacji zł 80 546.64; Podatki państwowe, komunalne i opłaty stempłowe zł 666 220.61; Zapłacone z rezerwy na pod. doch. zł 254 213.27; Razem zł 412 007.34; Inne wydatki zł 19 678.09; Razem zł 4 502 328.37; Strata na wywłaszczonym placu Nr hip. 804J zł 9 899.00; Strata na wywłaszczonym placu Nr hip. 806J zł 5 493.55; Strata na rozebranych budynkach fabrycznych zł 65 140.79; Strata na rozebranych budynkach gospodarczych zł 831.92; Strata na sprzedanych maszynach zł 28 069.54; Razem zł 109 434.80; Kapitał amortyzacyjny: Urządzenia techniczne 10% zł 925 109.77; Budynki fabryczne 3% zł 59 386.81; Budynki gospodarcze 1½% zł 2 307.43; Budynki mieszkalne 1% zł 4 170.80; Kanalizacja 7% zł 2 295.57; Przedmioty zużywające się w ciągu 5 lat zł 48 434.45; Razem zł 1 041 704.83; Kapitał zapasowy zł 1 065 000.00; Dywidenda zł 360 000.00; Rezerwa na podatek dochodowy zł 578 280.55; **Razem zł 7 665 715.96.**

MA. — Zysk brutto na przędzy zł 7 665 715.96; **Razem zł 7 665 715.96.**

II R. H. B. V. 120

Sąd Okręgowy w Samborze Wydział II handlowy w sprawie firmy

„Bitumen“, Naftowa Spółka Akcyjna w Boryslawiu

postanowił wpisać do rejestru przy odnośnej firmie, co następuje:

1) Członkami Zarządu zostali wybrani na rok gospodarczy 1935, 1936 i 1937 PP.: Kazimierz Przybysławski, Inż. Jan Zarański, Inż. Marian Szydłowski, Bruno Samuely, Dr Natan Nebenzahl, Dr Leon Lindenbaum, Dawid Schreiber, Dr Dezjery Rakonitz, Dr Bogusław Klarfeld, Dr Aleksander Lindenbaum;

2) Uzupełnić wpis z dn. 17 września 1936 r. w rejestrze odnośnej firmy o treści: „Członkiem Zarządu wybrany został Aleksander Dagobert Samuely w miejsce dotychczasowego członka Zarządu Brunona Samuelego” przez dodanie słów: „na lata gospodarcze 1936 i 1937”;

3) Wykreślić jako zbędny wpis z daty 20 czerwca 1935 r.

1284

„Wrzosowa“ Fabryka Portland-Cementu, Spółka Akc. w likwidacji

W a r s z a w a

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Ruchomości biura w Warszawie zł 418.60; Inwentarz fabryczny i rolny zł 6 389.85; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 3 498.93; Papiery procentowe zł 4 740.00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 17 330.00; Materiały w magazynie zł 25 875.93; Dłużnicy: różni zł 1 756.60; Sumy przechodnie: Wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 161.75; Pozostałość strat z lat ubiegłych zł 1 471 098.30; Strały za 1936 r. zł 6 867.81; **Razem zł 1 538 137.77.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 500 000.00; II. Kapitał amortyzacyjny: pozostałość z roku ubiegłego zł 170.20; dopisano w roku sprawozdawczym zł 340.42; III. Zobowiązania: Wierzyciele: Różni zł 25 923.04; Zobowiązania z tytułu umów kartelowych z tytułu operacji handlowych zł 11 704.11; **Razem zł 1 538 137.77.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Pozostałość strat z lat ubiegłych zł 1 471 098.30; Koszty administracji ogólnej zł 7 127.00; Podatki państwowe i komunalne zł 149.82; Świadczenia socjalne zł 64.00; Amortyzacja (odpis w okresie sprawozdawczym) zł 340.42; **Razem zł 1 478 779.54.**

MA. — Procenty zł 301.61; Dochody różne zł 412.77; Świadczenia socjalne (zwrot części składek z lat ubiegłych) zł 99.05; Strały z lat ubiegłych zł 1 471 098.30; Strały za 1936 r. zł 6 867.81; **Razem zł 1 478 779.54.**

1311

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej „Goplana“ Fabryka Czekolady w Poznaniu

odbędzie się w czwartek dn. 10 czerwca 1937 r. o godz. 13 w biurze fabrycznym w Poznaniu — przy ul. Św. Wawrzyńca Nr 11 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie oraz wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej; 3) Zatwierdzenie bilansu z dn. 31 grudnia 1936 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Powzięcie uchwały w sprawie pokrycia odpisów na amortyzację; 5) Wybory ustępujących członków Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu winni najpóźniej do dn. 2 czerwca b. r. złożyć swoje akcje w burze fabryki „Goplana“ w Poznaniu, lub przedstawić w tymże biurze dowody zdeponowania swych akcji u polskiego notariusza, bądź też w jednym z banków w Poznaniu.

Zarząd: Dyrektor Tadeusz Prądyński, Vice-Dyr. Stanisław Rymkiewicz.

1294

Towarzystwo Fundamentowe „Raymond“, Sp. Akc.

Warszawa, Zgoda 9

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Inwentarz zł 49 136.41; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 34 338.88; Kaucje zł 5 417.86; Weksle zł 4 000.00; Listy gwarancyjne zł 4 070.00; Papiery wartościowe zł 270.00; Dłużnicy zł 85 542.82; Dostawcy zł 6 407.50; Roboty zł 121 351.42; Strały z lat ubiegłych zł 184 857.99.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 250 000.00; Kapitał zapasowy zł 8 491.86; Kapitał amortyzacyjny: Saldo z lat ubiegłych zł 10 417.49, odpisano w b. r. zł 4 913.64; Zobowiązania: Wierzyciele zł 206 404.12; Sumy przechodnie zł 3 293.96; **Zysk zł 11 871.81.**

Rachunek strat i zysków

W-N. — Koszty administracyjne zł 8 055.15; Podatki państwowe i komunalne zł 13 388.33; Wydatki handlowe zł 10 786.00; Odpisy amortyzacji zł 4 913.64; Bonifikaty zł 4 385.16; Dłużnicy wątpliwi zł 13 296.53; Roboty zł 6 049.30; **Zysk zł 11 871.81; Razem zł 72 745.92.**

MA. — Roboty własne zł 46 211.32; Sprzedaż narzędzi zł 7 287.30; Dzierżawa narzędzi zł 1 747.30; Roboty obce zł 17 500.00; **Razem zł 72 745.92.**

1279

Polski Bank Komunalny, Spółka Akcyjna

Bilans roczny (netto) na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa, Bank Polski, P. K. O., banki państwowe, bony Funduszu Inwestycyjnego		2 737 391 80
Waluty zagraniczne		1 915 46
Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe (w tym bilety skarbowe zł 7 000 000 00)	9 060 209 67	
b) papiery hipoteczne	2 376 252 77	
c) akcje	134 969 00	11 571 431 44
Udziały i akcje w przedsiębior- stwach konsorcjalnych		773 147 00
Banki krajowe		2 867 534 57
Weksle zdyskontowane		3 728 547 72
Rachunki bieżące: a) zabezpieczone	1 145 311 37	
b) niezabezpieczone	356 034 37	1 501 345 74
Pożyczki terminowe	36 433 013 03	
Nieruchomości	2 235 650 65	
Różne rachunki	3 833 274 39	
Pożyczki długoterminowe w obli- gacjach		15 070 120 00
		<u>80 753 371 80</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitały własne: a) zakładowy	5 000 000 00	
b) zapasowy zwyczajny	630 255 12	
c) .. obligacyjny	435 345 39	
d) specjalny fundusz rezerw.	595 868 43	
e) fundusz amortyzacyjny	188 263 24	6 849 732 18
Wkłady: a) terminowe	7 547 590 48	
b) à vista	7 452 947 91	
c) na książeczki wkładowe	567 317 09	
d) specjalne	32 187 501 63	47 755 357 11
Rachunki bieżące (saldo kred.)		180 975 34
Zobowiązania inkasowe		3 399 08
Redyskonto weksli		594 378 00
Banki krajowe		9 235 324 00
Różne rachunki		845 662 20
Obligacje		15 070 120 00
Zysk: a) z lat ubiegłych	200 078 90	
b) za 1936 r.	18 344 99	218 423 89
		<u>80 753 371 80</u>

Gwarancje	zł 359 310 00
Inkaso	zł 131 931 95

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

WINIEN	zł
Procenty i prowizje wypłacone	820 234 05
Koszty handlowe	677 145 33
Podatki	169 392 70
Amortyzacja	21 288 37
Odpisy na dłużnikach	1 210 412 78
Różne	109 893 33
Czysty zysk	218 423 89
	<u>3 226 790 45</u>

MA	zł
Pozostałość zysków z lat ubiegłych	200 078 90
Procenty i prowizje pobrane	2 151 708 79
Dochody z nieruchomości	50 220 04
Zysk z działu kredytu długoterminowego	137 141 86
Różne	687 640 86
	<u>3 226 790 45</u>

1269

Zakłady Chemiczne „Grodzisk“

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty w fabr. w Grodzisku Maz. zł 377.149,56, w fabr. w Hajnówce zł 15 061,82; Budynki: a) fabryczne w Grodz. Mazow. zł 921 059,87, w Hajnówce zł 292 377,71, b) gospodarcze w Grodz. Mazow. zł 35 445,62, w Hajnówce zł 16 725,19, c) mieszkalne w Grodz. Maz. zł 329 731,17, w Hajnówce zł 58 365,08; Drogi fabryczne w Grodz. M. zł 60 402,77; Bocznice kolejowe w Grodz. Maz. zł 43 102,38, w Hajnówce zł 28 694,48; Maszyny, aparaty i urząd. techniczne w Grodzisku M. zł 867 676,75, w Hajnówce zł 1 820 888,23, w Wygodzie zł 78 101,91; Ruchomości i narzędzia: a) w fabrykach: w Grodz. M. zł 37 283,04, w Hajnówce zł 33 423,40, w Wygodzie zł 1 450,63; b) w Centrali zł 24 433,44; Transportowy tabor kolej. w fabr. w Grodz. M. zł 193 284,66, w fabr. w Hajnówce zł 20 699,65, w fabr. w Wygodzie zł 660,00; Inwentarz żywy w fabr. w Grodz. M. zł 850,00, w Hajnówce zł 1 800,00, w Wygodzie zł 350,00; Razem majątek stały zł 5 259 017,36; II. Majątek płynny: Kasa gotówką zł 12 847,14; Banki: rachunki czekowe zł 580 787,05; Kaucje gotówkowe zł 46 514,94; Papiery wartościowe zł 28 293,20; Weksle w portfelu zł 94 795,36; Dłużnicy zł 709 084,96; Towary gotowe zł 296 241,68; Półfabrykaty zł 176 773,52; Surowce i opał zł 256 363,34; Materiały techniczne i opakowanie zł 245 414,76; Razem majątek płynny zł 2 447 115,95; III. Inne rachunki: Akcje i udziały zł 89 073,45; Należności wątpliwe zł 799,80; Sumy przechodnie zł 5 969,40; Razem inne rachunki zł 95 842,65; **Ogółem aktywa zł 7 801 975,96.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy akcyjny zł 2 600 000 00; Kapitał zapasowy zł 99 764,00; Fundusz zasobowy zł 150 060,52; Fundusz rezerwy specjalnej zł 81 156,40; Fundusz wyrównania dywidendy zł 65 000,00; Rezerwa podatkowa zł 12 188,68; Razem kapitały własne zł 3 008 169,60; II. Kapitał amortyzacyjny zł 3 591 397,86; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) na r-ku banków zł 175 500,00, b) na rachunku dostawców zł 84 014,71, c) na r-ku odbiorców zł 54 741,10, d) na r-ku różnych zł 349 594,53, e) na r-ku akceptów zł 35 000,00, f) na r-ku układowych zł 3 895,18; Niepodjęta dywidenda 1934 r. zł 458,00; Niepodjęta dywidenda 1935 r. zł 3 756,00; Razem zobowiązania zł 706 959,52; IV. Zysk za 1936 r. zł 495 448,98; **Ogółem pasywa zł 7 801 975,96.**

Pozycje pozabilansowe. — Depozyty względnie deponenci zł 3 735,60; Różni za gwarancje, względnie gwarancje wydane zł 497 640,73; Weksle w obiegu, względnie zyro wekslowe zł 137 377,56.

Rachunek zysków i strat za 1936 r.

STRONA WINIEN. — Koszty ogólnie - administracyjne zł 313 424,22; Koszty finansowe zł 10 960,55; Koszty sprzedaży zł 238 786,11; Podatki państwowe i komunalne zł 426 797,46; Strata na sprzedanych obiektach środowi zł 81 067,44; Strata na sprzedanych i zniszczonych maszynach zł 230,30; Strata na papierach wartościowych zł 58,00; Strata na pogorzeli w Wygodzie zł 450,00; Amortyzacja za 1936 r. zł 334 022,69; Zysk za 1936 r. zł 495 448,98; **Razem strona winien zł 1 901 245,75.**

STRONA MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 1 883 975,19; Dochody inne zł 3 890,28; Różnice kursowe zł 12 163,20; Windykacja ze spisanych w poprzednich latach sum zł 1 091,05; Zysk na sprzedanych beczkach zł 120,03; **Razem strona MA zł 1 901 245,75.** 1276

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Tartaki Nadwiślańskie“, Spółka Akc.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że dn. 21 czerwca 1937 r. o godz. 13 w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego w gmachu Hipoteki przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków za 1936 r.; 3) Powzięcie uchwały o zużyciu wykazanego zysku; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 5) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Królewskiej pod Nr. 35 m. 9 najdalej na tydzień przed terminem Zgromadzenia. 1287

Fabryki Wapna i Cementu „Piechcin“, Spółka Akcyjna

w Piechcinie pod Pakością

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 86 000.00; Budynki: a) fabryczne zł 205 301.20; b) gospodarcze zł 52 907.19; c) mieszkalne zł 346 675.18; d) mieszkalne nieukończone zł 69 443.65; Piece zł 612 291.31; Maszyny zł 1 737 998.11; Bocznicza i kolejki wąskotorowe zł 182 993.00; Urządzenia fabryczne zł 138 586.16; Konie, wozy, lokomocja: a) konie zł 4 154.65, b) wozy, sprzęty zł 24 643.19; Ruchomości zł 139 423.65; Razem zł 3 600 417.29; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 4 278.00; Gotówka w bankach zł 648 661.86; Papiery procentowe zł 30 323.50; Weksle w portfelu i inkasie zł 166 939.97; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 12 667.56; Ułamki własnych akcji zakupione przy wymianie akcji dla innych akcjonariuszów zł 123.65; Kaucje zł 300.00; Razem zł 863 294.54; Dłużnicy: a) akcjonariusze: 1) zaległe opłaty na kapitał zakładowy zł 0.00, 2) należności z tytułu kredytów finansowych zł 0.00, b) należność z tytułu umów kartelowych zł 0.00, c) odbiorcy zł 197 721.28, d) dostawcy zł 0.00, e) różni zł 8 689.45, f) wątpliwe należności: 1) weksle zaprotestowane zł 11 994.99; 2) należności w postępowaniu rewidkacyjnym i odroczone długi rolnicze zł 19 502.60; 3) inne zł 0.00; Razem zł 237 908.32; g) hipoteki zł 321 675.00; III. Materiały: 1) Surowce pomocnicze: a) wapień zł 18 616.00, b) opał zł 38 630.74, c) materiał wybuchowy zł 8 474.59, d) materiały w magazynie zł 52 201.94, e) worki zł 3 269.40, f) pasza dla koni zł 2 979.00, g) materiały budowlane zł 2 481.57, materiały do reparacji pieców zł 4 876.12; 2) Półfabrykaty i gotowe wyroby: a) wapno w piecach i magazynie zł 17 487.50; Razem zł 148 746.86; IV. Inne aktywa: Sumy przechodnie: a) wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 3 700.00, b) inne zł 0.00; Razem zł 3 700.00; **Suma bilansowa zł 5 175 742.01.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo wekslowe zł 28 773.78.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 500 000.00; Wpłaty akcjonariuszów na powiększenie kapitału zakładowego zł 0.00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ub. zł 236 583.26, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 5 282.83; Razem zł 241 866.09; Kapitały rezerwowe: a) rezerwa specjalna zł 367 436.65, b) rezerwa z przerachowania zł 336 684.76, c) rezerwa podatkowa zł 25 597.57, d) rezerwa na wątpliwych dłużnikach zł 157 776.98, e) fundusz emerytalny zł 100 000.00; Razem zł 2 729 362.05; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ub. zł 2 011 268.53; b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 174 334.95; Razem zł 2 185 603.48; III. Kapitał obligacyjny zł 0.00; IV. Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) akcepty zł 0.00, b) banki zł 0.00, c) kredyty hipoteczne zł 0.00, d) zaległe podatki zł 0.00, dostawcy zł 24 390.43, f) odbiorcy zł 16 794.22, g) różni zł 36 689.72, Razem zł 77 874.37; 2) Zobowiązania z tytułu umów kartelowych zł 0.00; 3) Fundusze i zobowiązania specjalne: a) rezerwa na cele społeczne zł 2 185.64, b) niepodjęta dywidenda zł 13 316.60, razem zł 15 502.24; 4) Sumy przechodnie: a) dotyczące okresu przyszłego zł 65 821.32, b) inne zł 0.00; Razem zł 65 821.32; V. Zyski: Nadwyżka bilansowa za 1936 r. zł 101 578.55; **Suma bilansowa zł 5 175 742.01.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo wekslowe zł 28 773.78.

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 120 054.30; Koszty fabrykacji zł 897 935.85; Koszty sprzedaży: a) prowizje zł 3 140.10, b) propaganda zł 7 597.64, c) komisowa zł 43 332.81, d) bocznicowe zł 5 258.03, e) straty na dłużnikach zł 59 678.81, f) straty na workach zł 2 649.11; Razem zł 121 656.50; Podatki państwowe i komunalne zł 64 929.87; Różnice kursowe zł 2 170.00; Odpisy amortyzacyjne zł 174 334.95; Nadwyżka bilansowa za 1936 r. zł 101 578.55; **Ogółem zł 1 482 660.02.**

ZYSKI. — Dochód brutto z produkcji zł 1 452 361.77; Wpływy z odpisanych kwot na wątpliwych dłużników zł 2 107.11; Inne zyski zł 28 191.14; **Ogółem zł 1 482 660.02.**

1280

PODRÓŻUJCIE SAMOLOTAMI

„Karbide Wielkopolski“, Spółka Akcyjna, Bydgoszcz

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Grunty zł 18 299.00; Budynki zł 558 566.80; Urządzenia techniczne zł 670 077.58; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 42 227.69; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 2 604.40; Gotówka w bankach zł 233 286.63; Waluty zagraniczne zł 487.66; 6% Pożyczka Narodowa zł 39 264.00; 3% Prem. Pożyczka Inwestyc. zł 13 200.00; Weksle w portfelu zł 6 058.64; Weksle w inkasie zł 1 800.00; Akcje i udziały w innych przedsięb. zł 53 654.45; Materiały: surowe, pomocnicze i pędne zł 32 896.30; Gotowe wyroby i towary — karbid zł 116 704.50; Dłużnicy zł 166 035.33; Pretensje wątpliwe zł 33 928.77; Inne aktywa zł 3 345.59; Sumy przechodnie zł 100 849.02; **Razem zł 2 093 286.36.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 7 750.00.

PASYWA. — 1) Kapitał własny: Kapitał zakładowy zł 1 300 000.00; Kapitał zapasowy zł 14 460.70; 2) Kapitał amortyzacyjny zł 613 311.71; 3) Zobowiązania: Wierzyciele zł 100 269.62; Zobowiązania specjalne zł 2 323.00; Sumy przechodnie zł 4 199.83; Pozostałość zysku z 1935 r. zł 823.24; Zysk w 1936 r. zł 57 898.26; **Razem zł 2 093 286.36.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 7 750.00.

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 143 205.10; Koszty fabrykacji zł 301 274.95; Koszty sprzedaży zł 75 873.20; Różnice kursowe zł 199.09; Strata na dłużnikach zł 82.85; Strata na koniach — żywy inwentarz zł 70.00; Podatki państwowe i komunalne zł 53 955.01; Utrzymanie fabryki zł 3 149.91; Utrzymanie gospodarstwa i budynków zł 6 254.04; Odsetki zł 212.77; Świadczenia socjalne zł 8 693.89; Odpisy amortyzacyjne zł 45 605.63; Rach. sum przechodnich zł 3.00; Materiały pomocnicze i pędne zł 2 238.98; Nabywanie kontyngentu zł 22 800.00; Strata kursowa — 34% od nom. wart. zł 20 000.00 3% Prem. Pożyczki Inwest. — zł 6 800.00; Pozostałość zysku z 1935 r. zł 823.24; Zysk w 1936 r. zł 57 898.26; **Razem zł 729 139.92.**

MA. — Pozostały zysk z 1935 r. zł 823.24; Karbid zł 701 965.92; Odsetki zł 20 708.86; Prąd zł 4 666.90; Premia 3% Pożyczki Prem. zł 500.00; Nadwyżka przy skupie 23½ akcji Karb. Wlkp. zł 475.00; **Razem zł 729 139.92.**

1272

I OGŁOSZENIE

Zarząd Małopolskiej Spółki Drzewnej, Spółki Akc. we Lwowie

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów tej Spółki, że w dn. 16 czerwca 1937 r. o godz. 17 po poł. w biurach Spółki we Lwowie przy ul. 3-go Maja 16 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za 1936 r.;
- 2) Powzięcie uchwały o podziale zysku;
- 3) Udzielenie Dyrekcji i Komisji Rewizyjnej absolutorium;
- 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w kasie Spółki we Lwowie przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia swoje akcje lub zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub też w instytucji kredytowej krajowej.

1283

I OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni i Rafinerii Leśmierz, Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 czerwca 1937 r. o godz. 16½ o odbędzie się w Leśmierzu

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Częściowa sprzedaż gruntów; 3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzający zgłosić dodatkowe wnioski, mogą to uczynić na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem, stosownie do art. 54 Pr. o Sp. Akc.

1285

Polska Foresta, Spółka Akcyjna

Bilans z dn. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Inwentarz biurowy i domowy z 23 959.00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie z 7 131.15; Weksle w portfelu i podane do inkasa z 11 265.97; Efekty z 5 600.00; III. Materiały: a) materiały tarte z 365 313.94, b) pomocnicze i pędne z 20 832.75; Dłużnicy z 946 811.16; Kaucje z 126 301.59; Straty z lat ubiegłych z 368 678.07; **Razem z 1 875 893.63.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny z 500 000.00; Fundusz amortyzacyjny z 1 197.95; II. Zobowiązania: Wierzyciele z 1 315 662.59; Sumy przechodnie z 57 353.92; Zysk w 1936 r. z 1 679.17; **Razem z 1 875 893.63.**
Suma zobowiązań zagranicznych z 1 206 161.62.

Rachunek strat i zysków z dn. 31 grudnia 1936 r.

WINIEN. — Odsetki z 16 923.72; Podatki z 33 670.18; Frachty z 949 914.58; Asekuracja z 14 719.35; Naprawy i rekonstrukcje z 30 452.94; Administracja z 163 795.66; Pro wizja z 247 045.04; Ubezpieczenia społeczne z 109 603.77; Bonifikaty z 372 109.78; Odpisy z inwentarza z 1 197.95; Koszty fabrykacji z 931 634.03; Straty z lat ubiegłych z 368 678.07; Zysk w 1936 r. z 1 679.17; **Razem z 3 241 424.24.**

MA. — Dochód brutto z 2 867 673.84; Różnice kursu z 5 072.33; Straty z lat ubiegłych z 368 678.07; **Razem z 3 241 424.24.** 1325

Spółka Akcyjna Przemysłu Bawełnianego B. Freidenberg w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Place z 427 156.68; Budynki z 1 308 499.94; Maszyny z 2 205 266.99; Urządzenia techniczne z 215 898.15; Samochody z 55 367.83; Urządzenie biura z 29 489.10; **Razem z 4 241 678.69;** II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach z 84 479.54; Weksle w portfelu i inkasie z 19 127.17; Papiery wartościowe z 7 609.20; Materiały pomocnicze i pędne z 50 891.31; Surowce z 237 688.19; Półfabrykaty z 20 118.91; Gotowe towary z 179.67; Dłużnicy: a) odbiorcy z 108 559.57, b) należności wątpliwe z 26 060.42, c) dostawcy z 198 330.84, d) weksle protestowane z 4 288.00; Sumy przechodnie: a) wydatki okresu przyszłego z 7 704.80, b) zaliczki niezwrócone z 2 611.00, c) zaległe świadczenia z 686.73 (socjalne), razem z 11 002.53; Straty lat ubiegłych z 619 553.91; **Ogólna suma stanu czynnego z 5 629 567.95.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny z 1 725 000.00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego z 1 595 575.80, b) storno za sprzedane maszyny z 40 440.14, c) dopisano w roku sprawozdawczym z 292 191.93, razem z 1 847 327.59; III. Zobowiązania: Pożyczka długoterminowa z 200 354.56, spłacono w 1936 r. z 14 712.64, razem z 185 641.92; Akcepty z 100 000.00; Depozyty z 14 480.00; Przejściowe różnice kursowe z 130 489.25; Wierzyciele: a) banki z 4 163.13, b) kredyty hipoteczne z 241 320.30, c) dostawcy z 212 986.13, d) odbiorcy z 325 273.42, e) różni z 6 505.98, f) podlegający układowi z 719 825.17, razem z 1 510 074.13; Sumy przechodnie: a) zaległe podatki z 32 025.33, b) zaległe świadczenia socjalne i wypłaty z 8 062.76, c) zaległe za prąd, gaz etc. z 9 284.98, e) prowizje etc. z 1 414.39, razem z 50 787.46; Zysk z 65 767.60; **Ogólna suma stanu biernego z 5 629 567.95.**

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Otwarcie bilansowe z 619 553.91; Odpisy amortyzacyjne z 292 191.93; Strata na urządzeniu biura z 495.35; Strata na dłużnikach z 9 076.31; Strata na protestach z 678.36; Koszty administracji ogólnej z 179 473.40; Koszty sprzedaży z 90 803.96; Koszty kredytu z 27 361.17; Koszty utrzymania budynków z 954.83; Podatki państwowe i komunalne z 104 093.43; Koszty fabrykacji z 1 856 938.64; Rachunek ofiar z 918.20; Rachunek pomocy zimowej z 443.81; Zysk z 65 767.60; **Ogólna suma rubryki Winien z 3 248 750.90.**

MA. — Zysk na sprzedanych maszynach z 114.44; Zysk na papierach wartościowych z 611.20; Zysk na wierzycielach i dostawcach z 124 915.90; Zarachowanie nadpłaty podat. od kapitału i rent z 57 563.37; Rachunek procentów z 114.42; Rachunek różnic kursowych z 8 776.70; Obrót ogólny z 2 431 139.71; Zamknięcie bilansowe z 619 553.91; **Ogólna suma rubryki Ma z 3 248 750.90.**

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dn. 12 maja 1937 r. 1329

OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Budowlanego Inżynierowie K. Stronczyński,
R. Czarnota-Bojarski i S-ka, Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia, że w dn. 22 czerwca 1937 r. o godz. 13 w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 w Warszawie odbędzie się

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1936 r.;
- 3) Podział zysków;
- 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Udzielenie Zarządowi pełnomocnictwa do sprzedaży nieruchomości;
- 7) Wolne wnioski.

1323

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „Fibra“, Spółka Akcyjna

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Kasa i banki z 14 022.61; Papiery procentowe z 2 649.75; Zaliczenia z 15 853.63; Weksle w portfelu i inkasie z 77 189.40; Towary z 326 737.45; Dłużnicy: Odbiorcy i dostawcy z 91 176.11; Wątpliwe należności z 25.55; Ekspedytorzy z 7.90; Sumy przechodnie z 1 283.01; Ruchomości z 12 776.39; **Razem z 541 721.80.**

PASYWA. — Kapitały: Akcyjny z 250 000.00; Zapasy z 8 459.01; Rezerwy z 53 830.08; Fundusz amortyzacyjny z 2 545.17; Akcepty z 21 140.00; Dostawcy z 89 602.71; Odbiorcy z 1 603.64; Ekspedytorzy z 4 254.85; Różni z 9 733.11; Sumy przechodnie z 43 270.23; Zysk za 1936 r. z 57 283.00; **Razem z 541 721.80.**

Zobowiązania zagraniczne z 69 992.44.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty handlowe z 98 361.53; Podatki i świadczenia z 35 707.51; Prowizja z 11 535.12; Procenty z 5 502.23; Banifikaty z 3 182.47; Udział ze sprzedaży imitacji z 11 230.72; Odbiorcy z 5 628.51; Protesty z 1 001.37; Fundusz amortyzacyjny z 1 277.64; Drobnie różnice kasowe z 1.18; Zysk z 57 283.00; **Razem z 230 711.28.**

MA. — Zysk na towarze z 229 875.88; Różnice kursowe z 835.40; **Razem z 230 711.28.** 1324

Austro-Daimler, Steyr, Puch

Towarzystwo Budowy i Sprzedaży Samochodów, Sp. Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Nieruchomości z 2 885.65; Ruchomości z 4 286.88; Kasa z 8 226.02; P. K. O. z 3 406.20; Papiery wartościowe z 768.00; Weksle z 210 468.54; Towary z 210 245.71; Dłużnicy z 729 849.28; Rachunek strat i zysków z 48 935.58; **Razem z 1 219 071.86.**

Sumy pozabilansowe. — Weksle w dyskoncie z 51 950.00.

PASYWA. — Kapitał akcyjny z 160 000.00; Kapitał rezerwowo z 3 200.00; Kaucje Zarządu z 800.00; Wierzyciele z 505 594.36; Rachunek rozliczeniowy odbiorców wątpliwych z 1 064.51; Delcredere za dłużników wątpliwych z 548 412.99; **Razem z 1 219 071.86.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo żyrowe na wekslach zdyskontowanych z 51 950.00.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1936 r.

STRATY. — Strata z poprzednich lat z 54 390.51; Koszty ogólne z 199 530.09; Świadczenia socjalne z 5 258.65; Podatki z 19 230.21; Ruchomości z 225.62; Należności wątpliwe z 1 064.51; **Razem z 279 699.59.**

ZYSKI. — Zysk brutto na sprzedaży z 226 265.91; Zysk na odsetkach z 416.29; Zysk na różnicy kursu z 4 081.81; Przeniesienie straty na następny rok z 48 935.58; **Razem z 279 699.59.** 1304

SPROSTOWANIE

W ogłoszeniu o Zwyczajnym XVI Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej

„Ziarno“ Polska Wytwórnia Chleba Zdrowia i Młyn Walcowy w Krakowie zamieszczonym w zes. 20 tygodnika str. VII, wydrukowano omyłkowo „I ogłoszenie“, winno być

II ogłoszenie

1297

Towarzystwo Schlässerowskiej Przędzalni Bawełny i Tkalni w Ozorkowie, Spółka Akcyjna

Bilans za 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 208 300.75; Budowle fabryczne zł 3 215 810.31; Budowle gospodarcze: a) murowane zł 228 636.86, b) drewniane zł 30 277.13; Domy mieszkalne zł 722 256.40; Maszyny, urządzenia i instalacje zł 8 604 747.11; Ruchomości zł 265 735.12; Majątek płynny: Gotówka: a) kasa zł 21.78, b) banki zł 925.82; Papiery procentowe: a) w portfelu zł 4 920.20, b) w zastawie zł 27 000.00; Weksle: a) w portfelu zł 34 000.00, b) w depozycie zł 25 125.00; Materiały pomocnicze zł 3 189.05; Odbiorcy fabryki i składów komisowych zł 679 803.30; Dostawcy zł 5 415.13; Urzędnicy zł 46 166.91; Dłużnicy różni zł 83 110.00; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 2 145.35, b) inne zł 564.97; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 260.19; Strata za 1931 r. zł 3 027 604.72; Strata za 1932 r. zł 1 415 909.49; Strata za okres od I/1—24/II 1933 r. zł 64 716.00; Strata za 1934 r. zł 39 934.09; Strata za 1935 r. zł 355 240.94; Strata za 1936 r. zł 212 530.47; **Razem zł 19 304 347.09.**

Różni za kaucje hipoteczne zł 1 322 812.50; Różni za weksle gwarancyjne zł 20 000.00; Weksle gwarancyjne zł 2 000.00.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 4 500 000.00; b) zasobowy zł 484.59; c) specjalna rezerwa zł 604 698.48; Kapitał amortyzacyjny zł 10 157 001.38; Zobowiązania: Akcepty krajowe zł 2 400.00; Banki zł 163 054.13; Kredyty hipoteczne zł 663 253.85; Zaległe podatki zł 720 988.03; Dostawcy zł 764 888.63; Odbiorcy fabryki i składów komisowych zł 43 710.51; Urzędnicy zł 99 306.39; Wierzyciele różni zł 676 294.23; Sumy przechodnie: a) rezerwa procentów zł 35 296.68, b) inne zł 6 086.71; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 412 222.04; Pozostałość od podziału zysku za 1929 r. zł 435 577.53; Zysk za okres 25/II—31/XII 1935 r. zł 19 083.91; **Razem zł 19 304 347.09.**

Kaucje hipoteczne wydane zł 1 322 812.50; Weksle gwarancyjne zł 20 000.00; Różni za weksle gwarancyjne zł 2 000.00. Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 683 568.79.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty ogólne zł 111 228.41; Koszty kredytów zł 43 699.38; Podatki państwowe i komunalne zł 12 575.84; Odpisy amortyzacyjne zł 371 831.80; Bonifikaty zł 53.08; Straty: a) na odbiorcach i wekslach zł 186 212.56, b) na sprzedanych ruchomościach zł 564.56; **Razem zł 726 165.63.**

MA. — Czynnosc za dzierżawę fabryki zł 260 000.00; Oplata na koszty wykonywania nadzoru i kontroli stosownie do par. 3 umowy dzierżawnej zł 21 600.00; Wplyw z komornego i dzierżawy terenów zł 15 832.37; Zysk na umorzeniu zobowiązań p.g warunków układu z wierzycielami zł 134 453.16; Różnice kursu zł 73 801.76; Wplyw na kupony od papierów procentowych zł 2 226.00; Zysk na sprzedanych papierach procentowych zł 4 926.41; Zyski różne zł 795.46; Strata za 1936 r. zł 212 530.47; **Razem zł 726 165.63.**

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce, Spółka Akcyjna

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 czerwca 1937 r. (sobota) o godz. 12 odbędzie się w lokalu Banku Dyskontowego Warszawskiego przy ul. Fredry 8

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936; uchwała w sprawie podziału zysku oraz określenie wysokości wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej za 1936 r.;
- 2) Zatwierdzenie budżetu na 1937 r.;
- 3) Zatwierdzenie nabycia parceli Nr hip. 2201 oraz upoważnienie Zarządu do nabycia dodatkowych gruntów fabrycznych;
- 4) Wybór członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących.

1288

Korzystajcie z poczty lotniczej!!!

„Herbewo“ Herliczka, Bełdowski, Wołoszyński Zjednoczone Fabryki Tutek i Bibulek, Spółka Akc. w Krakowie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Grunty zł 163 514.34; Budynki: fabryczne zł 448 464.38, mieszkalne zł 1 599 246.78; Urządzenia techniczne: maszyny zł 251 243.97; Inwentarz biurowy zł 4 266.37; Ruchomości — auta zł 17 121.20; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 85 843.32; Papiery procentowe zł 15 048.00; Weksle w portfelu i w inkasie zł 149 966.71; Akcje w innych przedsiębiorstwach zł 53 877.50; Materiały: Surowce i półfabrykaty zł 244 017.09; Gotowe towary zł 107 805.91; Dłużnicy-odbiorcy zł 370 966.26; Zaliczki pocztowe i kolejowe zł 22 513.78; Dostawcy zł 343 932.19; Różni zł 259 178.30; Sumy przechodnie zł 2 997.78; **Razem zł 4 140 003.88.**

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 880 000.00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 224 908.71; Dopisano w roku sprawozdawczym zł 38 078.00; Kapitały rezerwowe: nadzwyczajny fundusz rezerwowy zł 481 302.62; Rezerwa do dyspozycji Walnego Zgromadzenia zł 14 000.00; Rezerwa na podatki zł 654 474.09; Koszt budowy domu przy ul. Prądnickiej zł 331 092.40; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 369 701.95; Dopisano w roku sprawozdawczym zł 57 665.07; III. Zobowiązania - wierzyciele: dostawcy zł 28 125.15; Odbiorcy zł 68 590.71; Różni zł 431 155.75; Kary pien. robotnicz zł 4.20; Niepodjęta dywidenda zł 5 084.00; Sumy przechodnie zł 217 270.42; Zysk za 1936 r. zł 338 550.81; **Razem zł 4 140 003.88.**

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 215 912.79; Koszty fabrykacji zł 493 210.44; Koszty materiałów zł 1 372 379.54; Koszty sprzedaży zł 190 731.18; Koszty reklamy zł 304 394.92; Koszty przewozu towaru zł 136 916.06; Koszty portoryj zł 68 884.18; Podatki państwowe i komunalne zł 513 006.64; Odpisy na straty na odbiorcach zł 1 863.99; Różnice kursowe zł 2 771.46; Odpisy amortyzacyjne zł 57 665.07; Strata na papierach procentowych zł 34 420.08; Zysk za 1936 r. zł 338 550.81; **Razem zł 3 730 707.16.**

MA. — Dochód ze sprzedaży towaru zł 3 646 610.53; Dochód z domów mieszkalnych nowych zł 58 274.74; Dochód z domu mieszkalnego starego zł 5 002.15; Procenty bankowe zł 20 819.74; **Razem zł 3 730 707.16.**

1308

Poldina Hut, Kladno (Czechosłowacja)

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Nieruchomości i urządzenia fabryczne Kor. cz. 94 629 616.00; Zapasy Kor. cz. 51 363 842.00; Kasa K. c. 1 109 455.10; Weksle K. c. 11 219 289.75; Papiery wartościowe K. c. 9 315 329.20; Dłużnicy K. c. 126 401 912.50; Kaucje K. c. 100 000.00; **Razem K. c. 294 139 444.55.**

PASYWA. — Kapitał akc. K. c. 125 000 000.00; Kapitał pasowy K. c. 25 019 976.00; Kasa przezorności K. c. 500 000.00; Fundusz M. Feilchenfelda K. c. 500 000.00; Wierzyciele K. c. 130 794 800.00; Niepodjęta dywidenda K. c. 164 900.00; Kaucje K. c. 100 000.00; Zysk za 1936 r. K. c. 9 875 018.70; Zysk z lat poprzednich K. c. 2 184 749.85; **Razem zysk K. c. 12 059 768.55; Razem K. c. 294 139 444.55.**

Czechosłowacka Spółka Akcyjna Huta Poldi

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i banki zł 112 445.98; Odbiorcy zł 263 366.78; Weksle i inkaso zł 122 202.33; Towary zł 190 898.18; Różni zł 5 683.04; Papiery proc. zł 4 521.00; Kaucje zł 200.00; Ruchomości zł 7 894.00; Sumy przechodnie zł 7 735.58; **Razem zł 714 946.89.**

STAN BIERNY. — Kapitał zł 100 000.00; Odbiorcy zł 158.47; Różni zł 6 589.08; Centrala (Praga) zł 570 379.51; Sumy przechodnie zł 3 279.28; Zysk zł 34 040.55; **Razem zł 714 946.89.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty handlowe zł 173 869.65; Podatki zł 4 284.20; Strata na odbiorcach zł 3 072.69; Różnice kursu zł 1 375.00; Amortyzacja zł 1 470.50; Zysk zł 34 040.55; **Razem zł 218 112.59.**

MA. — Zysk na towarach zł 216 730.81; Procenty zł 1 381.78; **Razem zł 218 112.59.**

1313

Wileński Bank Ziemski, Spółka Akcyjna

Bilan w dn. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji na r-ach bieżących w bankach zł 3 181 720.81; Papiery wartościowe: a) w dyspozycji banku zł 8 020 877.67, b) na r-ach kapitału zapasowego zł 1 575 008.10; Papiery wartościowe na r-ach fund. im. Józefa Montwiłła zł 8 805.14; Papiery wartościowe na r-ach fund. na wystaw. domów dla zniedołężniałych urzęd. i rodzin, pozost. po urzęd. Banku zł 24 915.77; 4½% listy zast. IV serii, podlegające emisji zł 897 090.00; Pożyczki umarzone ratami: a) w 4½% list. zast. zł 81 274 945.54, b) w 5% list. zast. zł 797 309.12 i c) w gotówce zł 1 608 379.24; Terminowy i przedterm. zwrot poz., umarżanych ratami w 4½% i 5% list. zast. zł 233 095.34; Pożyczki spłacane jednorazowo w gotówce zł 387 331.69; Zaległości w ratach i innych należnościach zł 14 197 210.20; Nieruchomości Banku zł 1 858 255.14; Ruchomości Banku zł 62 341.28; Dłużnicy różni i zaliczki zł 305 108.37; Straty na kursach walutowych zł 303 435.91; Wydatki Banku na r-ach 1937 r. zł 70 756.78; **Razem zł 114 806 586.10.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 6 300 000.00, b) zapasowy i rezerwowy zł 9 367 405.75 i c) fund. amortyzacyjny zł 326 326.63; Listy zast. w obiegu: a) 4½% zł 73 341 520.00, b) 5% zł 797 330.00; 4¼% listy zast., przeznaczone do obiegu zł 8 166 500.00; Kupony od list. zast. do opłacenia zł 9 106 206.05; Dywidenda od akcji do opłacenia zł 1 881 701.00; Fundusz na opłacenie kuponów zł 1 853 287.01; Fundusz amortyzacyjny od pożyczek w list. zast., umarżanych ratami zł 233 095.34; Fundusz im. Józefa Montwiłła zł 8 805.14; Fundusz na wystawienie domów dla zniedołężn. urzęd. i rodzin, pozostałych po urzęd. Banku zł 27 487.80; Rezerwa na opłacenie należności przedwojennych i zaciągniętych w czasie wojny zł 124 079.70; Wpływy na raty przed terminem ich płatności zł 4 212.75; Sumy przechodnie zł 1 863 589.69; Korespondenci różni zł 102 581.91; Zyski na kursach walutowych zł 493 138.39; Dochody, przypadające na 1937 r. zł 268 401.60; Czysty zysk za 1936 r. zł 540 917.34; **Razem zł 114 806 586.10.**

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

STRATY. — Wydatki: a) administracyjne zł 1 102 287.57, b) operacyjne zł 389 143.54, c) na utrzymanie domów, należących do Banku zł 50 299.83, d) z tytułu oszacowań zł 8 798.30, e) z tytułu nieruchomości, przeszłych na własność Banku z powodu niedojścia do skutku licytacji zł 1 978 544.26, f) zwrotne zł 6 143.07; Straty z tytułu pożyczek na nieruchomościach, wywłaszczonych na cele reformy rolnej zł 3 246.31; Ruchomości Banku zł 95 906.92; Fundusz amortyzacyjny zł 14 169.51; Fundusz na wystawienie domów dla zniedołężniałych urzędników i rodzin, pozostałych po urzędnikach Banku zł 2 569.71; Czysty zysk za 1936 r. zł 540 917.34; **Razem zł 4 192 026.36.**

ZYSKI. — Fundusze: a) administracyjny zł 941 858.35, b) na opłacenie wydatków, związanych z konwersją zł 4 727.76; Procenty: a) od pożyczek spłacanych jednorazowo zł 29 022.77, b) od pożyczek umarżanych ratami w gotówce zł 103 367.53, c) od papierów wartościowych własnych zł 560 278.72; Należności za zwłokę zł 1 058 510.95; Opłaty kancelaryjne zł 11 822.89; Wpłaty z tytułu oszacowań zł 4 606.35; Dochody z domów, należących do Banku zł 79 673.00; Dochody i wpływy z nieruchomości, przeszłych na własność Banku z powodu niedojścia do skutku licytacji zł 1 089 458.07; Różnice kursowe zł 228 287.38; Procenty i dochody różne zł 80 412.59; **Razem zł 4 192 026.36.**

1299

Tow. Hoteli i Pensjonatów Bristol, Spółka Akc. w Zakopanem

Bilan na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Kasa zł 46.35; Dłużnicy zł 6 137.69; Dostawcy zł 10.30; Sumy przechodnie zł 54.40; Ruchomości zł 240 941.54; Nieruchomości zł 1 836 118.17; Strata zł 26 806.46; **Razem zł 2 110 114.91.**

* PASYWA. — Wierzyciele zł 528 559.54; Banki zł 563 263.81; Dostawcy zł 6 168.06; Sumy przechodnie zł 62 950.20; Weksle zł 154 438.84; Kapitał zakładowy zł 494 401.49; Fundusz amortyzacyjny zł 300 337.97; **Razem zł 2 110 114.91.**

STRATY. — Koszty handlowe zł 4 182.13; Administracja zł 1 600.00; Remont zł 7 623.86; Odsetki zł 22 805.77; Podatki zł 876.75; Amortyzacja ruchomości zł 12 047.07; Amortyzacja nieruchomości zł 18 361.18; **Razem zł 67 496.76.**

ZYSKI. — Czynsz hotelu zł 40 690.30; Bilans zamknięcia (strata) zł 26 806.46; **Razem zł 67 496.76.**

1317

M. Leszczyński i Spółka Fabryka Chemiczna

SPÓŁKA AKCYJNA

w Warszawie

Bilans za rok operacyjny 1936

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Plac zł 142 304.71; Budynki zł 516 126.83; Urządzenia: działu chem. zł 460 571.68, działu farb art. zł 173 624.53, dział ukalki i matryc zł 192 882.45, drukarni zł 33 017.85, taboru zł 12 931.57; Ruchomości zł 29 688.84; Nabyte prawa patentowe zł 3 144.19; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 4 230.28; Gotówka w bankach zł 106 528.84; Papiery procentowe zł 21 182.50; Weksle w portfelu zł 52 253.86; Akcje obce w portfelu zł 4 071.60; Udziały w przedsiębiorstwach zł 16 608.61; Surowce zł 360 778.67; Wyroby gotowe zł 108 044.94; Surowce w drodze zł 7 609.34; Odbiorcy zł 272 821.74; Dostawcy zł 3 726.26; Różni zł 102 663.68; Należności wątpliwe w postępowaniu rewindykacyjnym zł 63 591.24; Sumy przechodnie zł 2 467.70; **Razem zł 2 690 871.91.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje otrzymane zł 61 446.90; Gwarancje otrzymane zł 900.00; Różni za kaucje wydane zł 600.00; Różni za obbligo z tytułu żyr na wekslach zł 105 205.23; **Ogółem stan czynny zł 2 859 024.04.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy (akcyjny) zł 1 300 000.00; Kapitał zapasowy: saldo z 1935 r. zł 205 369.65; Dopisano w 1936 r. zł 11 741.00; Razem kapitał zapasowy zł 217 110.65; Kapitał amortyzacyjny: saldo z 1935 r. zł 754 571.86; Z amortyz. 1936 r. zł 55 086.51; Razem kapitał amortyzacyjny zł 809 658.37; Zobowiązania: Dostawcy zł 47 815.99; Odbiorcy zł 17 399.80; Różni zł 114 198.88; Fundusz personelu na zapomogi zł 253.75; Fundusz na cele społeczne zł 310.37; Niewypłacona dywidenda: za 1932 r. zł 132.00, za 1933 r. zł 1 087.01, za 1934 r. zł 318.50, za 1935 r. zł 29 925.00; Zysk za 1936 r. zł 152 661.59; **Razem zł 2 690 871.91.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za kaucje złożone zł 61 446.90; Różni za gwarancje zł 900.00; Kaucje wydane zł 600.00; Obbligo z tytułu żyr na wekslach zł 105 205.23; **Ogółem stan bierny zł 2 859 024.04.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Place administracji i Zarządu zł 180 610.28; Koszty handlowe zł 322 061.72; Świadczenia socjalne zł 27 914.90; Podatki państwowe i komunalne zł 109 826.93; Opłaty stemplowe i pocztowe zł 9 548.80; Odpisy amortyzacyjne zł 55 086.51; Różnice kursowe zł 9 688.82; Straty na różnych zł 59 182.76; Zysk za 1936 r. zł 152 661.59; **Razem zł 926 582.31.**

MA. — Procenty pobrane zł 1 610.87; Wpływy z należności spisanych na straty zł 1 567.28; Zysk brutto za 1936 r. zł 923 404.16; **Razem zł 926 582.31.**

Zarząd Spółki Akcyjnej M. Leszczyński i S-ka Fabryka Chemiczna w Warszawie niniejszym ogłasza:

1) że powyższy bilans i rachunek strat i zysków Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 24 maja 1937 r. zatwierdziło;

2) że dywidendę za 1936 r. po zł 850 od każdej akcji stulotowej płacić będzie kasa Spółki za okazaniem kuponów 1936 r. w biurze Zarządu przy ul. Ogrodowej Nr. 32 w Warszawie, począwszy od 1 czerwca 1937 r.;

3) że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 24 maja 1937 r. uchwaliło obniżenie kapitału akcyjnego Spółki o kwotę zł 100 000.00, tj. do zł 1 200 000.00 drogą wykupu od akcjonariuszów 1000 sztuk akcji okazicielskich II emisji od Nr 12 001 do Nr 13 000 włącznie, po nominalnej cenie 100 zł i umorzenie tej części akcji, zgodnie z art. 440, 441 i 443 Kodeksu Handlowego (Dz. Ust. R. P. Nr 57/1934 r. poz. 502).

Zarząd wzywa wierzycieli Spółki, zgodnie z art. 441 Kodeksu Handlowego, nie zgadzających się na powyższe obniżenie kapitału akcyjnego, aby wnieśli ewentualne swoje sprzeciw w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty 30 czerwca 1937 r. — PP. Akcjonariusze, posiadający akcje Spółki II emisji od Nr 12 001 do Nr 13 000 włącznie, proszeni są o składanie swoich akcji do kasy Zarządu Spółki przy ul. Ogrodowej Nr 32 w Warszawie, celem wykupu, przy czym Zarząd nadmienia, że akcje te, wobec uchwalenia przez Walne Zgromadzenie ich umorzenia, udziału w ewentualnej dywidendzie za 1937 r. brać nie będą.

1321

POLMIN

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
POLISH PETROLEUM COMPANY NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
KREBSMARKT 7/8 MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECH-
NIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUK-
TY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW
PO JAKNAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH
CENACH

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEW-
NIA UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI,
ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ
SMARNICZĄ

OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”

SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA, GDYNIA, JAROSŁAW,
KALISZ, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZO-
WIECKI, TORUŃ, WARSZAWA, WILNO
